

องค์ประกอบด้านสภาพความเป็นอยู่

Community-Based Rehabilitation **CBR Guidelines**

ขององค์การอนามัยโลก ฉบับภาษาไทย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ ห้องสมุดองค์การอนามัยโลก

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน: แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

1. การฟื้นฟู. 2. คนพิการ. 3. บริการสุขภาพชุมชน. 4. นโยบายสุขภาพ. 5. สิทธิมนุษยชน. 6. ความยุติธรรมในสังคม. 7. การมีส่วนร่วมของผู้บริโภค. 8. แนวทาง. I. องค์การอนามัยโลก. II. ยูเนสโก. III. องค์การแรงงานระหว่างประเทศ. IV. สหภาพพัฒนาคนพิการนานาชาติ.

ISBN 978 92 4 154805 2 (รหัส NLM: WB 320)

สงวนลิขสิทธิ์ องค์การอนามัยโลก 2010

สงวนลิขสิทธิ์ ท่านสามารถขอรับสิ่งพิมพ์ขององค์การอนามัยโลกได้จากสำนักพิมพ์องค์การอนามัยโลกที่ WHO Press, World Health Organization, 20 Avenue Appia, 1211 Geneva 27, Switzerland (โทรศัพท์ +41 22 791 3264/ โทรสาร +41 22 791 4857/ อีเมล bookorders@who.int) หากท่านต้องการขออนุญาตทำสำเนาหรือแปลสิ่งพิมพ์ขององค์การอนามัยโลกเพื่อการจำหน่ายหรือเพื่อการแจกซึ่งไม่มีเป้าประสงค์ในเชิงพาณิชย์ โปรดติดต่อสำนักพิมพ์องค์การอนามัยโลกตามที่อยู่ข้างต้น (โทรสาร +41 22 791 4806 / อีเมล permissions@who.int)

คำเรียกที่ใช่และการนำเสนอเนื้อหาใดๆ ในสิ่งพิมพ์นี้ไม่ได้เป็นการแสดงออกถึงความคิดเห็นขององค์การอนามัยโลกที่มีต่อสถานะทางด้านกฎหมายของประเทศ อาณาเขต เมืองหรือพื้นที่ใดๆ หรือของทางการในประเทศ อาณาเขต เมืองหรือพื้นที่นั้นๆ ทั้งยังไม่เป็นการแสดงออกถึงความคิดเห็นในเรื่องของแนวชายแดนและขอบเขตใดๆ อีกด้วย เส้นประบนแผนที่เป็นการบ่งบอกถึงแนวชายแดนโดยสังเขปเท่านั้นโดยที่ประเทศที่เกี่ยวข้องอาจไม่เห็นพ้องต้องกันตามนั้นโดยสมบูรณ์

การระบุชื่อบริษัทหรือผู้ผลิตสินค้ารายใดในที่นี้ไม่ได้เป็นการสื่อว่าองค์การอนามัยโลกยอมรับหรือนำบริษัทหรือผู้ผลิตนั้นๆ มากไปกว่าบริษัทหรือผู้ผลิตรายอื่นใดที่ไม่มีการกล่าวถึง ผิด ตก ยกเว้น ชื่อของผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะสะกดตัวอักษรแรกด้วยตัวใหญ่ในภาษาอังกฤษ

องค์การอนามัยโลกได้ใช้ความระมัดระวังเท่าที่จะทำได้ในการตรวจสอบข้อมูลที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์นี้ อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลกแจกจ่ายเอกสารตีพิมพ์นี้โดยไม่มีการรับประกันใดๆ ทั้งสิ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบในการตีความและการใช้เอกสารนี้เอง องค์การอนามัยโลกจะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ อันอาจเกิดขึ้นจากการใช้งานเอกสารนี้

ออกแบบและจัดเรียงโดย Inis Communication (www.iniscommunication.com)

พิมพ์ที่ประเทศมอลตา

แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน

องค์ประกอบด้านสภาพความเป็นอยู่

สารบัญ

คำนำ	1
การพัฒนาทักษะ	10
การประกอบกิจการของตนเอง	21
การทำงาน	34
บริการด้านการเงิน	44
การป้องกันทางสังคม	53

คำนำ

คนพิการในประเทศที่มีรายได้ต่ำ นอกจากจะ ได้รับผลกระทบจากปัจจัยของความยากจนเช่นเดียวกับผู้ยากไร้ในกลุ่มอื่น ๆ แล้ว พวกเขาจะต้องประสบกับข้อเสียเปรียบอื่น ๆ ร่วมอีกด้วย เด็กพิการอาจพบอุปสรรคในการได้รับการศึกษาเยาวชนที่มีความพิการอาจไม่สามารถเข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนต่าง ๆ หรือผู้ใหญ่ที่มีความพิการอาจถูกกีดกัน ไม่ให้เข้าทำงานที่ดี เป็นต้น เป็นต้น แต่ที่ร้ายกว่าทุกสิ่งก็คือความเป็นไปได้ที่ครอบครัวและชุมชนอาจจะคิดว่าคนพิการเหล่านั้นไม่มีทักษะในการเรียนรู้หรือการทำงานต่าง ๆ

การทำงานเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่จะช่วยให้บุคคลสามารถหลุดพ้นจากความยากจนและจัดหาสิ่งที่ดีเป็นต่าง ๆ ในชีวิต สิทธิของคนพิการในการที่จะได้ทำงานมีระบุไว้ในข้อตกลงระดับนานาชาติต่าง ๆ อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและการประกอบอาชีพซึ่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ยอมรับเมื่อปี ค.ศ. 1958 (เลขที่ 111) (1) อนุสัญญาว่าด้วยการฟื้นฟูอาชีพและการจ้างงานสำหรับคนพิการขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ค.ศ. 1983 (เลขที่ 159) (2) และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการขององค์การสหประชาชาติ (3) อย่างไรก็ตาม ผู้คนในสังคมมักไม่เคารพสิทธิในการทำงานของคนพิการตามที่บัญญัติไว้ และ คนพิการมักประสบอุปสรรคหลายประการในการหางานและการปฏิบัติงานนั้น

การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้คนพิการสามารถที่จะเข้าทำงานของโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถช่วยให้คนพิการและครอบครัวหาเลี้ยงชีพและปรับปรุงสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของพวกเขาให้ดีขึ้น โปรแกรมสามารถพิจารณาความต้องการและมุมมองของคนพิการแล้วดำเนินการให้แผนงานด้านการแก้ไขปัญหาคความยากจนหรือแผนงานพัฒนาอื่น ๆ ในระดับชาติครอบคลุมถึง พวกเขาเหล่านั้น ทั้งนี้ก็ เพื่อให้คนพิการและครอบครัวมีโอกาสได้รับการศึกษา ได้รับการฝึกทักษะและได้ทำงานจนสามารถ ที่จะก้าวผ่านให้หลุดพ้นจากความยากจนได้ การเข้าถึงโอกาสทางด้านสภาพความเป็นอยู่ก็เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญแห่งการกำจัดความยากจนด้วยเช่นกัน

สภาพความเป็นอยู่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน ก็เพราะเหตุว่า “ การสร้างความมั่นใจว่าเยาวชนและผู้ใหญ่ที่เป็นคนพิการสามารถเข้าถึงโอกาสในการการฝึกอบรมและการทำงานในระดับชุมชน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก” (4)การแสวงหาความรู้และทักษะของคนพิการเริ่มต้นขึ้นภายในครอบครัวตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เด็ก ๆ จะเฝ้าดูและเรียนรู้วิธีการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ จากบิดามารดาและสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว เด็กพิการควรได้รับการสนับสนุนให้เรียนรู้ มีส่วนร่วมและ ปฏิบัติงานร่วมกับครอบครัว ในขณะที่เดียวกันสมาชิกในครอบครัวซึ่งเป็นคนพิการในช่วงอายุที่สามารถทำงานได้ก็ควรที่จะได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนให้พัฒนาทักษะ และ เริ่มทำงานหรือกลับไปทำงานเดิมอีกครั้งหนึ่ง โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนซึ่งไม่ได้ กำหนดหรือสนองตอบต่อความต้องการด้านการพัฒนาทักษะและด้านสภาพความเป็นอยู่ของเยาวชนและผู้ใหญ่ที่เป็นคนพิการในชุมชน ย่อมถือว่าเป็นโปรแกรมที่ไม่สมบูรณ์ และเป็นการจำกัดความยั่งยืนของความพยายาม ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ด้วย

องค์ประกอบด้านสภาพความเป็นอยู่มีส่วนสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ในเมทริกซ์การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน เพราะความพยายามในการยกระดับสภาพความเป็นอยู่นั้น จะเชื่อมโยงกับการยกระดับการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ การศึกษาและโอกาสทางสังคมด้วยเช่นกัน คนพิการจำเป็นต้องมีสุขภาพที่ดีและอาจจะต้องการอุปกรณ์ช่วยเหลือเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ เด็กและเยาวชน ที่เป็นคนพิการที่สามารถเข้าถึงการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตลอดจนโอกาสในการฝึกทักษะจะมีโอกาสในการทำงานในอนาคตสูงกว่ามาก คนพิการ

ซึ่งทำงานอยู่แล้วก็จะได้รับการเพิ่มศักยภาพและสามารถหาเลี้ยงชีพ ดูแลครอบครัวและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรมและการเมืองของชุมชนของตนได้ดียิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

<p>กรอบที่ 1 สาธารณรัฐอุกันดา</p> <p>เดวิดผู้เป็นแรงบันดาลใจของชุมชน</p> <p>เดวิดกลายเป็นคนพิการตั้งแต่เด็กอันเนื่องมาจากโรคโปลิโอ บิดาของเดวิดปฏิเสธและไม่ยอมรับเขาเพราะว่าเขาพิการ แต่มารดาของเดวิดยืนยันว่าเขาต้องเข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียน หลังจากที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาแล้วเดวิดก็เข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ณ โรงเรียนประจำในกรุงกัมปาลาซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศอุกันดาก่อนที่เขาจะศึกษาต่อด้านการบัญชีและเลขานุการในระดับอนุปริญญาในที่สุด</p> <p>เดวิดมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานเพื่อการพัฒนาคนพิการในแถบมาซาก้าซึ่งเป็นบ้านเกิดในชนบทของเขา แต่การทำงานเป็นเสมียนงานบัญชีในกรุงกัมปาลาไม่ได้เป็นหนทางที่จะช่วยให้เขาบรรลุเป้าหมายนั้นได้ ดังนั้นเขาจึงเริ่มเรียนหลักสูตรทางไกลสาขาเจ้าหน้าที่เทคนิคสัตวแพทย์ของMakerere University โดยมีองค์กรพัฒนาภาคเอกชนองค์กรหนึ่งช่วยสนับสนุนค่าเล่าเรียนให้</p> <p>เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วเดวิดจึงประกอบอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่เทคนิคสัตวแพทย์อิสระที่มาซาก้า และ เริ่มขับเคลื่อนกระบวนการยกระดับคุณภาพของคนพิการ เขาตระเวนไปตามพื้นที่ชนบทในเขตบ้านเดิมของตนเพื่อสำรวจหาครอบครัวที่มีคนพิการ ทั้งนี้ เหตุที่เขามุ่งให้ความสนใจไปที่ครอบครัว และไม่ได้เน้นเฉพาะตัวบุคคล ก็เนื่องมาจากการทำให้ครอบครัวทั้งครอบครัวมีส่วนร่วมนั้นจะทำให้สมาชิกในครอบครัว มีมุมมองต่อคนพิการว่าเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์และไม่ใช่ภาระของพวกเขา</p> <p>เดวิดเริ่มเพาะพันธุ์โค แพะ สุกร ไก่วงและไก่ พันธุ์คุณภาพตลอดจนฝึกอบรมให้คนพิการและครอบครัวมีความสามารถในการดูแลสัตว์เหล่านี้ได้ดียิ่งขึ้น โดยเขาจะยกสัตว์ที่เพาะได้ให้กับครอบครัวเหล่านี้โดยมีข้อแม้ว่าทางครอบครัวคนพิการที่ได้รับสัตว์ไปเลี้ยง จะต้องยกลูกสัตว์ที่รอดแรกกลับคืนมา เพื่อที่เขาจะได้นำไปมอบให้แก่ครอบครัวอื่นต่อไป เดวิด ตระหนักตั้งแต่เริ่มต้นว่าการจะฝึกอบรมครอบครัวเป้าหมายให้สามารถดูแลสัตว์ได้ดีนั้นจำเป็นต้องใช้ฟาร์มต้นแบบและศูนย์ฝึกอบรมแบบมีที่พักเพื่อรองรับคนที่เดินทางมาฝึกหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาหลายวันได้ ปัจจุบันนี้ฟาร์มของเขามีโคพันธุ์ฟรีเซียนแพะพันธุ์ผสม สุกร ไก่วงและไก่ พันธุ์ดี ทั้งหมดเลี้ยงไว้ใน คอกที่สร้างขึ้นมาอย่างดี</p> <p>เดวิดได้ก่อตั้งสมาคมคนพิการและครอบครัวแห่ง Kawule (Kawule Disabled Persons and their Families Association) ซึ่งในอีกสิบปีหลังการก่อตั้งสมาคมดังกล่าวมีสมาชิกถึงกว่า 500 คน และแต่ละคนจ่ายค่าสมาชิกเพียงเล็กน้อยเพื่อเป็นรายได้หลักของทางสมาคม</p> <p>เดวิดกล่าวว่า “ผม ต้องการให้การขาดโอกาส การถูกเหมารวมและการถูกกีดกันมันจบลงตรงที่ตัวผม ผม ต้องการพิสูจน์ว่า การพัฒนา คนพิการในชนบทของอุกันดาสามารถเกิดขึ้นได้จริง แต่เดิมคนพิการที่พอจะได้รับการศึกษามักก็มักจะไม่ได้เรียนรู้อันหัตถกรรมซึ่งก็มีตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ค่อนข้างจะจำกัด โดยเฉพาะในชนบท ผมจึงคิดว่าสิ่งเดียวที่ดูเข้าท่าก็คืองานด้านการทำฟาร์มและโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คืองานปศุสัตว์ครับ”</p>

เป้าหมาย

คนพิการมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงการป้องกันทางสังคมและมีรายได้เพียงพอที่จะใช้ชีวิตอย่างมีเกียรติ สามารถจุนเจือครอบครัวและส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนได้

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนคือการอำนวยความสะดวกให้คนพิการและครอบครัวสามารถเข้าถึงทักษะโอกาสในการมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีส่วนร่วมในชีวิตชุมชนมากยิ่งขึ้นและสามารถเติมเต็มชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

- คนพิการสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ผู้ปกครองของเด็กพิการให้การสนับสนุนกิจกรรมรณรงค์เพื่อให้บุตรหลานของตนสามารถเข้าถึงโอกาสในการศึกษา การฝึกฝนทักษะและการทำงาน
- คนพิการสามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงานที่ดีโดยปราศจากการแบ่งแยก สามารถปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและไม่ถูกกดขี่
- คนพิการสามารถเข้าถึงบริการการเงินระดับไมโครไฟแนนซ์ได้
- หญิงพิการมีโอกาสในการทำงานและการว่าจ้างเท่าเทียมกับผู้ชาย
- ครอบครัวของคนพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กหรือผู้ใหญ่ที่มีความพิการขั้นรุนแรงสามารถเข้าถึงสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิมได้
- กลยุทธ์และแผนงานแก้ไขปัญหาความยากจนทั้งปวงครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อคนพิการและครอบครัว
- นายจ้างและสมาชิกในชุมชนตระหนักรู้และให้คุณค่าต่องานของคนพิการ
- หน่วยงานรัฐในท้องถิ่นกำหนดและใช้นโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อยกระดับการเข้าถึงงานให้สำหรับคนพิการ
- คนพิการสามารถเข้าถึงมาตรการป้องกันทางสังคมในฐานะสิทธิประการหนึ่ง

กรอบที่ 2

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการขององค์การสหประชาชาติ ข้อ 27 ว่าด้วยการทำงานและการว่าจ้าง (3)

ประเทศสมาชิกรับประกันถึงสิทธิของคนพิการในการทำงานอย่างเท่าเทียมกับผู้อื่นตลอดจนสิทธิที่จะได้รับโอกาสในการหาเลี้ยงชีพด้วยการทำงานที่ตนเองเลือกได้เองโดยอิสระหรือการเป็นที่ยอมรับในตลาดแรงงานและสภาพแวดล้อมของการทำงานที่เป็นแบบเปิด ครอบคลุมและเข้าถึงได้โดยคนพิการ ประเทศสมาชิกจะปกป้องและส่งเสริมการทำให้เกิดสิทธิในการทำงานเช่นนี้ขึ้นจริงรวมถึงสำหรับคนที่เกิดความพิการในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมถึงการออกกฎหมาย

มโนทัศน์หลัก

งาน

งานคือกิจกรรมที่มีความสำคัญในชีวิต เพราะงานจุนเจือให้บุคคลสามารถบำรุงเลี้ยงดูตนเอง ครอบครัวและครัวเรือนโดยการผลิตบริการและ/หรือสินค้าให้กับครอบครัว ชุมชนและสังคมโดยรวม ที่สำคัญที่สุดก็คืองานทำให้เกิดโอกาสในการมีส่วนร่วมทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้บุคคลสามารถที่จะเติมเต็มสิ่งที่เป็นเป้าหมายแห่งชีวิต และทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าตนเองนั้นมีคุณค่า

งานมีหลายประเภท ได้แก่

- งานในบ้าน
- งานซึ่งเป็นกิจการครอบครัว
- งานผลิต งานบริการหรืองานค้าขาย
- กิจการขนาดเล็กแบบเดี่ยวหรือกลุ่ม
- การทำงานให้ผู้อื่นโดยได้รับค่าจ้างในเศรษฐกิจนอกระบบ
- การรับจ้างโดยรับเงินเดือนจากองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชนหรือบริษัทในเศรษฐกิจในระบบ
- การทำงานเพื่อรับค่าตอบแทนในสภาพแวดล้อมแบบศูนย์พักพิง

งานอาจเป็นสิ่งที่ต้องใช้กำลังกายซึ่งเป็นแรงงานจริง หรืออาจใช้เพียงแต่ความคิดเท่านั้นก็ได้ งานบางอย่างอาจต้องใช้ทักษะทางเทคนิคในระดับที่ไม่สูงมากหรือบางงานก็ต้องใช้ทักษะขั้นสูง งานบางประเภทอาศัยการผลิตสิ่งของหรือกิจกรรมสร้างรายได้ขึ้นในครอบครัวแบบดั้งเดิมเป็นหลัก ในขณะที่งานบางประเภทต้องอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นหลัก พัฒนาการด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร บางอย่าง เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่และคอมพิวเตอร์มีส่วนช่วยสร้างโอกาสในการทำงานให้สำหรับคนพิการเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนที่มีความพิการขั้นรุนแรงหรือพิการซ้ำซ้อน

งานที่ดี

งานทุกงานไม่ใช่งานที่เป็นที่ปรารถนาเสมอไปเราจำเป็นต้องแยกแยะว่างานใดเป็นงานที่ดีและงานใดเป็นงานที่เอารัดเอาเปรียบและทำให้ความยากจนและการขาดศักดิ์ศรีไม่หมดไปจากสังคม งานที่ดีคืองานที่ทำให้ คนที่ปฏิบัติรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีเกียรติไม่ใช่เสียเกียรติ ทั้งนี้องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้นิยามคำว่างานที่ดีไว้ดังนี้

กรอบที่ 3

นิยามของคำว่า “งานที่ดี” ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

“งานที่ดีคือสิ่งที่บุคคลใฝ่ฝันว่าจะได้ทำในชีวิตการทำงานของตนซึ่งประกอบไปด้วยโอกาสในการทำสิ่งที่เกิดผลผลิตซึ่งทำให้ได้รับรายได้ที่เป็นธรรมความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในที่ทำงานการที่ครอบครัวได้รับการป้องกันทางสังคมและมีโอกาสในการพัฒนาตนเองและร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รวมทั้งเป็นงานที่ให้อิสระแก่ บุคคลที่จะสามารถแสดงออกซึ่งความกังวล การจัดการและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีผลต่อชีวิตและความเท่าเทียมกันด้านโอกาสและการปฏิบัติต่อทั้งหญิงและชายทุกคน” (5)

การทำงานมีอยู่อย่างจำกัดอาจทำให้คนจนจำนวนมากไม่อยู่ในฐานะที่จะเลือกว่าจะหาเลี้ยงชีพอย่างไรได้ และจำเป็นต้องยอมรับสภาพในการทำงานที่อาจจะไม่ดีนัก

ความสามารถในการเข้าถึงสิ่งแวดล้อม

ความยากลำบากในการเข้าถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัวของคนพิการ เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับพวกเขาโดยเฉพาะคนพิการในประเทศที่มีรายได้ต่ำทั้งหมด คนพิการไม่สามารถเข้าถึงสิ่งแวดล้อม อาทิ ระบบขนส่งมวลชน สถานที่ทำงาน หรือการสื่อสารที่คนพิการอาจจะยังไม่สามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารต่างๆ ในการหางานและทำงานต่างๆ ได้

การอำนวยความสะดวกตามสมควร

“การอำนวยความสะดวกตามสมควร” หมายถึง การปรับเปลี่ยนงานและสถานที่ทำงานเพื่ออำนวยความสะดวกในการว่าจ้างคนพิการซึ่งได้แก่ การปรับปรุงเครื่องจักรและเครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำงานเนื่องงาน เวลา ทำงานและการจัดการงาน อย่างไรก็ตาม คนพิการส่วนมากมิได้ต้องการให้ปรับเปลี่ยนสิ่งต่างๆ เพื่อพวกเขาเสียทั้งหมด การอำนวยความสะดวกเบื้องต้นแก่คนพิการในเรื่องที่สามารถทำได้ง่ายและไม่เสียค่าใช้จ่ายมาก อาทิ การทำทางลาดสำหรับรถเข็น การยกเก้าอี้ให้สูงขึ้น การขยายระยะเวลาการฝึกงานหรือการปรับเปลี่ยนเวลาในการเข้างานและเลิกงานส่วนการปรับปรุงงานในลักษณะอื่นนั้นอาจมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า อาทิ การซื้อซอฟต์แวร์อ่าน ออกเสียงข้อความบนหน้าจอให้สำหรับคนตาบอด เป็นต้น

ทางเลือกของบุคคลและบริบทท้องถิ่น

บ่อยครั้งที่คนพิการถูกบังคับให้ไปตามเส้นทางของการประกอบอาชีพที่จะต้องมึลักษณะเดียวกันทั้งหมด เช่น คนตาบอดได้รับการฝึกสอนให้สานตะกร้า คนหูหนวกถูกสอนให้ทำงานไม้ โดยไม่คำนึงถึงว่าคนพิการเหล่านั้นต้องการทำงานเหล่านั้นหรือไม่ ในความเป็นจริงแล้วคนพิการมีความสนใจ ความสามารถและความต้องการที่หลากหลายและมีสิทธิเลือกงานที่จะทำเช่นเดียวกับบุคคลอื่นในสังคม ทางเลือกในการทำงานจะขึ้นอยู่กับบริบทของถิ่นที่อยู่อาศัยของเขา และขึ้นอยู่กับลักษณะและ ระดับความรุนแรงของความทุพพลภาพของตัวเขาด้วยส่วนหนึ่ง โอกาสที่มี จึงอาจแตกต่างกันได้มากขึ้นอยู่กับว่าคนพิการผู้นั้นอาศัยอยู่ในชนบท ในหมู่บ้านหรือในเมืองใหญ่ และขึ้นอยู่กับว่า เขามีระบบเศรษฐกิจเป็นแบบนอกระบบเด่นชัดมากกว่าแบบในระบบหรือไม่

เศรษฐกิจในระบบและนอกระบบ

เศรษฐกิจในระบบจะมีการกำกับดูแลโดยรัฐบาลและครอบคลุมการทำงานในภาครัฐและภาคเอกชน คนงาน จะได้รับการว่าจ้างโดยมีสัญญา เงินเดือนและสิทธิประโยชน์อื่นๆ อย่างเป็นทางการ เช่น แผนจ่ายเงินบำนาญและการประกันสุขภาพ ส่วนเศรษฐกิจนอกระบบคือภาคส่วนของเศรษฐกิจของประเทศที่ไม่มีการกำกับดูแลใดๆ ได้แก่ งานเกษตรกรรมขนาดเล็ก งานค้าขาย เบ็ดเตล็ดกิจการในครัวเรือน ธุรกิจขนาดเล็กซึ่งว่าจ้างคนงานเพียงไม่กี่คนและงานอื่นๆ ในลักษณะนี้อีกจำนวนมาก

ในประเทศที่มีรายได้ต่ำส่วนมากนั้นเศรษฐกิจนอกระบบ มีบทบาทหลักในการให้โอกาสในการทำงานแก่คนพิการมากกว่าเศรษฐกิจแบบในระบบ อย่างไรก็ตามกฎหมายการต่อต้านการกีดกันก็มักใช้ไม่ได้กับเศรษฐกิจนอกระบบ ด้วยเหตุนี้เองการหางานในกลุ่มเศรษฐกิจนอกระบบจึงไม่ใช่สิทธิที่คนพิการจะได้มาโดยอัตโนมัติ หากแต่จะต้องใช้ความพยายามของตนเองร่วมกับของบุคลากรต่างๆ ที่ทำงานด้วยโดยใช้กลยุทธ์ที่ระบุถึงในองค์ประกอบการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนนี้เป็นหลัก

ชนบทและเมือง

ถิ่นที่อยู่อาศัยของมนุษย์มีหลากหลายขนาดตั้งแต่เมืองใหญ่ไปจนถึงหมู่บ้านขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ห่างไกลความเจริญ ตรงกลางระหว่างพื้นที่ทั้งสองนั้นก็ยังมีหมู่บ้านขนาดใหญ่หรือหมู่บ้านใกล้เมือง เมืองขนาดเล็ก เขตชุมชนและพื้นที่ชานเมือง (แหล่งที่มีคนอยู่อาศัยอยู่อย่างหนาแน่นใกล้ๆ กับเมืองใหญ่แต่ไม่ได้อยู่ในเมืองใหญ่) ในองค์ประกอบการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนนี้คำว่า “เมือง” จึงหมายถึงทั้งเมืองใหญ่และชานเมือง ส่วน คำว่า “ชนบท” หมายถึงหมู่บ้านซึ่งโดยมากมีขนาดเล็กและต้องพึ่งพาเกษตรกรรมเป็นรายได้หลัก

โอกาสในการหารายได้ในชนบทและในเมืองนั้นแตกต่างกันมาก ในพื้นที่ เขตเมืองมีปริมาณของงานหลากหลายชนิด ทั้งในเศรษฐกิจในระบบและนอกระบบ แต่ในพื้นที่ชนบทนั้นเศรษฐกิจมักมีลักษณะเป็นงานเกษตรกรรมขนาดเล็กเป็นหลัก ดังนั้นทางเลือกในการว่าจ้างจึงมีน้อยกว่าในเมืองมาก

ต้นทุนที่เกิดจากการถูกกีดกันออก

การกีดกันการออกจากการทำงานทำให้เกิดภาวะทางการเงินกับครอบครัว ชุมชนบุคคลหรือองค์กรอื่นที่ จะต้องมีความหนักหน่วงในการสนับสนุนและการดูแลคนพิการเหล่านั้นทั้งยังก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายมหาศาลกับระบบสังคมสงเคราะห์และระบบประกันสังคมอีกด้วย การกีดกันการออกจากการทำงาน แสดงให้เห็นการสูญเสียผลิตผลและรายได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการลงทุนเพื่อชดเชยการถูกกีดกันออกดังกล่าว

การเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษาและการได้มาซึ่งทักษะใหม่ ไม่ควรจะเป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นแต่เฉพาะในวัยเด็ก สำหรับเด็กและผู้ใหญ่ที่พิการแล้วการได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะต่างๆ ของตนเอง อย่างต่อเนื่องถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะได้สร้าง รักษาและยกระดับโอกาสในการมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีความต้องการสำหรับการศึกษาเพื่อชีวิต และการศึกษาที่เกิดขึ้นโดยตลอดทั้งชีวิตคือมโนทัศน์ที่ในปัจจุบันเรียกว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสในการเรียนรู้นอกระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในบริบทต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนพิการที่พยายามหาเลี้ยงชีพเหมือนเช่นหลักสูตรการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการต่างๆ หลักสูตรการฝึกอบรมต่างๆ ควรได้รับการจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่ใช่กิจกรรมที่เกิดขึ้นแบบเอกเทศ การฝึกอบรมในลักษณะดังกล่าวควรนำมาใช้กับ ชุมชนทุกระดับ เพราะอย่างเช่นในชนบทที่ยากจนมากๆ หรือชุมชนแออัดในเมืองขนาดใหญ่ การอ่านออกเขียนได้ของ ผู้ใหญ่จะถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา เพราะไม่เพียงแต่จะสอนให้อ่านได้หรือเขียนได้เท่านั้นพวกเขายัง สามารถที่จะสะท้อนความคิดและวิเคราะห์สถานการณ์หรือบริบทของตนเองได้ ไม่ว่าในชุมชนใด ๆ กระบวนการของการก่อตั้งกลุ่มสามารถมีบทบาทสำคัญในการทำให้คนที่พิการและไม่พิการสามารถสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ต่อเนื่อง ตลอดชีวิตได้ (คู่มือประกอบ “การศึกษา”)

การมุ่งเน้นไปที่ทั้งครอบครัวและชุมชน

ความพิการไม่ใช่ปัญหาเฉพาะตัวบุคคลแต่ส่งผลต่อทั้งครอบครัวและทั้งชุมชนของพวกเขาด้วย ครอบครัวในชุมชนที่ยากจนมักต้องอาศัยรายได้จากหลายแหล่งที่มาเพื่อให้ดำรงชีวิตรอดอยู่ได้ สมาชิกในครอบครัวที่มีความพิการสามารถมีส่วนช่วยให้ครอบครัวมีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ ดังนั้นกิจกรรมที่จะสนับสนุนให้คนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึง สมาชิกในครอบครัวทั้งหมดด้วย

แรงบันดาลใจและแบบอย่าง

คนพิการบางคนต้องตกอยู่ในวังวนแห่งความเสียหายของความคาดหวังและความสำเร็จที่ต่ำคนพิการเหล่านี้มักถูกคาดหวังหรือถูกจัดให้ทำงานในระดับที่ต่ำกว่าศักยภาพของตนเองเพียงเพราะเหตุผลง่าย ๆ ว่าสังคมมีความคาดหวังต่อความสามารถของพวกเขาไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม คนพิการที่สามารถก้าวผ่านจุดนี้ไปได้แล้วและประสบความสำเร็จในการใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ก็ปรากฏอยู่ในหลายชุมชนด้วยกัน เราสามารถ นำบุคคลเหล่านี้มาเป็นแบบอย่างเพื่อให้คนพิการอื่นๆ เกิดแรงบันดาลใจได้

ส่วนประกอบย่อยสำคัญขององค์ประกอบนี้

การพัฒนาทักษะ

ทักษะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำงาน แบ่งได้เป็นสี่ประเภท ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน ทักษะในทางเทคนิคและทางวิชาชีพ ทักษะการบริหารธุรกิจและทักษะชีวิตหลักบุคคลสามารถเรียนรู้ทักษะเหล่านี้ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่บ้าน กิจกรรมการศึกษา ศูนย์ฝึก อบรมเกี่ยวกับอาชีพกระแสหลักและการฝึกงานกับสมาชิกอื่นในชุมชน หากมีทั้งสี่ทักษะนี้แล้วก็จะทำให้บุคคลมีโอกาสนในการทำงานที่ดีทำและมีรายได้มากยิ่งขึ้น โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องพิจารณาและสนับสนุนให้คนพิการมีโอกาสนับเรียนรู้ทักษะทั้งสี่ประเภทนี้ด้วย

การประกอบกิจการของตนเอง

การประกอบกิจการของตนเองเป็นโอกาสหลักของคนพิการในประเทศที่มีรายได้ต่ำในการที่จะ ประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพ กิจกรรมซึ่งถือว่าเป็นกิจการของตนเอง ได้แก่ การผลิต การให้บริการ การค้าขาย ลักษณะของการประกอบกิจการอาจดำเนินการในลักษณะที่เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ทั้งในแบบไม่เต็มเวลาหรือแบบเต็มเวลา หรืออาจทำในชนบทหรือในเขตเมือง หรือในรูปแบบเศรษฐกิจในระบบหรือนอกระบบก็ได้คนพิการทั้งชายและหญิงจำนวนมากมีรายได้จากการประกอบกิจการของตนเองในลักษณะนี้ซึ่งช่วยให้เขามีโอกาสนับช่วยยกระดับทางเศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชนของตนอีกด้วย

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือให้คนพิการสามารถ ที่จะมีโอกาสเป็นของตนเองโดยการเริ่มต้นและขยายกิจกรรมสร้างรายได้หรือจากธุรกิจขนาดเล็กของตน

การจ้างงาน

การจ้างงานคืองานที่ทำแล้วมีค่าตอบแทนหรือมีเงินเดือนภายใต้สัญญา (ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นสัญญาด้วยวาจา) ที่ทำกับบุคคลองค์กรหรือกิจการใด ๆ การจ้างงานมักเกิดขึ้นในเศรษฐกิจในระบบแต่ การจ้างงานบางอย่างก็สามารถเกิดขึ้นได้ในเศรษฐกิจนอกระบบด้วยเช่นกัน

คนพิการมักประสบอุปสรรคหลายประการที่กีดขวางมิให้ได้รับการจ้างงานที่ดี แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมาก็มี การพัฒนาในภาคธุรกิจหลายประเภท ที่ตั้งใจให้ คนพิการมาเป็นลูกจ้าง ซึ่งโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถลดหรือกำจัดอุปสรรคในการทำงานรับจ้างของคนพิการได้

บริการด้านการเงิน

คนพิการก็มีความต้องการด้านการเงินไม่ต่างจาก บุคคลทั่วไป ทั้ง ใช้สำหรับการเริ่มต้นและการพัฒนากิจการ และใช้สำหรับการดำรงชีวิตโดยทั่วไป ตัวอย่างการให้บริการด้านการเงิน เช่น ไมโครเครดิตซึ่งเป็นเงินกู้เพื่อการใช้สอยตามความจำเป็นของลูกหนี้หรือไมโครไฟแนนซ์ซึ่งครอบคลุมบริการด้านการเงินที่หลากหลายกว่า อาทิ เงินฝาก ประกันภัย สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและการโอนเงิน

บริการไมโครไฟแนนซ์ดังที่กล่าวมาที่บริการที่สหกรณ์ ธนาคารหมู่บ้าน สมาคมออมทรัพย์และเงินกู้ กลุ่มพึ่งพาตนเอง ธนาคารพาณิชย์และสถาบันไมโครไฟแนนซ์ สิ่งสำคัญในระดับชุมชนก็คือกลุ่มพึ่งพาตนเองที่มีชื่อเรียกว่า “สมาคมออมทรัพย์และสินเชื่อหมุนเวียน” หรือ ROSCA (Rotating Savings and Credit Association) (ในบางประเทศอาจมีชื่อเรียกเป็นอื่นแต่มีแนวทางคล้ายกัน) ลักษณะการดำเนินงานคือให้ สมาชิกทุกคนในกลุ่มจ่ายเงินจำนวนเล็กน้อยลงในกองทุนส่วนกลางทุกสัปดาห์หรือทุกเดือนตามความสมัครใจจากนั้นจึงจัดเงิน ที่ลงขันให้เป็นสินเชื่อหรือเงินกู้สำหรับสมาชิกคนใดคนหนึ่งทีละคน กลุ่มลักษณะนี้ จะช่วยส่งเสริมวินัยการออม เพิ่มความมั่นใจในตนเองและการเคารพตนเอง ตลอดจนทำให้สมาชิกมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

การป้องกันทางสังคม

มาตรการการป้องกันทางสังคมมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการ สร้างความปลอดภัย ด้วยการ ปกป้องผู้คนจากความยากจนหรือแร้งแค้นอย่างยิ่ง การสูญเสียหรือการไม่มีรายได้เพราะมีโรคภัยไข้เจ็บ ความพิการหรือความชราภาพ คนพิการมีสิทธิในการเข้าถึงมาตรการป้องกันทางสังคมในระดับเท่าเทียมกับประชากร กลุ่มอื่นๆ แต่เนื่องจากคนพิการมักเป็นคนจนซึ่งอยู่ขอบนอกของสังคมที่สุด โปรแกรมช่วยเหลือทางสังคมต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องครอบคลุมคนพิการเหล่านี้และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการป้องกันทางสังคม ได้แก่ บทบัญญัติของทางการที่ออกโดยรัฐและองค์กรขนาดใหญ่ รวมถึง มาตรการแบบไม่เป็นทางการอื่น ๆ ที่กำหนดขึ้น ในระดับชุมชน มาตรการของทางการ ได้แก่ แผนการแก้ไขปัญหาความยากจนซึ่ง มีกลุ่มที่มีความอ่อนไหวโดยทั่วไปเป็นกลุ่มเป้าหมาย และ มาตรการเฉพาะเจาะจง เช่น ผลประโยชน์สำหรับคนพิการ สำหรับบทบัญญัติที่ไม่เป็นทางการในระดับชุมชนนั้นต้องอาศัยองค์กรที่มีชุมชนเป็นฐานโดยเฉพาะกลุ่มพึ่งพาตนเองต่าง ๆ เป็นหลัก

กรอบที่ 4 รัฐปาเลสไตน์

จุดเปลี่ยนสำคัญของอิหมัด

อิหมัดชายหนุ่มจากย่านยัตตะแห่งเมืองเฮบรอนของปาเลสไตน์ ประสบภาวะ อัมพาตครึ่งล่างตั้งแต่อายุได้ 13 ปี เพราะเกิดอาการบาดเจ็บที่ไขสันหลัง อิหมัดไม่สามารถ ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือทำตามความฝันอย่างเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนคนอื่นๆ ได้เนื่องจากอุปสรรคทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมตลอดจน สภาพของครอบครัวที่มีความยากจน

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนได้พบกับอิหมัดขณะที่ทำการสำรวจชุมชนในย่านยัตตะเมื่อปี ค.ศ. 1994 สภาพความเป็นอยู่ของเขาในเวลานั้นนับว่าเลวร้ายมากตัวบ้านของครอบครัวเขาไม่ได้รับการดัดแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการของเขา ทำให้เขาไม่สามารถมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของครอบครัว เช่นเดียวกับกับที่ไม่สามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เขาไม่ได้มีโอกาสเดินทางไปมาภายในเมืองมากนัก ทำให้ไม่รู้จักรับรู้กับผู้คน เขาจึงหมดโอกาสในการฝึกอาชีพและการว่าจ้างซึ่ง อาจจะทำให้เขามีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นอิสระได้

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนให้ความช่วยเหลือโดยการจัดรถเข็นให้ แก่อิหมัด และช่วย ดัดแปลงบ้านเท่าที่จำเป็น เช่น บริเวณห้องน้ำ และเชื่อมต่อบ้านของเขากับถนน สายหลักโดยความช่วยเหลือของสภาเทศบาลและองค์กรเพื่อชุมชนในท้องถิ่น หลังจากนั้นชีวิตของอิหมัดก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไป เขา ได้เรียนรู้วิธีการเย็บผ้าและใช้คอมพิวเตอร์ เขาได้เป็นผู้นำ General Union of Disabled Palestinians ประจำเมืองของเขาและได้เป็นผู้ประสานงานโครงการสำหรับการฟื้นฟูคนพิการในเมืองยัตตะในที่สุด

อิหมัดกล่าวว่า “ก่อนที่จะได้รู้จักกับโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนผมเคยเป็นคนหมดอาลัยตายอยาก ถูกละทิ้งให้อยู่เพียงลำพังและขาดความมั่นใจในตนเอง ปัจจุบันนี้แม้ชีวิตจะยังมีความลำบากและมีอุปสรรคแต่ผมก็สามารถใช้ชีวิตเหมือนคนปกติได้ และ ยังเป็นแบบอย่างให้กับเพื่อนๆ คนพิการอีกด้วย ความทุกข์พลภาพของผมไม่ได้บั่นทอนกำลังใจผมให้ลดลงแต่กลับทำให้ผมมีความมุ่งมั่นมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม”

ปัจจุบันนี้ (ค.ศ. 2010) อิหมัดอายุ 39 ปีแล้วและยังไม่แต่งงาน เขาอาศัยอยู่กับมารดาและพี่น้องชายและหญิงอีกสามคนในสภาพเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่อยู่อย่างยากลำบาก แต่รายได้ของเขา กลับมีส่วนช่วยให้ครอบครัวของเขาดีขึ้นเป็นอย่างมาก เขาบอกว่าความสำเร็จของเขาเกิดขึ้นได้เพราะ เหตุผลหลักสามประการด้วยกัน ได้แก่

- การสร้างความมั่นใจและศักยภาพผ่านทางกิจกรรมที่ทำให้เขาได้มีส่วนร่วมทั้งสังคม
- การสนับสนุนให้เขาได้มีทักษะเพื่อการทำงานและการใช้ชีวิตเพื่อใช้ยกระดับฐานะทางการเงินและมาตรฐานความเป็นอยู่ของครอบครัว
- การช่วยให้เขาเข้าถึงอุปกรณ์ช่วยเหลือและการดัดแปลงสภาพแวดล้อมซึ่งทำให้ชีวิต ความเป็นอยู่ของเขา สะดวกสบายขึ้น

การพัฒนาทักษะ

บทนำ

คนพิการมีความต้องการพัฒนาทักษะในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ของตนเองแต่พวกเขา ก็ตกอยู่ในสภาพที่เสียเปรียบตั้งแต่เริ่มต้นก่อนแล้ว เนื่องจาก ครอบครัวของพวกเขาและชุมชนอาจคาดเดาไปก่อนว่าพวกเขาคงไม่สามารถทำกิจกรรมเหล่านั้นได้ ที่สำคัญคนพิการมักไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงทำให้ไม่มีคุณสมบัติพอสำหรับการเข้าร่วมในหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ข้อเสียเปรียบนี้มักทำให้คนพิการ ขาดทักษะ ขาดความมั่นใจและความคาดหวังในเรื่องต่าง ๆ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในสิ่งต่าง ๆ ในที่สุด

ทักษะประเภทต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทักษะ เหล่านั้นประกอบด้วยทักษะพื้นฐานที่ได้รับมาจากสถานศึกษาและครอบครัว ทักษะในทางเทคนิคและวิชาชีพซึ่งทำให้นบุคคลสามารถทำกิจกรรมหรือประกอบหน้าที่งานต่าง ๆ ได้ ทักษะทางธุรกิจ ซึ่งจำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจของตนเอง และทักษะชีวิตหลักซึ่งรวมถึงทัศนคติ ความรู้และคุณสมบัติส่วนบุคคล

เป้าหมาย

คนพิการมีความรู้ ทัศนคติและทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนคือการทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงานโดยการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการพัฒนาความรู้ ทักษะและ ทัศนคติที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

- เยาวชนและผู้ใหญ่ที่พิการสามารถเข้าถึงโอกาสในการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะ ที่เป็นที่ต้องการของ ตลาด มืงานที่ดี (การรับจ้างหรือการประกอบกิจการของตนเอง) และมีรายได้เพียงพอ
- เด็กหญิงและผู้หญิงที่พิการมีโอกาสในการพัฒนาทักษะที่เท่าเทียมกันกับเด็กชายและ ผู้ชาย
- สถาบันฝึกอบรมด้านอาชีพและทักษะกระแสหลักมีนโยบายและการปฏิบัติที่ ช่วยสร้างความมั่นใจว่าคนพิการสามารถเข้าถึงการฝึกอบรมที่จัดขึ้นได้
- คนพิการสามารถเข้าถึงบริการสนับสนุน อาทิ การ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การช่วยจัดหางาน การให้อุปกรณ์ช่วยเหลือและอุปกรณ์ดัดแปลง สำหรับใช้ในการทำงาน
- คนพิการสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาทักษะขั้นสูงซึ่งจำเป็น ต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

กรอบที่ 5 สาธารณรัฐอินเดีย

การสอนทักษะชีวิตหลักของ The Leprosy Mission

มูลนิธิ The Leprosy Mission ในประเทศอินเดียมีศูนย์ฝึกอาชีพสำหรับเยาวชนที่เป็นโรคเรื้อน หลักสูตรที่สอน ได้แก่ ช่างเครื่อง ยนต์ ช่างตัดเสื้อ ช่างเชื่อม ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างซ่อมวิทยุและโทรทัศน์ ชวเลข การเลี้ยงหมอน ไหม การพิมพ์ออฟเซตและคอมพิวเตอร์ เยาวชนที่ศึกษาหลักสูตรทักษะวิชาชีพดังกล่าว เมื่อ สำเร็จแล้วจะมีคุณสมบัติ ซึ่งรัฐบาลรองรับ นอกจากนี้ ทางศูนย์ก็ยังมี การสอนทักษะอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารธุรกิจและทักษะชีวิต หลักอีกด้วย

หลักสูตรทักษะชีวิตหลักครอบคลุมสามด้านด้วยกัน ได้แก่ การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล การพัฒนาโอกาสการรับมือ และการพัฒนาสมรรถภาพให้พร้อมสำหรับงาน

ทักษะส่วนบุคคล ได้แก่ ทักษะการสร้าง ความภาคภูมิใจในตนเอง การพัฒนาบุคลิกภาพ การคิดบวก การสร้างแรงจูงใจ การ กำหนดเป้าหมาย การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การบริหารเวลาและการจัดการความเครียด กลไกการรับมือรวมถึงการรับมือเรื่องเพศ ความอาย ความเปล่าเปลี่ยว ความซึมเศร้า ความกลัว ความโกรธ เอชไอวี /เอดส์ การติดสุรา ความล้มเหลว การวิพากษ์วิจารณ์ ความขัดแย้งและความเปลี่ยนแปลง ความพร้อม หรือสมรรถภาพสำหรับงาน ได้แก่ ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ทักษะชีวิตหลักสามารถสอนได้สามวิธีด้วยกัน (ก) สอนด้วย การกำหนดตารางเวลาและกิจกรรมซึ่งเน้นเรื่องการตื่นเช้า การรักษาความสะอาดของร่างกายและสภาพแวดล้อม เน้นความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ และความเป็นห่วงเป็นใยผู้อื่น (ข) สอนด้วย การให้เจ้าหน้าที่ศูนย์แสดงแบบอย่างให้ดู(ค) สอน ในชั้นเรียนประจำสัปดาห์

ศูนย์ฝึกอาชีพเหล่านี้มีอัตราการจ้างงานให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาได้สูงกว่า ร้อยละ 95 แห่งความสำเร็จดังกล่าวมีสามประการด้วยกัน ได้แก่ ประการแรก นายจ้างต้องการ ลูกจ้างที่มีความรับผิดชอบสูงซึ่ง ก็เป็นสิ่งที่ได้มี การสอนไว้อย่างชัดเจนในการฝึกอบรมทักษะชีวิตหลักแล้ว นายจ้างในท้องถิ่นที่ทราบดีว่านักเรียนที่จบจากศูนย์ของ The Leprosy Mission มีมาตรฐานส่วนบุคคลในระดับสูง ประการที่สอง The Leprosy Mission มีเจ้าหน้าที่จัดหางานซึ่งมีความกระตือรือร้นเป็นอย่างมากและมีความสัมพันธ์กับกลุ่มธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่เป็นอย่างดี ประการที่สาม The Leprosy Mission มีสมาคมศิษย์เก่าที่เข้มแข็งซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้นักเรียนติดต่อกันเองและติดต่อกับทางศูนย์ได้โดยสะดวก ทั้งยังมีส่วนช่วยนักเรียนจบใหม่ให้หางานได้ และ ช่วยคนที่ได้งานแล้วให้สามารถรักษา งานของตนไว้ต่อไป

มโนทัศน์หลัก

ทักษะประเภทต่าง ๆ

ทักษะพื้นฐานคือทักษะที่ได้มาจากการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานและการดำเนินชีวิตในครอบครัว ทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออกเขียนได้ การคำนวณ ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการใช้เหตุผลและการแก้ปัญหา ทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในทุกแห่ง ทุกบริบทและทุกวัฒนธรรมทั้งในเศรษฐกิจในระบบและนอกระบบ

ทักษะทางด้านเทคนิค อาชีพและวิชาชีพ คือทักษะที่ทำให้บุคคลสามารถทำงานที่มีลักษณะเฉพาะบางประการได้ เช่น การสร้างหรือการซ่อมสิ่งของ หรือการให้บริการบางอย่าง เช่น งานไม้ การตัดเสื้อ งานจักสาน งานโลหะ งานเชื่อม การทำตะกร้า งานบัดกรี การตัดรองเท้า เป็นต้น สำหรับ ทักษะทางด้านเทคนิคในระดับที่สูงขึ้นไปอย่างเช่น วิศวกรรม การแพทย์ กายภาพบำบัดและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มักเรียกว่าเป็นทักษะทางด้านวิชาชีพ โดยปกติแล้วยังทักษะด้านเทคนิคนั้นมีความซับซ้อนมากเท่าใด บุคคลก็จำเป็นจะต้องมีระดับการศึกษาที่สูง และก็ต้องยิ่งได้รับการอบรมในรูปแบบที่เป็นทางการมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งก็ มักจะจัดการฝึกอบรมในสถาบันทางด้านเทคนิค ที่หลังจากสำเร็จการศึกษา ผู้เรียนจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองความสามารถด้วย

ทักษะทางด้านธุรกิจ(บางครั้งเรียกทักษะของผู้ประกอบการ) คือทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ เช่น การบริหารเงินและคน ทักษะการวางแผนและทักษะการจัดการ นอกจากนี้ยังรวมถึง ทักษะการประเมินความเสี่ยง การวิเคราะห์ตลาด การรวบรวมข้อมูล การเตรียมแผนธุรกิจ การตั้งเป้าหมายและการแก้ปัญหา ทักษะเหล่านี้มักต้องอาศัยทักษะพื้นฐานทั้งด้านการคำนวณและการอ่านเขียนด้วย

หลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งสอนวิชาที่พัฒนาทักษะด้านธุรกิจ มักนำไปให้ผู้เรียนก้าวเข้าสู่การประกอบกิจการของตนเอง เช่น งานช่างไม้ งานซ่อมวิทยุ งานซ่อมรถจักรยานยนต์ งานจักสาน ทั้งนี้จะต้อง สอนทักษะทางธุรกิจดังกล่าวควบคู่ไปกับทักษะด้านเทคนิคด้วย

ทักษะชีวิตหลักประกอบด้วยทัศนคติความรู้และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ในโลก ได้แก่ การสื่อสารกับลูกค้า การนำเสนอตนเอง การเรียนรู้ วิธีการเรียน การฟังและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การคิด สร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา การบริหารจัดการเรื่องส่วนตัวและควมมีระเบียบวินัย ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและทักษะทางสังคม ความสามารถในการเข้าสังคมและทำงานเป็นทีม และจริยธรรมในการทำงาน

มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องมีทักษะชีวิตหลักไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือไม่ก็ตามเพื่อที่จะได้สามารถประสบความสำเร็จในเรื่องชีวิตและเรื่องงานแต่สำหรับคนพิการแล้วทักษะชีวิตหลักย่อมมีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่งเนื่องจากจะช่วยให้คุณพิการเกิดความมั่นใจและพัฒนาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง เสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นให้ดียิ่งขึ้น และ ปรับทัศนคติที่มีต่อตนเองและผู้อื่น

คนพิการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตหลักผ่านทางปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน และได้รับการเสริมแรงจากระบบการศึกษา (ทั้งในระบบและนอกระบบ) โปรแกรมการฝึกอาชีพ โปรแกรมพัฒนาเยาวชนและชุมชนและงาน

ความมั่นใจเป็นผลมาจากการพัฒนาทัศนคติเชิงบวก การได้มาซึ่งความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้องในการจัดการชีวิตและงาน ให้ประสบความสำเร็จ หากโปรแกรมฝึกอบรมุ่งเน้นเพียงแต่ทักษะทางด้านเทคนิคและฝึกเฉยต่อการพัฒนาทัศนคติความรู้และทักษะชีวิตก็ไม่แน่ว่าจะประสบความสำเร็จในการทำให้นักเรียนหางานและการว่าจ้างที่ยั่งยืนได้

ทางเลือกของบุคคลและโอกาสที่เท่าเทียมกัน

เจ้าหน้าที่โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนพึงตระหนักด้วยว่า ในขณะที่พิจารณาหาโอกาสเพื่อการพัฒนาทักษะคนพิการนั้น พวกเขาแต่ละคนล้วนแล้วมีความสนใจ พรสวรรค์และความสามารถที่แตกต่างกันไป เด็กผู้หญิง เด็กผู้ชาย ผู้หญิงและผู้ชายควรได้รับโอกาสในการฝึกอบรมที่เท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกเพศหรือบทบาทใดๆ ผู้หญิงและเด็กหญิงซึ่งพิการอาจต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถให้ได้รับโอกาสในการเข้าร่วมการฝึกอบรม ดังนั้นโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนควรจัด ลักษณะของโปรแกรมการอบรมให้มีตัวเลือกที่หลากหลายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยไม่มีการตั้งข้อจำกัดล่วงหน้าก่อนว่าคนพิการสามารถทำอะไรได้บ้าง

วิธีการให้ได้มาซึ่งทักษะ

คนพิการสามารถเรียนรู้และพัฒนาจนเกิดความรู้ ทักษะและ ทัศนคติที่จำเป็นสำหรับการหาเลี้ยงชีพได้ด้วยหลายวิธีการด้วยกัน ได้แก่

- การพยายามด้วยตนเอง
- การถ่ายทอดทักษะจากที่บ้านหรือภายในครอบครัวของตนเอง
- การศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การฝึกอาชีพที่โรงเรียน
- การฝึกอบรมแบบมีชุมชนเป็นฐานรวมถึงการฝึกงานแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการกับ ผู้มีประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญในชุมชน
- การฝึกอบรมในศูนย์ฝึกอาชีพกระแสหลักหรือศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ
- การฝึกอบรมขณะปฏิบัติหน้าที่จริงหรือการฝึกงานกับผู้เชี่ยวชาญ
- หลักสูตรหรือรายวิชาการฝึกอบรมของมหาวิทยาลัย
- การเข้าร่วมในโปรแกรมพัฒนาธุรกิจขนาดเล็กซึ่งครอบคลุมการฝึกอบรมทักษะทางด้านธุรกิจขั้นพื้นฐาน บริการพัฒนาธุรกิจและการเป็นที่ปรึกษา
- การฝึกอบรมที่จัดโดยนายจ้าง

วิธีการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมที่สุดนั้นขึ้นอยู่กับความสนใจ ความสามารถและทรัพยากร พื้นฐานของแต่ละบุคคล ตลอดจนโอกาสและการสนับสนุนที่มีให้ในชุมชนของคนพิการเหล่านั้น

กรอบที่ 6 สาธารณรัฐประชาชนจีน

จิตใจและฝ่าเท้าที่แข็งแกร่งของซู

ซูเกิดในครอบครัวที่อพยพมาจากยี่ฉางในมณฑลหูเป่ย์ประเทศจีนในปี ค.ศ. 1951 ซูไม่สามารถขยับแขนได้เพราะมีภาวะผิดปกติอย่างรุนแรง เขาจำเป็นต้องใช้เท้าทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันทั้งหมด จึงทำให้เขาไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนได้ ซู ต้องเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ แทนแต่รายได้อีกยังไม่พอสำหรับการเลี้ยงชีพ อยู่มาวันหนึ่งเขาได้เริ่มเรียนซ่อมนาฬิกาทำให้เขาต้องฝึกความคล่องของเท้าทั้งสองข้าง วิธีการฝึกนิ้วเท้าของเขาให้ทำงานได้เหมือนนิ้วมือก็คือการใช้นิ้วเท้าคีบก้อนน้ำตาลเพื่อล่อมด จากนั้นจึงใช้นิ้วเท้าหยิบตัวมดขึ้นมา หลังจากฝึกฝนอย่างยากเย็นเป็นเวลานานหลายปีซูจึงสามารถซ่อมนาฬิกาได้อย่างคล่องแคล่วจนสามารถเปิดร้านซ่อมนาฬิกาของตนเองได้

ทุกวันนี้ซูสามารถหาเลี้ยงชีพและจุนเจือครอบครัวได้ด้วยการซ่อมนาฬิกา ลูกสาวของซูเรียนจบ ระดับอุดมศึกษาและได้เป็นพยาบาล ตัวซูเองอยากช่วยคนพิการในสังคมด้วยจึงเปิด เบอร์โทรศัพท์สำหรับให้บริการด้านการปรึกษาและจิตวิทยาสำหรับคนพิการโดยเขาเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง

ซูเป็นแบบอย่างสำหรับคนพิการจำนวนมากในมณฑลของเขา เขากล่าวว่า “ผมไม่กลัวความจนหรือความพิการอะไรหรอกผมประสบความสำเร็จได้ด้วยความพยายาม สติปัญญาและการตัดสินใจของผม ความทุพพลภาพไม่ใช่เรื่องเลวร้าย ผมเข้มแข็งเสมอและเชื่อว่าผมสามารถเอาชนะความยากลำบากทุก อย่างได้” ซูบอกว่าเจ้าหน้าที่มีอาชีพมีบทบาทสำคัญและบางครั้งจัดว่าจำเป็นในกระบวนการฟื้นฟู แต่ความสำเร็จในท้ายที่สุดของคนพิการนั้นขึ้นอยู่กับ ชุดความคิดของตัวบุคคลนั้นเป็นสำคัญว่ามีกำลังใจที่จะก้าวผ่านพันธนาการต่างๆ ที่ตรึงรั้งตนอยู่หรือไม่

กิจกรรมแนะนำ

ส่งเสริมการฝึกอบรมที่บ้าน

คนหนุ่มสาวจำนวนมากเรียนทักษะอาชีพและทักษะชีวิตผ่านทางกิจกรรมในครอบครัว โดยมีผู้ปกครอง พี่น้องและสมาชิกอื่นในครอบครัวเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะและ ทศนคติให้ “การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำหรือปฏิบัติ” ที่บ้านถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะเตรียมความพร้อมของบุคคลให้สามารถเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ เพื่อช่วยเสริมสร้างสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคตได้

อย่างไรก็ดีเด็กและเยาวชนพิการและคนที่มีความพิการรุนแรงและซ้ำซ้อนมักถูกตัดออกจากกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการลงมือปฏิบัติ เหตุเพราะ ความคิดของผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวที่อาจคิดไปก่อนล่วงหน้าว่าเด็กหรือเยาวชนคนนั้นสามารถหรือไม่สามารถทำอะไรได้ ทางด้านผู้ปกครองเองอาจรู้สึกว่าคุณต้องปกป้องตัวเด็กพิการจากอันตรายต่างๆ หรืออาจเชื่อว่า บุตรหลานของตนไม่สามารถเรียนรู้หรือทำอะไรให้เป็นประโยชน์กับครอบครัวได้ ผู้ปกครองอาจพูดให้บุตรหลานหมดกำลังใจ เพิกเฉยหรือไม่สนใจไปเลยก็ได้ ผลที่เกิดขึ้นก็คือเด็กพิการไม่สามารถเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นและไม่สามารถทำประโยชน์ให้กับครัวเรือนหรือกิจการของครอบครัวได้ การถูกตัดออกเช่นนี้เป็นผลเสียต่อความมั่นใจของบุคคลและมีผลต่อการมีส่วนร่วมในครอบครัวและชุมชนของบุคคลนั้นด้วย

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถเข้าไปมีบทบาทสำคัญได้โดยการช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจในศักยภาพของสมาชิกที่มีความพิการในครอบครัว ว่าพวกเขาสามารถที่จะ เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่อการทำประโยชน์ให้กับครัวเรือนได้

กิจกรรมที่สามารถทำได้

- ระบุวิธีการที่จะทำให้คนพิการสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในงานที่เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่หรืองานสนับสนุนอื่นๆ ในบ้าน
- สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวสอนและถ่ายทอดทักษะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ติดตามผลการเข้าร่วมในกิจกรรมครัวเรือนและกิจกรรมที่เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของคนพิการ

<p>กรอบที่ 7 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์</p> <p>มารดาและบุตรชายร่วมसानฝัน</p> <p>ในเขตไบคอลของประเทศฟิลิปปินส์มีมูลนิธิแห่งหนึ่งชื่อ Simon of Cyrene Children's Rehabilitation and Development Foundation ซึ่งเจ้าหน้าที่การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนของมูลนิธิได้ไปพบกับ หญิงม่ายคนหนึ่งซึ่งมีบุตรชายพิการตาบอดในวัยรุ่น หญิงผู้นี้เป็นช่างทอผ้าซึ่งมีเครื่องทอผ้าสองเครื่อง เครื่องหนึ่งเป็นของสามีของเธอซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว ลูกชายของเธอไม่เคยไปโรงเรียนและไม่สามารถทอผ้าได้ เจ้าหน้าที่การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจึงสนับสนุนให้เธอสอนวิธีการทอผ้าให้กับบุตรชาย ในเวลาไม่นาน บุตรชายพิการก็สามารถช่วยมารดาทอผ้าขายได้ ทำให้ครอบครัวนี้ได้ใช้เครื่องทอผ้าทั้งสองเครื่องได้เต็มกำลัง เช่นเดิม</p>
--

การทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงโอกาสในการศึกษา ระดับขั้นพื้นฐาน

การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานคือกุญแจสู่ความสำเร็จในงานทุกประเภท ด้วยเป็นเพราะความรู้และทักษะที่ได้เรียนจะเป็นพื้นฐานสำคัญสู่การยกระดับทักษะทางด้านเทคนิคและการเรียนรู้ทักษะชีวิต ในการที่จะช่วยคนพิการ ให้เตรียมความพร้อมสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้น โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนควรส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงโอกาสทางด้านการศึกษาในระบบและนอกระบบเป็นอันดับแรกๆ (ดูองค์ประกอบ “การศึกษา”) โดยโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจะสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการส่งต่อคนพิการจากโรงเรียนในระดับขั้นพื้นฐานไปยังสถานที่ทำงานโดยการจัดให้พวกเขาได้มีโอกาสในการฝึกงานและการฝึกอบรมขณะปฏิบัติหน้าที่จริง

อำนาจสะดวกในการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพ

โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาต้องมีหลักสูตรการฝึกอาชีพ การประเมินด้านอาชีพและการแนะนำหรือการ ให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่นักเรียน ซึ่ง นักเรียนที่พิการควรมีโอกาสในการลงทะเบียนเรียนหลักสูตรการฝึกอาชีพเหล่านี้และใช้ประโยชน์จากบริการด้านอาชีพด้วย นอกจากนี้ นักเรียนพิการยังควรมีโอกาสในการเข้าร่วมโปรแกรม ส่งต่อสำหรับเยาวชนจากโรงเรียนไปยังสถานที่ทำงาน โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนควรจะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการที่จะ อำนาจความสะดวกในการเข้าร่วมหลักสูตรของนักเรียนและเยาวชนที่เป็นคนพิการ (ดูองค์ประกอบ “การศึกษา: มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา”)

กิจกรรมที่สามารถทำได้

- พิจารณาระบุสิ่งที่เป็นอุปสรรคและวิธีการที่จะเอาชนะ อุปสรรคที่ทำให้นักเรียนพิการไม่สามารถเข้าร่วมในโปรแกรมฝึกอาชีพและการส่งต่อจากโรงเรียนเข้าสู่สถานที่ทำงานของโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
- ให้การสนับสนุนนักเรียนพิการในการเข้าร่วมในโปรแกรมฝึกอบรมและโปรแกรมการศึกษาต่างๆ
- จัดการฝึกอบรมเพื่อการยกระดับความตระหนักเรื่องความพิการให้กับผู้สอนหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ เพื่อให้สามารถจัดการและดัดแปลงหลักสูตรที่สอนให้เหมาะสมสำหรับความพิการประเภทต่างๆ

สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมในชุมชน

เราจำเป็นต้องพิจารณาหาโอกาสในการพัฒนาทักษะ ของคนพิการจากในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นประการแรก ทางเลือกสองประการที่น่าจะเป็นไปได้ ได้แก่ การฝึกอบรมกระแสหลักที่มีอยู่แล้ว ในท้องถิ่นประการหนึ่ง และการให้คนพิการไปฝึกงานกับบุคคลในท้องถิ่นซึ่งประกอบกิจการผลิตหรือบริการ อีกประการหนึ่ง

สำหรับการจัดให้มีการฝึกอบรมโดยบุคคลในท้องถิ่นซึ่งประกอบกิจการ เกี่ยวกับการผลิตหรือการบริการนั้นอยู่แล้ว โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจะต้องพิจารณาหาคนพิการซึ่งมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และต้องการพัฒนาทักษะของตนเองก่อนจากนั้นจึง

- ปรึกษากับบุคคลนั้นและครอบครัวของเขาเกี่ยวกับเรื่องความสนใจ ในเรื่องนี้ เพื่อให้ทราบว่าเขามีทักษะอะไรอยู่แล้วและสิ่งที่ครอบครัวให้การช่วยเหลือสนับสนุนอยู่แล้วคืออะไร
- จัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับงานและการฝึกงาน
- หาบุคคลในท้องถิ่นซึ่งประกอบอาชีพนั้นอยู่แล้วหรือจัดการฝึกอบรมในลักษณะดังกล่าว แล้วจึงสนับสนุนให้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเหล่านี้รับคนพิการเป็นนักเรียนฝึกงานในกิจการของตน
- เสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการซึ่งอาจผลิตหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น
- ระบุให้พบอุปสรรคและแสวงหาแนวทางในการแก้ไขอุปสรรคที่ขวางกั้นไม่ให้คนพิการได้เป็นนักเรียนฝึกอาชีพซึ่งรวมถึงต้นทุน การเข้าถึง การเดินทาง การสนับสนุนที่จำเป็น (พาหนะ ล่ามภาษามือ อุปกรณ์ช่วยเหลือ)
- จัดให้มีการสนับสนุนทางการเงินหรือเอกสารหรือวัสดุในกรณีที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนอาจารย์ หรือบุคลากรผู้ฝึกสอน รวมถึงจัดให้มีการสนับสนุนใดๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน
- ติดตามผลกับอาจารย์หรือบุคลากรผู้ให้การอบรม รวมทั้ง ตัวผู้เรียนเพื่อให้แน่ใจได้ว่าการเรียนการสอนเกิดขึ้นจริง และการเรียนการสอนนั้นได้พยายามที่จะขจัดปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น
- เมื่อฝึกอบรมเสร็จสิ้นแล้วให้จัดให้มีการช่วยเหลือเพื่อให้คนพิการสามารถเริ่มต้นประกอบกิจการของตนเองได้

<p>กรอบที่ 8 สาธารณรัฐมาลาวี</p> <p>เสาะหาอาชีพ</p> <p>Malawi Council for the Handicapped (MACOHA) ได้ริเริ่มระบบการฝึกอบรมทักษะอาชีพในโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนของตน โดยระบบจะเริ่มระบุเยาวชนและผู้ใหญ่ที่พิการในชุมชนชนบท และความสนใจด้านอาชีพของเขาเหล่านั้นแล้วจึงติดต่ออาจารย์ผู้ฝึกสอนในชุมชนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนพิการคนหนึ่งหรือหลายคนไปฝึกงานด้วย โดยใช้ระยะเวลาประมาณหนึ่งถึงสองปี โดยทางโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนช่วยจัดเอกสารและวัสดุสำหรับการฝึกอบรมและการผลิตให้เพื่อเป็นสิ่งจูงใจ มี บุคคลในชุมชนที่เข้ามาเป็นอาจารย์ผู้ให้การอบรมจำนวนมากสนใจเข้าร่วมในโครงการนี้ ทั้งคนทำขนมปัง ช่างตัดเสื้อผ้า ช่างบัดกรี ช่างไม้ ช่างเหล็ก ช่างซ่อมจักรยาน คนทำผ้ามัดย้อมและช่างถัก นอกจากนี้ อาจารย์ผู้ฝึกสอนที่ได้รับเลือกยังมีโอกาสได้เพิ่มพูนทักษะของตนเองผ่านทางหลักสูตรการฝึกอบรมที่จัดให้มีขึ้นโดยศูนย์การฟื้นฟูด้านอาชีพของ MACOHA อีกด้วย นักเรียนพิการบางคนสามารถเริ่มกิจการของตนเองได้ทันทีที่จบการฝึกงาน และบางส่วนก็กลายมาเป็นลูกจ้างของอาจารย์ผู้ฝึกสอนเหล่านี้</p>

ช่วยพัฒนาทักษะทางด้านธุรกิจ

คนพิการจำนวนมากสามารถทำธุรกิจขนาดเล็กในเศรษฐกิจนอกระบบเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับตนเอง หากคนพิการคนใดเลือกวิธีการนี้ก็จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมทักษะทางด้านธุรกิจอย่างเหมาะสมเสียก่อน

เกือบทุกประเทศมีโปรแกรมฝึกอบรมสำหรับกิจการทางธุรกิจขนาดเล็กอยู่แล้ว โดยมากมักเชื่อมโยงอยู่กับแผนไมโครไฟแนนซ์ต่างๆ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจะต้องพิจารณาหาหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นและยกระดับความตระหนักของผู้ที่หลักสูตรเหล่านั้นให้ทราบถึงศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการของคนพิการ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถร่วมกับผู้จัดและผู้ดำเนินการฝึกอบรมคิดหาวิธีการที่จะ ช่วยให้คนพิการลักษณะอาการต่างๆ สามารถเข้าร่วมในหลักสูตรเหล่านี้ได้ ทั้งนี้โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถช่วยคนพิการให้สามารถรับมือและเอาชนะอุปสรรคที่อาจต้องประสบด้วยการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ตามที่จำเป็น (พาหนะ ล่ามภาษามือ อุปกรณ์ช่วยเหลือ)

อำนวยความสะดวกให้มีการฝึกอบรมในสถาบันกระแสหลัก

การพัฒนาทักษะของคนพิการจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากจัดให้มีขึ้นในสภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของคนปกติ หรือกล่าวคือในสภาพแวดล้อมที่มีการเรียนร่วมกับคนที่ไม่พิการนั่นเอง โดยทั่วไปแล้วสถาบันฝึกอาชีพกระแสหลักมักจะมีโอกาสและทางเลือกของทักษะด้านต่าง ๆ มากกว่า ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ใหม่ๆ และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ก็จะได้รับ ประกาศนียบัตร รวมทั้ง มีการแนะนำด้านอาชีพหรือช่วยจัดหางานให้ ศูนย์ฝึกอาชีพในระบบมักตั้งอยู่ในตัวเมืองและมีหลักสูตรที่เน้นพัฒนาหลักสูตรที่องค์กรขนาดใหญ่ในเมืองต้องการ แต่ศูนย์ฝึกอาชีพที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานรัฐ องค์กรอิสระ ชุมชนและภาคเอกชนในพื้นที่ชนบทจะเน้นไปที่หลักสูตรสำหรับทักษะด้านเทคนิคหรือทักษะชีวิตหลัก

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนควรจะสนับสนุนให้คนพิการสามารถเข้าถึงโอกาสในการ เข้ารับการฝึกอบรม กระแสหลักในสถาบันฝึกอาชีพได้ เพราะโดยปกติแล้วคนพิการมักจะ ต้องเผชิญอุปสรรคในการลงทะเบียนเรียนใน สถาบันกระแสหลักเหล่านี้ อุปสรรคดังกล่าว ได้แก่ เกณฑ์รับเข้าด้านวิชาการที่สูง อาคารและห้องเรียนที่คนพิการ มิได้ออกแบบมาเพื่อคนพิการค่าเล่าเรียนสูง ต้นทุนในการฝึกอบรมสูง การขาดแคลนอุปกรณ์ที่ดัดแปลงเพื่อคนพิการ การไม่มีนโยบายสนับสนุนการฝึกอบรมคนพิการ สำหรับปัญหาเกี่ยวกับผู้ให้การฝึกอบรมนั้น มักจะได้แก่ การขาดความตระหนัก ความมั่นใจและประสบการณ์ในการสอนคนพิการ

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถสนับสนุนให้คนพิการสมัครเข้าเรียนกับศูนย์ฝึกอาชีพเหล่านี้ เช่น โดยการ

- ประกาศให้ทราบถึงที่ว่างสำหรับนักเรียนพิการในโรงเรียน องค์กรเพื่อคนพิการ สมาคมผู้ปกครอง องค์กร อีสระ องค์กรเพื่อเด็กและสตรี
- ยกกระดับความตระหนักของผู้ปกครอง กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนและผู้อื่นในเรื่องความสำคัญของการฝึกทักษะ อาชีพให้กับคนพิการ
- สนับสนุนนักเรียนพิการในการลงทะเบียนเรียนในสถาบันฝึกอาชีพและจัดการช่วยเหลือทางการเงินและ ค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถสนับสนุนและอำนวยความสะดวกศูนย์ฝึกอาชีพและหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าศึกษาต่อหรือได้รับการอบรมมากยิ่งขึ้น โดย โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน สามารถสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้

- ประกาศใช้นโยบายการรับนักเรียนซึ่งกำหนดเป้าหมายการรับนักเรียนที่เป็นคนพิการทั้งชายและหญิง ใน จำนวนที่ชัดเจนในแต่ละครั้งที่มีการเปิดรับสมัคร
- กำหนดเกณฑ์การรับเข้าให้มีความยืดหยุ่นมากกว่าเดิม
- จัดให้มีรายวิชาซ่อมเสริมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับทางเลือกในการพัฒนาทักษะรูปแบบต่างๆ สำหรับนักเรียนพิการ และในการหลีกเลี่ยง การเหมารวมในเรื่องของความพิการและเพศ
- จัดการฝึกอบรมเพื่อยกระดับความตระหนักเรื่องความพิการให้กับครู หรือบุคลากรผู้ให้การฝึกอบรม และ จัดทำเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพิเศษของนักเรียนที่มีภาวะความพิการในลักษณะต่าง ๆ
- พิจารณาความสามารถในการเข้าถึงและความจำเป็นในการปรับเปลี่ยน อุปกรณ์ต่างๆ ของนักเรียนแต่ละคน เช่น นักเรียนที่ต้องใช้รถเข็นจะได้รับความสะดวก มากกว่าหากจัดฝึกอบรมบริเวณพื้นที่ที่ชั้นล่างของอาคาร และมีห้องน้ำไว้ให้บริการ
- จัดให้มีการสนับสนุนระหว่างกรฝึกอบรมเพื่อช่วยให้นักเรียนที่เป็นคนพิการประสบความสำเร็จได้และช่วย ให้ผู้ฝึกสอนและนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาหรือความยากลำบากต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

<p>กรอบที่ 9 สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย</p> <p>กระตุ้นให้ทำเงินและออมเงิน</p> <p>โปรแกรม Ibadan Community-based Vocational Rehabilitation (CBVR) ในประเทศไนจีเรียประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรเพื่อคนพิการต่างๆ ญาติของคนพิการ ผู้สูงอายุในชุมชน องค์กรพัฒนาภาคเอกชน ตัวแทนจากสถาบันการเงินและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โปรแกรมนี้มี กิจกรรมการรณรงค์เข้าไปยังชุมชนเป้าหมายต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้คนพิการลงทะเบียนเรียนเพื่อเข้ารับการฝึกทักษะ คนพิการที่สนใจจะผ่านกระบวนการคัดกรองเพื่อประเมินความสามารถ ความสนใจด้านอาชีพและระดับของการสนับสนุนที่ครอบครัวมีให้ จากนั้น ผู้ที่ผ่านคัดเลือกจะได้เข้าเรียนในศูนย์ฝึกอาชีพในระดับท้องถิ่น ขณะที่กำลังศึกษาอยู่นักเรียนพิการจะได้รับค่าเบี้ยเลี้ยงจากโปรแกรม หลักสูตรต่างๆ ใช้เวลา ในการศึกษาประมาณ 6-12 เดือนและครอบคลุมวิชาต่างๆ อาทิ ช่างไม้ ช่างตัดและซ่อมรองเท้า การดูแลสัตว์ปีก การผลิตผ้ามัดย้อมและการจัดให้บริการอาหาร เป็นต้น</p> <p>กรรมการ CBVR จะสนับสนุนให้ผู้รับผลประโยชน์เหล่านี้เก็บเงินเบี้ยเลี้ยงไว้ส่วนหนึ่งโดยการช่วยเปิดบัญชีออมทรัพย์ เมื่อ สำเร็จการศึกษาแล้วนักเรียนส่วนมากก็สามารถใช้เงินเก็บนี้เพื่อซื้อวัสดุหรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง ในช่วง 10 ปีแรกของการดำเนินการ มีผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วมากกว่า 200 คน และผู้สำเร็จการศึกษาหลายคนก็ได้กลายมาเป็นครูผู้ฝึกสอนในโปรแกรมนี้เองด้วย</p>
--

อำนวยความสะดวกการฝึกอบรมในสถาบันพิเศษ

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดการฝึกอบรมทักษะ ด้านอาชีพในศูนย์แบบกระแสหลักได้ ศูนย์ฝึกอบรมพิเศษสำหรับคนพิการก็สามารถจัดให้มีการฝึกอบรมทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ซึ่งมีคุณค่าไม่แตกต่างกัน ทั้งยังสามารถสร้างประสบการณ์ในการทำงานผ่านทางกิจกรรมการลงมือผลิตจริงได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ศูนย์หรือสถาบันในลักษณะนี้มีข้อด้อยที่สำคัญคือเป็นการแบ่งแยกคนพิการมากกว่าที่จะส่งเสริมให้คนพิการเข้าสังคม และทำให้ สังคมเกิดความรู้สึกว่าคนพิการไม่สามารถเข้าสู่ศูนย์ฝึกอบรมกระแสหลักหรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจปกติได้ แต่สถานการณ์ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนี้เสมอไป เพราะศูนย์ฝึกอบรมพิเศษ หลายแห่งก็ประสบความสำเร็จจากการที่สามารถหลายกำแพงอุปสรรคที่กั้นขวางระหว่างศูนย์และชุมชนโดยรอบได้ และเมื่อมีบุคลากรที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ในการฝึกคนพิการแล้วตัวศูนย์เองก็จะกลายเป็นแหล่งความรู้ที่สามารถสร้างแนวคิดและแนวทางที่จะฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกอื่นๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ของชุมชนด้วย

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถช่วยเหลือเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การให้การฝึกอบรมที่จัดขึ้นในศูนย์พิเศษมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับชุมชนในท้องถิ่นยิ่งขึ้นกว่าเดิมโดยการช่วยให้ศูนย์สามารถ

- พิจารณาและระบุว่าขณะนี้ในชุมชนยังขาดกำลังการผลิตสินค้าหรือการให้บริการประเภทใด
- ปรับปรุงหลักสูตร เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมโดยหารี้อร่วมกับ เจ้าของกิจการในท้องถิ่น
- เพิ่มจำนวนและความหลากหลายของหลักสูตรที่เปิดให้เข้าศึกษา
- จัดให้มีการฝึกอบรมไม่เพียงแต่เฉพาะทักษะทางด้านเทคนิคแต่ควรให้ครอบคลุมถึงทักษะในการบริหารธุรกิจและทักษะชีวิตด้วย

- ให้การสนับสนุนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาโดยการช่วยหางานหรือช่วยให้เขาสามารถเริ่มก่อตั้งกิจการของตนเอง
- หาแหล่งทุนสำหรับหลักสูตรและอุปกรณ์ใหม่ๆ หรือเพื่อการขยายศูนย์

<p>กรอบที่ 10 ราชอาณาจักรฮัชไมต์จอร์แดน</p> <p>ฝึกจริงลงมือจริง</p> <p>Holy Land Institute for the Deaf (HLID) ในเมืองซอลท์ ประเทศจอร์แดนจัดการฝึกสอนอาชีพแบบดั้งเดิมให้แก่ นักเรียนที่พิการหูหนวก โดยจะฝึกให้นักเรียนเรียนงานอาชีพต่างๆ เช่น งานช่างไม้ งานโลหะและเครื่องกลสำหรับเด็กผู้ชาย งานหัตถกรรม งานเย็บปักถักร้อยและงานสานผ้าพรมสำหรับเด็กผู้หญิง แต่สิ่ง แตกต่างไปจากการฝึก อาชีพแบบดั้งเดิมก็คือวิธีการสอนและการสร้างความเชื่อมโยงกับตลาดภายนอก กล่าวคือ ร้านซึ่งก็เป็นสถานที่เรียน หรือฝึกงานไปในตัวนั้น จะ อยู่ชิดกับถนนไม่ใช่ภายในโรงเรียน เช่น โรงซ่อมตัวถังรถและเครื่องกีดเหมือนสถาน ประกอบการอื่นๆ ที่ลูกค้าสามารถขับรถเข้าไปให้ซ่อมได้ และนักเรียนก็จะเป็นผู้สื่อสารกับลูกค้าโดยตรงดังนั้นลูกค้า จึงคุ้นเคยกับการติดต่อกับคนหูหนวกและนักเรียนก็ได้สัมผัสกับความเป็นจริงในโลกธุรกิจด้วยเช่นกัน</p> <p>HLID แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมทักษะหรือการเรียนตามหลักสูตรฝึกอาชีพ และ การผลิตเพื่อจำหน่ายหรือ ให้บริการจริงนั้นสามารถดำเนินควบคู่กันได้ ร้านหรือสถานที่ฝึกสอนงานไม้ของศูนย์ก็มีสัญญาการผลิตอุปกรณ์ ตกแต่งห้องให้กับโรงเรียนและสำนักงานต่างๆ ทางด้าน ร้านช่างเหล็กก็ออกแบบและผลิตอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับใช้ ควบคุมแคะในเวลาซึ่งน้ำหนักและฉีควัดขึ้นให้แคะ ส่วนผลิตภัณฑ์งานสิ่งทอ งานเย็บปักถักร้อยและงานผ้าพรมก็ เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว ทางโรงเรียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของตลาดท่องเที่ยวอยู่แล้วจึงได้จัดตั้งจุดขาย ขึ้นที่จอร์แดนแวลเลย์ใกล้ทะเล Dead sea ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเพื่อนำเสนอและจำหน่ายผลิตภัณฑ์บาง ประเภทจากฝีมือของนักเรียนของศูนย์นี้</p>

การประกอบกิจการของตนเอง

บทนำ

ในประเทศที่มีรายได้ต่ำส่วนมาก การพึ่งพิงเศรษฐกิจนอกระบบมักจะช่วยสร้างโอกาสในด้านความเป็นอยู่ที่ดีมากกว่าเศรษฐกิจแบบในระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนพิการซึ่งอาจถูกกีดกันไม่ให้งานรับจ้างในเศรษฐกิจในระบบ เนื่องจากขาดการศึกษาและคุณสมบัติอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากมีทัศนคติเชิงลบต่อคนพิการของบรรดานายจ้าง

การทำงานโดยใช้เศรษฐกิจนอกระบบนั้นคนพิการสามารถประกอบกิจการของตนเองทั้งตามลำพังหรือทำเป็นกลุ่ม เพื่อหาเลี้ยงชีพ กิจกรรมที่ถือเป็นกิจการของตนเอง ได้แก่ การผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ (เช่น การขายแผ่นมันฝรั่งทอด เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์) การให้บริการ (เช่น การทำผม การนวด การซ่อมยานพาหนะสองล้อ การเปิดร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต) และการขายสินค้า (เช่น การเปิดร้าน ร้านอาหาร แผงขายของ) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการประกอบกิจการของตนเองจะเป็นทางเลือกที่โดดเด่นสำหรับคนพิการในสังคมที่ยากจนแต่การประกอบกิจการดังกล่าวก็มีอุปสรรคมากพอควรเช่นกัน เพราะ คนพิการจะต้องใช้ความพยายามในรูปแบบที่แตกต่างจากการจ้างงานคนพิการจะประสบความสำเร็จในการประกอบกิจการของตนเองได้จะต้องมีความคิดริเริ่ม มีความมุ่งมั่นและมีความอดทนที่จะยืนหยัดในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ คนพิการยังต้องมีทักษะในการเป็นเจ้าของที่ดี สามารถพูดคุยกับลูกค้า มีไหวพริบทางธุรกิจ รับรู้และเข้าใจเรื่องคุณภาพของสินค้าหรือการให้บริการ สิ่งเหล่านี้สามารถเรียนรู้ได้หากมีการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมดังนั้นโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจึงจำเป็นต้องอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมการฝึกอบรมเหล่านี้หรือในกรณีที่จะต้องเป็นผู้ให้การอบรมเอง ทั้งนี้ ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของตนเอง คนพิการส่วนหนึ่งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนอีกด้วย

กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานซึ่งครอบคลุมถึงคนพิการนั้นมักใช้ได้เฉพาะในเศรษฐกิจในระบบเท่านั้น โดยปกติแล้วจะไม่สามารถนำมาใช้ในเศรษฐกิจนอกระบบได้เลย สำหรับในประเทศที่คนส่วนมากทำงานในเศรษฐกิจนอกระบบแล้วกฎหมายลักษณะนี้จะมีประโยชน์ต่อคนพิการจำนวนหนึ่งไม่มากนักในประเทศนั้น ในขณะที่คนพิการส่วนมากยังคงต้องว่ายวนอยู่ในความทุกข์ยากโดยไม่มีกฎหมายใด ๆ รองรับดังนั้นเขาเหล่านั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมของตนเองให้ดี

กรอบที่ 11 สาธารณรัฐแอฟริกาใต้

MODE ใหม่ของโม (Mpho's new 'MODE')

Medunsa Organisation for Disabled Entrepreneurs (MODE) จัดหลักสูตรฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการสำหรับคนพิการในเมืองโซวีโตของประเทศแอฟริกาใต้ องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรคือการตั้งเป้าหมาย การพิจารณาหาเครือข่ายสนับสนุน การคิดอย่างวิพากษ์ การเปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์

จากการสำรวจพบว่าธุรกิจที่ก่อตั้งโดยผู้สำเร็จการศึกษาจาก MODE มีอัตราการอยู่รอดสูง ธุรกิจส่วนมากที่เริ่มต้นขึ้นหลังจากรับการฝึกอบรมจาก MODE สามารถสร้างรายได้ต่อเดือนได้มากถึงสองเท่าของเงินช่วยเหลือสำหรับคนพิการในประเทศแอฟริกาใต้

โมเป็นนักศึกษาคนหนึ่งสำเร็จหลักสูตรของ MODE แล้วออกไปตั้งธุรกิจร้านซ่อมรองเท้า ซึ่งได้ ขยายธุรกิจเป็นสองแห่งในเวลาต่อมา นอกจากซ่อม รองเท้าแล้วโมยังผลิตรองเท้าและขายด้วย กิจกรรมซ่อมรองเท้าของเขาต้องปิดตัวลงหลังจากเวลาผ่านไปราวหนึ่งปีเพราะว่าจำนวนคนที่เข้ามาค้าขายในพื้นที่ลดลงหลังจากที่มีการเปลี่ยนเส้นทางเดินรถโดยสารไม่ประจำทางแต่โมยังคงเดินหน้าผลิตรองเท้าและต่อไปโดยใช้หนังสือ (เช่น ม้าลาย) ปัจจุบันนี้โมตัดรองเท้าและได้วันละ 40-60 คู่เพื่อส่งออกไปยังบ็อตสวานา นามิเบียและสวาซิแลนด์ ซึ่งปัจจุบันแม่โมจะมีลูกจ้างทั้งหมดหกคนแต่เขาก็ยังไม่สามารถผลิตรองเท้าได้เร็วตามความต้องการของลูกค้าอยู่ดี

สาเหตุที่การฝึกอบรมของ MODE ประสบความสำเร็จเป็นเพราะ

- นักเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะก่อตั้งธุรกิจ (หาก พวกเขาไม่จัดตั้งหรือประกอบธุรกิจจะต้องคืนเงินที่ได้รับมอบตามหลักสูตรนี้คืนแก่องค์กร)
- มีการคัดกรองนักเรียนโดยพิจารณาจากทัศนคติแต่เริ่มแรก
- หลักสูตรเน้นทั้งทักษะชีวิตและทักษะทางธุรกิจ
- มีการเรียนรู้เพิ่มทีละน้อยโดยต่อยอดจากความรู้และทักษะเดิมที่มีอยู่แล้ว
- นักเรียนแต่ละคนได้พิจารณาแนวคิดทางธุรกิจของตนโดยละเอียดตลอดระยะเวลาของหลักสูตร
- นักเรียนมีความเข้าใจในระดับทักษะและการศึกษาของตนผ่านทางกรวิจัยโดย MODE
- เป็นวิธีแบบองค์รวมที่ช่วยสร้างศักยภาพบนพื้นฐาน สิ่งที่เป็นจุดแข็งของตัวนักเรียนเอง

เป้าหมาย

คนพิการมีโอกาสที่จะสร้างสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ โดยการประกอบกิจการของตนเอง ยกกระดับมาตรฐานชีวิตและมีส่วนช่วยให้ครอบครัวและชุมชนของตนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนคือการกระตุ้นและสนับสนุนให้มีการประกอบกิจการของตนเองโดยการช่วยให้คนพิการและครอบครัว ทั้งในลักษณะการให้ความช่วยเหลือเป็น รายบุคคลหรือรายกลุ่มสามารถเข้าถึงการพัฒนาทักษะและทรัพยากรทางการเงินและวัสดุต่างๆ ได้

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

- คนพิการสามารถหารายได้ผ่านทางกิจการหรือธุรกิจที่ตนเองเลือกเองโดยทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
- โปรแกรมพัฒนากิจการขนาดเล็กของภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นโปรแกรมกระแสหลักปรับเปลี่ยนนโยบายและแนวทางหรือวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดความครอบคลุมถึงคนพิการในการได้รับโอกาสให้เข้าฝึกอบรมและการให้ความช่วยเหลือต่างๆ
- คนพิการสามารถเข้าถึงบริการสนับสนุนต่างๆ อาทิ การฝึกทักษะทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน บริการด้านการพัฒนาธุรกิจและการเงิน เพื่อให้พวกเขาสามารถริเริ่มและขยายกิจการของตนเองได้
- คนพิการสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาทักษะทางธุรกิจเพิ่มเติมเพื่อ สร้างความก้าวหน้าให้แก่กิจการของตนเอง
- คนพิการได้รับการยอมรับในฐานะผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ และเป็นสมาชิกที่มีผลิตผลและสามารถสร้างประโยชน์แก่ชุมชน
- คนพิการสามารถสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่ครอบคลุมรวมถึงคนพิการด้วยการประชาสัมพันธ์กิจการและการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สมาชิกคนอื่นๆ
- คนพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงสามารถควบคุมการใช้จ่ายเงินที่หาได้ด้วยตนเอง
- เจ้าของกิจการที่ประสบความสำเร็จและเป็นคนพิการทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกอบรม ทักษะอาชีพให้แก่คนพิการอื่นๆ

มโนทัศน์หลัก

ขอบเขตและความครอบคลุมของการประกอบกิจการของตนเอง

“การประกอบกิจการของตนเอง” หมายถึงกิจการในเศรษฐกิจในระบบและเศรษฐกิจนอกระบบซึ่งเป็นของ บุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะดำเนินการและบริหารโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้นเอง

การประกอบกิจการของตนเองมีหลากหลายประเภท พิจารณาได้จากลักษณะของ กิจกรรม ความซับซ้อนและจำนวน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง กิจการนี้อาจเป็นการเลี้ยงไก่เพื่อขาย ในตลาดท้องถิ่นหรืออาจเป็นกิจการร้านค้าหรือโรงผลิตขนาดใหญ่เพื่อผลิตสิ่งของส่งไปขายต่างประเทศก็ได้ ซึ่งแม้ กิจการประเภทต่างๆ เหล่านี้ไม่มีการแบ่งแยกประเภทอย่างชัดเจนแต่สามารถแบ่งได้พอสังเขปดังนี้

- กิจกรรมสร้างรายได้

- วิสาหกิจขนาดเล็กและกลาง
- กลุ่มพึ่งพาตนเองและกลุ่มธุรกิจ

ธุรกิจเหล่านี้ไม่ว่าขนาดใดจะมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมประเภทใดประเภทหนึ่งหรือมากกว่าในสามประเภทต่อไปนี้ ได้แก่การผลิต การให้บริการหรือการค้าขาย

กิจกรรมสร้างรายได้

กิจกรรมหรือโปรแกรมสร้างรายได้เป็นกิจกรรมขนาดเล็กซึ่งอาจจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้แหล่งเดียวของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรืออาจเป็นแหล่งรายได้เสริม เช่น การทำไร่นา กิจกรรมนี้อาจเป็นแบบเต็มเวลา แบบไม่เต็มเวลาและ / หรือตามฤดูกาล โดยกิจกรรมเหล่านี้มักใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม ตลอดจนถึงวัสดุในท้องถิ่นและตลาดในพื้นที่ กิจกรรมลักษณะนี้มักพบได้ตามพื้นที่ชนบทซึ่งโดยปกติแล้วจะมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจแบบนอกระบบด้วย

ผู้หญิงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกิจกรรมสร้างรายได้เนื่องจากความจำเป็นในการสร้างรายได้สำหรับครัวเรือน อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงก็มักถูกมองว่าไม่มีความสามารถในการทำงานที่จะสร้างรายได้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนที่จะต้องมุ่งหาวิธีการทำให้หญิงพิการเหล่านี้สามารถยกระดับความมั่นใจ ริเริ่มและดำเนินกิจการเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้

ตัวอย่างของกิจกรรมการผลิตเพื่อสร้างรายได้ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์และสัตว์ปีก งานฝีมือแบบดั้งเดิมและการเย็บปักถักร้อย

<p>กรอบที่ 12 ราชอาณาจักรกัมพูชา</p> <p>ธุรกิจสานตะกร้าของแลม</p> <p>แลมสูญเสียขาข้างหนึ่งไปเพราะเหยียบกับระเบิดใกล้กับเมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา แต่เธอก็ยังทำไร่นาขนาดเล็กเพื่อเลี้ยงชีพและยังสานผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานประเภทตะกร้าไว้จำหน่ายด้วย ในแต่ละวันแลมจะสานตะกร้าได้ห้าใบแล้วเก็บไว้ขายพ่อค้าคนกลางที่จะมารับไปจำหน่ายสัปดาห์ละครั้ง การขายตะกร้าของเธอเป็นรายได้เสริมจากการทำไร่นาซึ่งเป็นกิจกรรมการหารายได้แบบตามฤดูกาล</p>

ตัวอย่างของการให้บริการเพื่อเป็นการสร้างรายได้ ได้แก่ การให้เช่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ การล้างรถ การรับซาร์จแบตเตอรี่และการเปิดร้านน้ำชา

<p>กรอบที่ 13 สาธารณรัฐมาลาวี</p> <p>ร้านน้ำชาชายดีของเอนิฟา</p> <p>เอนิฟาเป็นหญิงตาบอดวัย 43 ปีในเขตบาลากาของมาลาวี เอนิฟาแต่งงานแล้วและมีบุตรชายสองคนอายุ 24 ปีและ 17 ปี เธอมีอาการตาบอดอันเนื่องมาจากการเป็นต้อหินเมื่ออายุได้ 41 ปี ใน ระยะแรกเธอรู้สึกหดหู่เป็นอย่างมากแต่เจ้าหน้าที่การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนรายหนึ่งก็ช่วยสอนให้เธอสามารถใช้ชีวิตประจำวันและเคลื่อนตัวไปมาได้ จนเธอสามารถจัดการสิ่งต่างๆ ได้เองเป็นอย่างดี เธอเปิดร้านน้ำชาที่ประสบความสำเร็จแห่งหนึ่ง ในใจกลางย่านการค้าที่มีผู้คนพลุกพล่านสามีของเธอช่วยเธอโดยการหาฟืนและสิ่งของต่างๆ ที่ต้องใช้ ในร้านน้ำชาของเธอมีบรรยากาศเป็นกันเองและให้ความรู้สึกที่ทุกคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ สมาชิกในชุมชนมีสถานที่สำหรับพบปะและพูดคุยกัน เอนิฟาเป็นสมาชิกของชุมชนที่คน ยกย่องในคุณค่าและให้ความเคารพ และร้านน้ำชาแห่งนี้ก็สร้างรายได้เสริมให้เพิ่มเติมจากการปลูกข้าวโพดในพื้นที่ขนาดสามเอเคอร์ของครอบครัวเธอด้วย</p>
--

ตัวอย่างของกิจกรรมการค้าขายเพื่อการสร้างรายได้ ได้แก่ การเปิดร้านขายของเบ็ดเตล็ด การขายของมือสองและการขายหนังสือ

วิสาหกิจขนาดเล็กและกลาง

วิสาหกิจขนาดเล็กและกลางมีขนาดใหญ่กว่ากิจกรรมสร้างรายได้ทั่วไป วิสาหกิจลักษณะนี้ใช้ บุคลากรในการประกอบกิจการมากกว่าหนึ่งคนและเป็นแหล่งรายได้หลักของคนที่เข้ามาทำงานในวิสาหกิจนี้ (บางครั้งมีการใช้คำว่า “ไมโครเอนเตอร์ไพรซ์” แต่ในความเป็นจริงแล้ววิสาหกิจขนาดเล็กและไมโครเอนเตอร์ไพรซ์ก็ไม่มีอะไรแตกต่างกันมากนัก) กิจการเหล่านี้ ดำเนินการโดยใช้สมาชิกในครอบครัวทั้งครอบครัว หรือหลายครอบครัวมารวมตัวกัน และอาจมีการจ้างพนักงานเพิ่มเติมด้วย ลักษณะของธุรกิจจะมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ไม่ใช่ของดั้งเดิม ส่งผลให้บริการและผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดเล็กและกลางอาจเรียบง่ายหรือซับซ้อนและบางครั้งก็ขายให้กับตลาดอื่นที่อยู่ นอกเหนือชุมชนที่วิสาหกิจนั้นตั้งอยู่ วิสาหกิจลักษณะนี้มักต้องใช้ทักษะในการบริหารและทักษะทางเทคนิคที่ดี มักอยู่ในเศรษฐกิจนอกระบบแต่ก็มีส่วนข้องเกี่ยวกับตรงช่วงรอยต่อระหว่างเศรษฐกิจนอกระบบและในระบบ อยู่บ้าง เช่น อาจจะมีผลิตภัณฑ์ตามบ้านแบบนอกระบบแล้วจึงขายให้กับโรงงานขนาดใหญ่ในเศรษฐกิจในระบบ เป็นต้น

ตัวอย่างของกิจกรรมการผลิต (ซึ่งจัดระดับชั้นเป็นวิสาหกิจขนาดเล็กและกลาง) ได้แก่ งานโลหะ งานไม้ งานตัดเสื้อผ้า งานถักผ้าพรม งานผลิตเสื้อผ้าอยู่ที่บ้าน งานตัดเย็บกระเป๋าและเป้ งานผลิตบลิ๊อคซีเมนต์และงานเพาะเห็ด

<p>กรอบที่ 14 สาธารณรัฐอินเดีย</p> <p>หนึ่งธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ</p> <p>Centre for Overall Development (COD) เป็นองค์กรพัฒนาภาคเอกชนในเมืองเคราลาทางตอนใต้ของ ประเทศอินเดีย COD เริ่มดำเนินโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนและสร้างโรงงานขนาดเล็กขึ้นเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ เพดาน ที่มี คุณภาพระดับส่งออกได้โดยว่าจ้างพนักงานจำนวน 40 คนโดยครึ่งหนึ่งของ พนักงานจำนวนนี้เป็นคน พิการ ซึ่งส่วนทั้งหมดของผลิตผลจากศูนย์โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นทั้งหมดซึ่งรวมถึงมอเตอร์ไฟฟ้าด้วย ผลิต ลมที่ผลิตได้นี้มีคุณภาพสูงและส่งออกผ่านทางบริษัทแห่งหนึ่งที่เคยไปยังประเทศทางแถบอาหรับ โครงการนี้ตั้งอยู่ ในหมู่บ้านก็จริงแต่การก่อตั้งนั้นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างองค์กรพัฒนาภาคเอกชน หน่วยงานรัฐในท้องถิ่น ราชการและบริษัทห้างร้าน โรงงานดังกล่าว มีคนงานเป็นผู้บริหารงานเองและเป็นตัวอย่างความสำเร็จที่เกิดจากการ วิจัยตลาด การตั้งเป้าหมายไว้สูงแต่ไม่ยากพอที่จะทำได้จริง และการเลือกพึ่งพาเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ</p>

ตัวอย่างของกิจกรรมการให้บริการ (ซึ่งจัดระดับขึ้นเป็นวิสาหกิจขนาดเล็กและกลาง) ได้แก่ การซ่อมจักรยาน การ ซ่อมโทรทัศน์และวิทยุ การถ่ายเอกสารและการส่งโทรสาร การตั้งแผงขายอาหารปรุงสุกแล้ว การทำโรงแปง การ ให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

<p>กรอบที่ 15 ราชอาณาจักรกัมพูชา</p> <p>การเล็งเห็นถึงศักยภาพของการให้บริการ</p> <p>Digital Divide Data (DDD) คือโครงการหนึ่งของประเทศกัมพูชาที่ให้การฝึกอบรมและว่าจ้างทั้งคนปกติและคน พิการมาเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจของ DDD คือการนำเข้าข้อมูลสำหรับคอมพิวเตอร์สำหรับ ตลาดอเมริกัน เช่น การบันทึกทะเบียนหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยลงในระบบ บดิจิตอล DDD ประสบ ความสำเร็จในการสนับสนุนให้คนพิการสามารถแข่งขันในตลาดสากลได้โดยการฝึกอบรมให้มีทักษะทาง คอมพิวเตอร์ ดังนั้น DDD จึงสามารถดึงดูดผู้มีอายุน้อย ซึ่งมีความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง</p>

กลุ่มพึ่งพาตนเองและกลุ่มธุรกิจ

ดังที่กล่าวถึงแล้วข้างต้นว่าเศรษฐกิจนอกระบบเป็นระบบเศรษฐกิจที่จะช่วยให้คนพิการในประเทศที่มีรายได้ต่ำหา เลี้ยงชีพได้ง่ายที่สุด อย่างไรก็ตาม การประกอบกิจการของตนเองในเศรษฐกิจนอกระบบนั้นไม่มีเงินบำนาญหรือระบบ ประกันสังคมอื่นรองรับ คนที่ประกอบกิจการของตนเองจึงจำเป็นต้องหาวิธีการสร้างหลักประกันให้กับชีวิตตนเองซึ่ง วิธีการที่ดีที่สุดในการที่จะทำเช่นนี้ก็คือการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มพึ่งพาตนเองต่างๆ เพราะในหลายประเทศมีการ จัดตั้งกลุ่มลักษณะนี้ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาชุมชนและลดความยากจน

“กลุ่มพึ่งพาตนเอง” เป็นคำเรียกหลวมๆ ที่ใช้หมายถึงกลุ่มคนซึ่งมาร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน บ่อยครั้งที่วัตถุประสงค์ดังกล่าวคือการออมเงินผ่านทางแผนการออมทรัพย์กลุ่ม การออมทรัพย์นี้สามารถใช้เพื่อช่วยให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนก่อตั้งหรือขยายธุรกิจของตน หรือทำให้กลุ่มทำธุรกิจในรูปแบบกิจการร่วมเพื่อแบ่งความเสี่ยงและรับภาระงานในระดับที่แต่ละบุคคลไม่สามารถรับได้ด้วยตนเอง แต่หน้าที่สำคัญที่สุดของกลุ่มลักษณะนี้ก็คือการนำเอาคนที่มีความหมายมาให้ได้พบกันและเสริมสร้างความผูกพันทางสังคมและทำให้การพัฒนาชุมชนเกิดเป็นความจริงได้

คนพิการอาจเข้าร่วมกลุ่มของคนปกติก็ได้หรือจัดตั้งกลุ่มของตนเองขึ้น ทั้งสองวิธีมีทั้งข้อดีและข้อเสียต่างกันไป คนพิการบางคนอาจรู้สึกว่าการพัฒนาความแข็งแกร่งของตนเองก่อนเป็นกลุ่มรวมกันเพื่อให้เกิดความมั่นใจและเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถของตน คนพิการบางคนอาจรู้สึกว่ายากเข้าร่วมกลุ่มกับคนปกติเพื่อให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องใส่ใจในประเด็นนี้และสนับสนุนทั้งสองความเป็นไปได้ (ดูองค์ประกอบ “การสร้างศักยภาพ: กลุ่มพึ่งพาตนเอง”)

<p>กรอบที่ 16 สาธารณรัฐมาลาวี</p> <p>อีกหนึ่งความสำเร็จ</p> <p>Titikuku DisabledGroup คือกลุ่มของคนพิการ 25 คนในเมืองลีลองเว ประเทศมาลาวีซึ่งรวมตัวเพื่อประกอบกิจการร่วมกัน (Titikuku แปลว่า “เราต้องพัฒนาตนเอง”) หลังจากที่ศึกษาตลาด การค้าในประเทศอย่างละเอียดและพิจารณาความสามารถของตนเองเป็นอย่างดีแล้ว สมาชิกในกลุ่มนี้ก็เลือกประกอบกิจการเพาะเห็ด สาเหตุเป็นเพราะว่ามีตลาดรองรับอยู่แล้วซึ่งก็คือโรงแรมต่างๆ ในท้องถิ่น กิจการนี้สามารถเริ่มต้นได้โดยการใช้เรือนกระจกอย่างง่ายที่สร้างจากแผ่นพลาสติกมุงบนโครงไม้ และใช้สปอร์เพื่อเริ่ม เพาะเห็ด เทคโนโลยีที่ใช้เป็นแบบที่เรียบง่ายสะอาดและไม่จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีอื่น การเพาะเห็ดเหมาะกับคนพิการเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากไม่ต้องใช้แรงงานหนักและไม่ต้องขุดดิน ทุกกระบวนการสามารถทำได้ขณะนั่งอยู่ บนรถเข็น เห็ดเป็นมีน้ำหนักเบา สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกโดยการใช้จักรยาน และความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการเพาะเห็ดก็สามารถเรียนรู้ได้ง่าย ทางกลุ่ม Titikuku สามารถขายเห็ดทั้งหมดที่เพาะได้ซึ่งก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการจริงด้วยซ้ำ</p>

โครงสร้างองค์กรสำหรับกลุ่มระดับชุมชนดังกล่าวขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม สำหรับกลุ่มออมทรัพย์ขนาดเล็กจะอาศัยความไว้วางใจกันระหว่างสมาชิกเท่านั้น แต่สำหรับวิสาหกิจออมทรัพย์ขนาดเล็กอย่างเช่นกิจการ เพาะเห็ดของ Titikuku ที่ยกตัวอย่างไปนั้นก็อาจจะต้องมีโครงสร้างแบบหลวมมากกว่า ทั้งนี้หากเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและมีรายได้และทรัพย์สินจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้องก็จำเป็นต้องจัดตั้งกลุ่ม ในลักษณะของระบบสหกรณ์อย่างเป็นทางการภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายเพื่อปกป้องสมาชิกจากเหตุต่างๆ เช่น การขโมยทรัพย์สินของกลุ่ม ยิ่งกิจการ ธุรกิจมีขนาดใหญ่มากเพียงใดกฎข้อบังคับที่ใช้ก็จำเป็นต้องเป็นทางการมากขึ้นตามเท่านั้น

การรวมกลุ่มของคนพิการดังที่กล่าวมา จะมีลักษณะเป็นที่เป็นการหรือไม่เป็นการก็ตาม อย่างไรก็ตามเสียก็ย่อมต้องมีหลักการที่เหมือนกัน กล่าวคือ กองทุนหรือธุรกิจ จะต้องเป็นของสมาชิกทุกคนร่วมกัน มีการบริหารที่เป็นประชาธิปไตยเน้นเรื่องพึ่งพาตนเอง ความเท่าเทียมและความเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยการบริหารจัดการที่ดีก็จะต้องอาศัยการประจุมอย่างสม่ำเสมอ การเลือกตั้งผู้บริหาร การทำบัญชีที่ไม่ผิดพลาดและการจดบันทึกการตัดสินใจทั้งปวง

ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการสร้างศักยภาพ ความมั่นใจและความเชื่อใจในหมู่สมาชิกแม้ว่ากลุ่ม ๆ นั้นจะเป็นกลุ่มลักษณะไม่เป็นทางการและมีขนาดเล็กก็ตาม

คำว่า “สหกรณ์” มักใช้เพื่อสื่อถึงกลุ่มของกิจการหลายๆ กิจการรวมกัน สหกรณ์ที่จัดตั้ง ขึ้นอย่างเป็นทางการคือ สมาคมธุรกิจที่สมาชิกเป็นผู้บริหารภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมาย สหกรณ์บาง แห่งนั้นมีสมาชิกเป็นคณงานพิการทั้งหมด บางสหกรณ์ก็ประกอบด้วยสมาชิกทั้งที่พิการและไม่พิการ คนพิการที่ต้องการจะจัดตั้งสหกรณ์จำเป็นต้องศึกษากฎหมายเกี่ยวกับสหกรณ์เสียก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

<p>กรอบที่ 17 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์</p> <p>ประโยชน์ที่ดีกว่าสำหรับทุกคน</p> <p>สมาชิกสหกรณ์ระดับปฐมภูมิ 12 แห่งของสมาพันธ์สหกรณ์แห่งชาติฟิลิปปินส์จำนวนรวม 650 คนประกอบด้วยคนพิการเกือบทั้งหมด บ้างก็พิการทางกาย พิการทางประสาทสัมผัสหรือพิการทางสมอง สมาพันธ์นี้ได้รับการรับรองโดย Cooperative Development Authority ว่าเป็นสหกรณ์ระดับทุติยภูมิของคนพิการเพียงแห่งเดียวของประเทศ ธุรกิจหลักคือการผลิตเก้าอี้และโต๊ะเพื่อใช้งานในโรงเรียน โดยพวกเขาจะ ขายผลิตภัณฑ์เหล่านี้ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ คำขวัญในการประกอบธุรกิจของพวกเขา ก็คือ “อย่าซื้อเพราะสงสาร แต่ซื้อเพราะเราถูกจริง”</p>

ทั้งนี้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีคณงานพิการเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตใดๆ ไม่ได้หมายความว่า คนพิการเป็นเจ้าของหรือประกอบธุรกิจนั้นด้วยตนเองเสมอไป ตัวอย่างเช่น ร้านค้าหรือโรง ผลิตสิ่งของตามที่พิการและกิจการที่ตัวคณงานซึ่งพิการไม่ได้เป็นเจ้าของและบริหารเองนั้น ก็ไม่ถือว่าเป็นการประกอบกิจการของตนเอง

กิจกรรมแนะนำ

มองหาโอกาสทางการตลาด

ไม่ว่าธุรกิจที่พิจารณาว่าจะทำนั้นมีขนาดใหญ่หรือเล็กมีลักษณะอย่างไร หรือจะทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจะต้องศึกษาตลาดอย่างถี่เสียดก่อน การวิเคราะห์ตลาดประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่

1. การมองหาความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองหรือได้รับการตอบสนองแล้ว แต่เพียงบางส่วน
2. การศึกษาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสิ่งของนั้น ๆ เพื่อการขาย
3. การเลือกผลิตภัณฑ์หรือบริการซึ่งสอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

การมองหาความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองต้อง คิดและมองให้มากกว่าสิ่งที่เห็นหรือเป็นอยู่ขณะนั้น ยกตัวอย่างเช่น กลุ่ม Titikuku DisabledGroup ซึ่งเพาะเห็ดขาย (ดูกรอบที่ 16) ก็เป็นเพราะสามารถสังเกตเห็นว่าเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ที่บรรดาโรงแรมต้องการแต่ตลาดในท้องถิ่นกลับไม่มีขาย กลุ่ม Kerala ซึ่งผลิตพัฒมติดเพดาน (ดูกรอบที่ 14) ไม่ได้จำกัดตัวเองไว้เพียงความต้องการในพื้นที่เท่านั้นหากแต่ยังสังเกตเห็นอีกด้วยว่าตลาด ที่จะจำหน่ายสินค้ามีขนาดใหญ่กว่าเพียงแค่ชุมชนของพวกเขา

เทคโนโลยีที่ใช้ในการเพาะเห็ดไม่ใช่เรื่องซับซ้อนเพียงแต่ยังไม่เป็นที่รู้จักดีนักในประเทศมาลาวีเมื่อกลุ่มนี้เริ่มทำกิจการ Titikuku เรียนรู้เทคโนโลยีดังกล่าวจากบทหลวงที่โบสถ์ประกอบกับการเข้ารับการฝึกอบรมโดยภาควิชาเกษตรกรรมของ Lilongwe University แต่เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตพัฒมติดเพดานนั้นซับซ้อนกว่ามากทางโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจึงต้องจัดการฝึกอบรมที่จำเป็นสำหรับการผลิต โดยบริษัทซึ่งจะเป็นผู้รับซื้อพัฒมเหล่านี้

ผลิตภัณฑ์ที่ Titikuku เลือกซึ่งก็คือเห็ดเป็นผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับคนที่เคลื่อนไหวร่างกายได้จำกัดเพราะว่าเห็ดมีความสะอาด น้ำหนักเบา ไม่ต้องใช้แรงงาน มากนัก เช่นเดียวกับกับ พัฒมติดเพดานซึ่งอาจต้องใช้เทคนิคซับซ้อนในการผลิตแต่คนพิการก็สามารถผลิตขึ้นได้โดยไม่ยากนัก

เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท

สำหรับในเขตเมืองโอกาสที่คนพิการจะประกอบกิจการของตนเองทั้งในเศรษฐกิจในระบบและนอกระบบ ย่อมมากกว่าในชนบท คนจำนวนมากในชนบทรวมถึงคนพิการ จึงมักจะต้องย้ายถิ่นฐานเข้ามาสู่เมืองเพื่อมารับบริการที่ดีกว่าและเพื่อโอกาสในการทำงานที่มากกว่าด้วย โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนทั้งที่อยู่ในชนบทและในเมือง จำเป็นต้องพิจารณาหาโอกาสในการประกอบกิจการของตนเองซึ่งเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบทซึ่งมีทางเลือกจำกัด พันธุกิจหลักคือ เราต้องพยายามหาทางทำให้คนพิการสามารถทำประโยชน์ให้กับครอบครัวโดยการยกระดับสภาพความเป็นอยู่ได้ และไม่ต้องย้ายถิ่นฐานเข้าเมือง ยกตัวอย่างเช่นครอบครัวจำนวนมากในชนบทไม่ว่าจะมีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่ก็จะเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ สุกรแพะหรือโค เราสามารถสอนให้คนพิการมีความสามารถในการดูแล ปศุสัตว์ที่บ้านอย่างดียิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ของครอบครัวได้ และโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจะต้องช่วยหาตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จากบ้านของคนพิการด้วยเช่นกัน

กรอบที่ 18 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ชั้นดีที่บรรดสร้างเงิน

ชั้นดีมาจากครอบครัวที่ยากจนในเมืองทาบากโกจังหวัดอัลเบย์ ประเทศฟิลิปปินส์ ชั้นดีต้องพึ่งพาครอบครัวมาโดยตลอดโดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดาเพราะเขามีปัญหาด้านสติปัญญา เมื่อเขาอายุได้สิบปีในปี ค.ศ. 1997 โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนของรัฐบาลเมืองทาบากโกได้พบเขาแล้วชีวิตของเขาก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มารดาของชั้นดีมีความเข้าใจในความทุกข์ทรมานของบุตรชายมากขึ้น และ เข้าใจด้วยว่าตนสามารถทำอะไรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของบุตรชายได้ ชั้นดีเรียนจบชั้นประถมศึกษาแม้จะต้องประสบกับความยากลำบากและการกีดกันจากสภาพแวดล้อม จากนั้นเขาจึงเข้าศึกษาต่อในภาควิชาการศึกษาศึกษาพิเศษของ San Lorenzo National High School ช่วงเวลานี้เองเป็นช่วงเวลาชั้นดีเรียนรู้ วิธีการทำอาหารง่ายๆ การไปซื้อของที่ตลาด การใช้คอมพิวเตอร์ และการผลิตเทียนและหัตถกรรมอื่นๆ แต่เขารู้สึกเบื่อกับการเรียนดังนั้นเมื่อเขาอายุได้ 17 ปีเขาจึงเริ่มมองหาโอกาสที่จะหารายได้ด้วยตนเอง

ชั้นดีต้องการตระเวนเที่ยวไปตามที่ต่างๆ ด้วยจักรยานเหมือนเด็กวัยรุ่นทั่วไป และการขี่จักรยานเที่ยวของเขาเองทำให้เขาเกิดความคิดว่าจะหารายได้จากกิจกรรมดังกล่าวได้อย่างไร เขาขอร้องให้ ครอบครัวซื้อรถสามล้อถีบให้ แม้ว่าบิดามารดาของเขาจะไม่มีเงินซื้อให้ในตอนแรกแต่ชั้นดีก็สามารถโน้มน้าวใจให้ทั้งสองคนซื้อให้โดยมีเงื่อนไขว่าเขาจะต้องผ่อนใช้คืนทุกเดือน ชั้นดีสามารถรักษาสัญญานี้ได้เพราะเขาใช้สามล้อถีบนี้หาเลี้ยงตนเองเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งจำเป็นในชีวิต เช่น ค่ายาและรายได้จำนวนดังกล่าวยังเป็นรายได้สำหรับครัวเรือนอีกด้วย บทบาทใหม่นี้ทำให้คนในชุมชนเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อเขา ทำให้ เขาไม่ต้องถูกกีดกันหรือแบ่งแยกอีกต่อไป และ ยังได้รับการเชิญให้มาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเสียด้วยซ้ำ ชั้นดีกล่าวว่า “เพราะผมเป็นคนที่มีความปัญหาในการเรียน ผมจึงต้องยืนหยัดด้วยตัวเองให้ได้ ใช้ชีวิตอย่างมีประโยชน์ครอบครัวและชุมชนที่ยอมรับความพิการของผมโดยไม่กีดกัน เพื่อที่ผมจะได้มีอนาคตที่สดใสเช่นเดียวกับคนอื่นเขาบ้าง”

สร้างความมั่นใจว่าบุคคลต้องมีทางเลือก

ธุรกิจที่แต่ละบุคคลจะทำนั้นควรจะเป็นสิ่งที่ตัวเองเลือกอยู่บนพื้นฐานของความสนใจ ทักษะและทรัพยากร โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถ

- ช่วยให้บุคคลพิจารณาหาสิ่งที่ตนเองมีความสนใจ
- พิจารณาว่าครอบครัว ใดให้การสนับสนุนไว้อย่างไรบ้าง
- ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถหาทักษะและทรัพยากรที่สามารถใช้เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง
- ส่งเสริมให้บุคคลหรือผู้ประกอบการของคนที่เข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมสร้างรายได้หาก มีความเหมาะสม
- ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการช่วยให้หญิงพิการสามารถประกอบกิจกรรมที่สร้างรายได้
- ช่วยผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จและเป็นคนพิการให้กลายมาเป็นผู้ฝึกอบรมคนพิการอื่นๆ

กรอบที่ 19 สาธารณรัฐแองโกลา

จิตวิญญาณแห่งการเป็นผู้ประกอบการของเพโตร

เพโตรเป็นชายหนุ่มชาวแองโกลาซึ่งเป็นคนร่างกายพิการแต่มีแนวคิดสร้างสรรค์อยู่ไม่น้อย เขาพิการตั้งแต่เด็ก เพราะป่วยเป็นโรคโปลิโอแต่สามารถใช้มือได้เป็นอย่างดี เขาคิด ออกแบบและทำตุ้ปลาสวยงามสำหรับประดับบ้าน เพื่อจำหน่าย แต่หากจะทำตุ้ให้มีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อขายในตลาดที่ดีขึ้นได้เขาจำเป็นต้องใช้ปัมและตัวกรองซึ่งหาได้ยากในแองโกลา ทีมงานการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนได้สัมผัสถึงจิตวิญญาณแห่งการเป็นผู้ประกอบการของเพโตรจึงได้สนับสนุนเงินทุนให้เขาได้เข้าร่วมจัดแสดงใน Huila Exposition ปี ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นงานแสดงสินค้าสำหรับกิจการส่วนตัวและธุรกิจขนาดเล็ก

หลังจากที่ได้นำเสนอผลิตภัณฑ์ของตนเองที่งานแล้วเพโตรจึงได้รู้จักกับร้านค้าหลายร้านซึ่งยินดีจะจัดหาปัมและตัวกรองให้และจะรับตุ้ปลาของเพโตรไว้ด้วย ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่โครงการการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนก็ได้ทำหน้าที่ให้คำแนะนำด้านกฎหมายและออกค่าเล่าเรียนในหลักสูตรการบริหารและการบัญชีเพื่อเติมให้เพโตร ซึ่งเขา ตอบแทนโดยสัญญาว่าเมื่อธุรกิจของเขาเริ่มต้นและไปได้ดีแล้วเขาจะมาช่วยฝึกสอนและเป็นพี่เลี้ยงให้กับคนพิการอื่นๆ บ้าง

หาต้นแบบ

คนพิการจำเป็นต้องมีบุคคลตัวอย่างที่ดีที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้เขาเหล่านั้นริเริ่มประกอบกิจการของตนเองบ้าง ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จและเป็นคนพิการมีอยู่ในชุมชนจำนวนมาก หากสามารถดึง คนกลุ่มนี้เข้ามาร่วมในเครือข่ายของโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนแล้วนอกจากจะเป็นแรงบันดาลใจให้กับคนพิการอื่นๆ แล้วก็ยังจะช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

ส่งเสริมและสนับสนุนหญิงพิการ

กิจกรรมสร้างรายได้ทำให้หญิงพิการสามารถสร้างรายรับให้แก่ครัวเรือนของตนได้ แต่หญิงพิการมักถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมในกิจกรรมทางธุรกิจเนื่องด้วยมีความรับผิดชอบในการดูแลเด็กและครัวเรือน การขาดการศึกษาและทักษะทางอาชีพ ทัศนคติทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับสิ่งที่ ผู้หญิงควรทำและการขาดทรัพยากร โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องใช้ความพยายามมากเป็นพิเศษในการช่วยให้หญิงพิการสามารถริเริ่มหรือขยายกิจกรรมสร้างรายได้ได้ไม่ว่าในบ้านหรือในชุมชน และทำให้ เธอเหล่านั้นสามารถเข้าร่วมในกลุ่มพึ่งพาตนเองหรือวิสาหกิจในลักษณะที่เป็นกลุ่มเป็นต้น ในการ ดำเนินการโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนอาจต้องให้การช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น การจัดการเรื่องการดูแลเด็ก การฝึกอบรมทักษะทางธุรกิจและอาชีพขั้นพื้นฐาน และการก่อตั้งกลุ่มพึ่งพาตนเองสำหรับหญิงพิการโดยเฉพาะ

การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐในท้องถิ่นและองค์กรกระแสหลัก

รัฐบาลของประเทศต่างๆ หน่วยงานพัฒนาและโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนต่าง ก็มีเป้าหมายในการลดความยากจนด้วยกันทั้งสิ้นในส่วนของโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนนั้นจะให้การสนับสนุนคนพิการในการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจโดยการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น และ องค์กรพัฒนากระแสหลักซึ่งมีโปรแกรมและมีประสบการณ์ในงานลดความยากจนอยู่แล้ว กลยุทธ์ที่สามารถใช้ได้ ได้แก่

- สนับสนุนให้โปรแกรมพัฒนาวิสาหกิจขนาดเล็กกระแสหลักของภาครัฐและภาคเอกชนใช้นโยบายและวิธีปฏิบัติที่จะช่วยสร้างความมั่นใจว่า การให้บริการและการช่วยเหลือต่างๆ ที่จัดขึ้นจะครอบคลุมมาถึงคนพิการ
- ส่งเสริมการนำคนพิการเข้าสู่โปรแกรมพัฒนาและลดความยากจนกระแสหลัก

กรอบที่ 20 สาธารณรัฐอินเดีย

การบรรเทาความยากจนด้วยการประหยัดดอกเบี้ยและไม่ใคร่เครดิต

โครงการบรรเทาความยากจนโครงการหนึ่งในรัฐอุดรประเทศ ประเทศอินเดียได้รับการสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากหลายหน่วยงาน ซึ่ง เน้นเรื่องการสร้างศักยภาพให้กับผู้หญิงด้วยการเพิ่มรายได้และเพิ่มความสามารถของผู้หญิงในการควบคุมการใช้รายได้นั้น กลยุทธ์ของ โครงการนี้คือการให้ผู้หญิงประหยัดมรดยส์และไม่ใคร่เครดิตเป็นหลัก คนพิการก็สามารถเข้าร่วมโปรแกรมนี้ได้ และโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนหลายโปรแกรมในรัฐนี้ก็สร้างความร่วมมือกับโปรแกรมนี้ด้วยเช่นกัน

- สนับสนุนและช่วยเหลือให้องค์กรเพื่อคนพิการรณรงค์เรื่องสภาพความเป็นอยู่ของคนพิการและส่งเสริมให้แนวทางการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในท้องถิ่นครอบคลุมถึงคนพิการด้วย

กรอบที่ 21 สาธารณรัฐประชาชนจีน

โหม่หัวจหนเกิดผล

China Disabled Persons' Federation (CDPF) โหม่หัวจหนเกิดผลของประเทศจีนประสบความสำเร็จในการโหม่หัวจหนให้รัฐบาลระดับมณฑลกำหนดนโยบายที่บังคับให้ศูนย์และโปรแกรมฝึกอบรมกระแสหลักกับคนพิการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วย Green Certificate ซึ่งเป็นโปรแกรมฝึกอบรมด้านการเกษตรขนาดใหญ่จึงได้จัดให้มีการฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาธุรกิจแก่คนพิการจำนวนหลายพันคน ซึ่งคนพิการเหล่านี้ ต่อมาก็สามารถเริ่มก่อตั้งธุรกิจของตนได้โดยใช้เงินกู้จากกองทุนฟื้นฟู (จากระบบโควต้าของจีน)

- สร้างความร่วมมือกับองค์กรกระแสหลักที่ให้บริการด้านการพัฒนาธุรกิจ

<p>กรอบที่ 22 สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเอธิโอเปีย</p> <p>ส่งเสริมผู้ประกอบการหญิง</p> <p>โปรแกรมพัฒนาผู้ประกอบการสำหรับผู้หญิงโปรแกรมหนึ่งในประเทศเอธิโอเปียครอบคลุมถึงหญิงพิการอย่างเป็นระบบ โปรแกรมนี้สอนทักษะทางด้านธุรกิจขั้นพื้นฐาน และยังให้บริการด้านการพัฒนาธุรกิจและเปิดโอกาสให้มีการเข้าถึงเงินทุนและงานเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับสมาคมผู้ประกอบการที่เป็นผู้หญิงนอกจากนี้ผู้ประกอบการรายหนึ่งซึ่งพิการก็ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าสมาคมผู้ประกอบการหญิงในระดับท้องถิ่นด้วย</p>

อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงเงินทุนตั้งต้น

ไม่ว่ากิจการที่คนพิการคิดจะทำคืออะไรก็ล้วนแล้วแต่จะต้องใช้เงินทุนสำหรับตั้งต้นทั้งสิ้น เงินทุนตั้งต้น ในที่นี้มาจากสี่แหล่งสำคัญด้วยกัน ได้แก่ ทรัพยากรของบุคคลคนนั้นเองหรือครอบครัว เงินออมเงินทุนและเงินช่วยเหลือโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถช่วยให้คนพิการสามารถสร้างทักษะในการหาทรัพยากรและเข้าถึงเงินทุนตั้งต้นได้ (ดู “บริการด้านการเงิน”)

<p>กรอบที่ 23 สาธารณรัฐกานา</p> <p>ร้านอาหารของอาภา</p> <p>อาภาหญิงวัย 65 ปีมาจากโบเร ประเทศกานา เมื่อ 38 ประมาณก่อนหน้านี้อาภา ต้องตาบอดเพราะเป็นต้อหิน ครอบครัวของเธอมีประวัติการตาบอดมากถึงหกคน และดูเหมือนจะมีสาเหตุมาจากอาการเดียวกันนี้ อาภาแต่งงานแล้วมีบุตรหกคน เป็นหญิงสอง คนและชายสี่คนปัจจุบันทั้งหมดโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งต่างก็ แต่งงานและแยกไปอยู่เป็นครอบครัวของตนเอง</p> <p>ก่อนที่อาภาจะตาบอดเธอมีอาชีพเป็นช่างทำผมและสามีเป็นคนค้าขายอาหาร เมื่ออาภาเริ่มมองไม่เห็นเธอก็รู้สึกโดดเดี่ยว เบื่อหน่าย รู้สึกว่าตนเองถูกกีดกันและถูกทอดทิ้ง ที่สุดแล้วเธอจึงเอาแต่เศร้าตรม</p> <p>โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนนำตัวอาภาไปเข้ารับการบำบัดเพื่อให้เธอสามารถเชื่อมต่อระหว่าง อดีตกับปัจจุบัน ซึ่งก็ทำให้เธอเริ่มเกิดความมั่นใจอีกครั้งหนึ่ง โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนยังช่วยเสริมสร้างทักษะในการทำกิจกรรมหารายได้ให้กับเธอใหม่อีกครั้งหนึ่ง ไม่นานหลังจากนั้น อาภาาก็ดีขึ้นและเข้าสังคมอีกครั้ง โดยการเปิดร้านอาหารเพื่อขายเคจี้ (อาหารท้องถิ่นประกอบด้วยข้าวโพด ปลาทอดและพริกไทย) เธอได้รับการแนะนำให้ไปติดต่อกับสหภาพเงินทุนในท้องถิ่น เพื่อกู้เงินมาใช้เป็นทุนในการเริ่มต้นธุรกิจนี้ได้</p> <p>ในตอนเช้าร้านของเธอจะมีลูกค้าเข้ามาตลอดเพื่อซื้อเคจี้และปลาทอดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันที่หมู่บ้านมีตลาดถือได้ว่าอาภาเป็นผู้ที่มีส่วนสร้างประโยชน์ให้กับทั้งครอบครัวและชุมชนของเธอ</p>

การจ้างงาน

บทนำ

ทุกคนมีสิทธิที่ได้ทำงานที่ดี คนพิการสามารถทำงานรับจ้างได้ทุกรูปแบบ และสามารถทำงานให้กับนายจ้างได้ทุกประเภทในทุกภาคส่วน ด้วยเพราะไม่มีงานชนิดใดที่จัดได้ว่าเป็น “งานที่เหมาะสมที่สุด” สำหรับคนพิการ คนหางานที่เป็นคนพิการก็เหมือนเช่นเดียวกันกับคนหางานอื่นๆ คือ เป็นบุคคลที่มีความสนใจ เป้าหมาย ทักษะ ความสามารถ และมีระดับการศึกษาของตนเอง ด้วยปัจจัยของแต่ละบุคคลเช่นนี้ ความต้องการของตลาดแรงงานและการสนับสนุนที่มีจึงล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้คนพิการสามารถหางานที่เหมาะสมทำได้ทั้งสิ้น

คนพิการควรมีทางเลือกในการจ้างงานและควรได้รับการพิจารณาว่าจ้าง เพราะเป็นบุคคลที่มีทักษะและสามารถทำประโยชน์ให้กับงานได้ การว่าจ้างดังกล่าวไม่ใช่ว่าจ้างเพราะความเมตตากรุณา ด้วยเหตุนี้เองการฝึกอบรมทักษะแบบครอบคลุมและการให้การศึกษาแก่คนพิการจึงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง

โอกาสในการจ้างงานมักจะมีเกิดขึ้นในเศรษฐกิจในระบบมากกว่า ดังนั้นองค์ประกอบของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนนี้จะมีประโยชน์ที่สุดในประเทศที่มีเศรษฐกิจในระบบที่แข็งแกร่ง อย่างไรก็ตาม การประกอบอาชีพรับจ้างก็อาจเกิดขึ้นในเศรษฐกิจแบบนอกระบบได้ด้วยเช่นกัน

<p>กรอบที่ 24 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์</p> <p>ทนายความนามว่าไอรีน</p> <p>ไอรีนเกิดบนเกาะพาลาวัน ประเทศฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. 1980 แต่กลับต้องมีความทุพพลภาพอย่างรุนแรงเพราะความบกพร่องของกระดูกไขสันหลัง ทุกปีเธอและ มารดาจะต้องเดินทางไปยังกรุงมะนิลาเพื่อปรับหรือเปลี่ยนเครื่องพยุงหลังซึ่งการเดินทางนี้เป็นการเดินทางที่ยาวไกลและมีอัตราค่าใช้จ่ายสูง</p> <p>แต่เมื่อโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนBahatala เริ่มงานที่เกาะพาลาวัน โครงการได้ เปิดหน่วยปฏิบัติการเกี่ยวกับกายอุปกรณ์ขึ้น ซึ่งทำให้ เธอก็ไม่จำเป็นต้องเดินทางไกลยังกรุงมะนิลาบ่อยๆ เจ้าหน้าที่โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนให้ทั้งกำลังใจและคำแนะนำว่าไอรีนจะสามารถพัฒนาและขยายกิจการร้านขายของชำเล็ก ๆ ของครอบครัวได้อย่างไรบ้างเพื่อเพิ่มรายได้ ความช่วยเหลือนี้ทำให้ไอรีนสามารถเรียนจบด้วยผลการเรียนที่ดี และทำให้เธอได้ทุนการศึกษาเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยด้วย</p> <p>ไอรีนสำเร็จการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ด้วยคะแนนเกียรตินิยมแล้วจึงศึกษาต่อด้านกฎหมาย เธอสำเร็จการศึกษาด้านกฎหมายในปี ค.ศ. 2006 ด้วยผลการเรียนที่ดีมากจนได้รับทุนการศึกษากฎหมายอีกทุนหนึ่ง ซึ่งต่อมา เธอสามารถสอบเนติบัณฑิตผ่าน ปัจจุบันไอรีนมีอาชีพเป็นทนายความอยู่ในศาลสูงสุดของประเทศฟิลิปปินส์และทำงานเหมือนเช่นทนายความคนอื่น ๆ ในศาลนั้น</p>
--

กรอบที่ 25 สาธารณรัฐเลบานอน

การอำนวยความสะดวกให้ได้รับการว่าจ้างและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

Lebanese Physically Handicapped Union (LPHU) มองว่าการจ้างงานถือเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญต่อคนพิการในเลบานอนซึ่งมีเศรษฐกิจในระบบที่แข็งแกร่งและมีการว่าจ้างงานจำนวนมาก ซึ่งเป็นหนทางการทำงานที่ดีที่สุดสำหรับคนพิการ ผู้อำนวยการของสหภาพนี้กล่าวว่า “เราต่างก็มีความต้องการที่แตกต่างกัน แต่ในเรื่องของสิทธิ นั้นเราล้วนมีเหมือนกัน”

โครงการหางานของ LPHU มีเป้าหมายที่จะบรรลุผลลัพธ์หลักสามประการด้วยกัน ได้แก่

1. ปรับเปลี่ยนทัศนคติของภาคเอกชน โดยเฉพาะในส่วนของ นายจ้างเพื่อให้มองคนพิการว่าเป็นคนที่สามารถจ้างเป็นพนักงานได้ มีผลผลิตและมีกำลังซื้อ โดยตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือร้อยละของการว่าจ้างคนพิการ ในกิจการภาคเอกชนที่เพิ่มมากขึ้น
2. คนพิการมีความสามารถเพิ่มมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่นการที่คนพิการสามารถเข้าถึงโปรแกรมฝึกอบรมด้านอาชีพหรือด้านเทคนิคกระแสหลักได้มากขึ้นซึ่งโปรแกรมเหล่านี้ได้รับการดัดแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ของคนพิการและสภาพความเป็นจริงของตลาดแรงงาน ณ ขณะนั้น
3. เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายและวิธปฏิบัติของรัฐบาล ยกตัวอย่างเช่นหน่วยงานรัฐมีความสามารถในการประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น นโยบายของประเทศเปลี่ยนแปลงจากแนวทางในลักษณะเน้นให้ความอนุเคราะห์หรือเป็นการกุศล ซึ่งจะ แยกคนพิการออกจากสังคมมาเป็นแนวทางที่ครอบคลุมคนพิการให้อยู่ในสังคมปกติ และสำนักงานจัดหางานของประเทศมีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับคนพิการมากขึ้นเพื่อช่วยหางานให้กับคนพิการ เหล่านี้

ในการที่จะบรรลุผลลัพธ์เหล่านี้ได้ LPHU ต้องวิจัยว่าคนพิการได้รับการว่าจ้างอยู่ ณ ที่ใดบ้างและพวกเขาอยู่ในสถานการณ์แบบใด จากนั้นจึงสร้างความสัมพันธ์กับนายจ้างต่างๆ เพื่อจัดการฝึกอบรมให้กับคนพิการและจัดหางานที่เหมาะสมกับทักษะของตัวเอง

LPHU ได้จัดตั้งศูนย์ให้คำแนะนำด้านการจ้างงานให้สำหรับคนพิการ ศูนย์เหล่านี้จะเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างนายจ้างและคนหางานที่เป็นคนพิการ หน้าที่ของศูนย์คือการติดต่อกับนายจ้างเพื่อสอบถามว่ากำลัง ต้องการคนงานที่มีทักษะใดอยู่จากนั้นทางศูนย์ก็จะช่วยคนพิการให้พัฒนาทักษะดังกล่าวได้

นอกจากนี้ LPHU ยังมีเว็บไซต์สำหรับคนหางานที่เป็นคนพิการซึ่งมุ่งจับคู่คนหางานกับโอกาส ในงานประเภทต่างๆ ด้วย

โทนี่เป็นลูกค้านหนึ่งของศูนย์ให้คำแนะนำด้านการหางานของ LPHU งานของเขาคือการบูรณะฟิล์มในคลังเก็บฟิล์ม “ LPHU มีความสำคัญกับผมมากครับเพราะเขารู้จักคนมากมายในหลายธุรกิจและที่เขาหางานให้ผมได้ก็ผ่านทางช่องทางเช่นนี้เอง ผมมองว่าเป็นวิธีการที่สร้างสรรค์และน่าสนใจครับ”

เป้าหมาย

คนพิการสามารถเข้าถึงการจ้างงานและการมีรายได้ที่เท่าเทียมกับผู้อื่น

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนคือการทำให้คนพิการสามารถหาและรักษาไว้ซึ่งงานแบบรับจ้างโดยการยกระดับความเท่าเทียมให้คนพิการมีโอกาสได้รับการว่าจ้าง และการปฏิบัติในที่ทำงาน ตลอดจนการเข้าถึงบริการที่นำไปสู่การจ้างงานได้

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

- คนพิการสามารถหารายได้ผ่านการจ้างงานในเศรษฐกิจในระบบ หรือนอกระบบ
- นายจ้างเลือกจ้างและรักษาคนงานที่เป็นคนพิการไว้ ผ่านทางการสร้างสภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมถึงคนพิการและพวกเขาสามารถเข้าถึงได้
- เพื่อนร่วมงานและฝ่ายบริหารมีความเข้าใจประเด็นเรื่องความพิการได้ดียิ่งขึ้นและมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อความพิการมากขึ้น
- บริการด้านการหางานกระแสหลักทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนครอบคลุมถึงคนพิการทุกกลุ่ม
- คนพิการมีความภาคภูมิใจในตัวเองมากขึ้น รู้สึก มั่นคงปลอดภัยมากยิ่งขึ้นและมีสถานะที่ดีขึ้นพร้อมกับครอบครัวและชุมชนจากการจ้างงาน
- คนพิการสามารถทำประโยชน์ให้กับชีวิตชุมชนและเศรษฐกิจด้วยการจ้างงาน

มโนทัศน์หลัก

มาตรการส่งเสริมการจ้างงาน

หลายประเทศมีกฎหมายและนโยบายส่งเสริมการว่าจ้างคนพิการให้มาทำงาน ทั่วไปโดยการให้โควตา และออกมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยให้ได้รับโอกาสในการจ้างงาน ได้แก่ มาตรการป้องกันการกีดกัน มาตรการการจ้างงานเชิงบวก มาตรการการรักษาไว้ซึ่งงานหรือการกลับไปทำงาน และนโยบายการว่าจ้างทางเลือก

ทางเลือกในการจ้างงาน

การจ้างงานสามรูปแบบหลักที่คนพิการสามารถทำได้มีดังต่อไปนี้

การจ้างงานกระแสหลัก

คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการจ้างให้ทำงานในตลาดแรงงานกระแสหลักที่มีการแข่งขัน ตลอดจนจะต้องได้รับสิทธิประโยชน์และค่าจ้างเหมือนคนงานอื่นๆ โอกาสในการว่าจ้างมีอยู่ในทั้งภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งรวมถึงบริษัทข้ามชาติและธุรกิจต่างๆ ในทั้งเศรษฐกิจในระบบและนอกระบบ

การจ้างงานแบบมีการสนับสนุน

คนพิการอาจจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในการที่จะทำงานในสถานที่ทำงานกระแสหลักได้ การจ้างงานแบบมีการสนับสนุนมีสองประเภทด้วยกัน ได้แก่

1. การจัดหางานให้คนพิการเพียงคนเดียวแบบมีการสนับสนุนกล่าวคือมีการจัดหาคนงานเป็นที่เลี้ยงคอยสอนงานให้และให้การสนับสนุนช่วยเหลือคนพิการเพื่อให้คนพิการคนนั้นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การทำงานเป็นกลุ่มเป็นการจ้างงานในลักษณะที่กลุ่มคนพิการจำนวนหนึ่งได้รับการสนับสนุนให้ทำงานร่วมกันทั้งในสภาพแวดล้อมแบบกระแสหลักหรือในลักษณะที่งานเคลื่อนที่ซึ่งจะให้บริการตามสัญญาจ้างภายในชุมชน เช่น การทำความสะอาดสำนักงาน การทำสวน การทำงานซ่อมแซมหรือดูแลรักษาภายนอกอาคารและการล้างรถ เป็นต้น

การจ้างงานในที่พักพิง

คนพิการบางคนที่ไม่สามารถหาหรือรักษาไว้ซึ่งงานในสภาพแวดล้อมของการว่าจ้างแบบเปิดหรืองานที่มีการแข่งขันกันโดยมีหรือไม่มี การสนับสนุน คนกลุ่มนี้ อาจจะต้องทำงานในสภาพแวดล้อมแบบพิเศษ ซึ่งเป็นแบบ ที่ได้รับการคุ้มครองในลักษณะการจ้างงานในที่พักพิงซึ่งมักจะมีแต่คนงานที่เป็นคนพิการเท่านั้น รายได้และสภาพการทำงานในสถานที่ทำงานลักษณะนี้อาจจะแตกต่างจากสถานที่ทำงานกระแสหลัก โดยพวกเขาจะทำงานในร้านผลิต ซึ่งหลายแห่งในที่พักพิงมีงานของชุมชนให้ทำมากกว่าและมีการจัดให้มีการจ้างงานแบบมีการสนับสนุนในสถานที่ทำงานกระแสหลัก บ้างก็กำลังเลือกใช้โมเดลทางธุรกิจต่างๆ และวิสาหกิจสังคมเป็นต้น บางแห่งสามารถจ่ายค่าจ้างและให้สิทธิประโยชน์ทั้งยังมีเนื้องานที่ดีกว่างานทั่วไปอื่นๆ ในสังคมด้วย

กิจกรรมแนะนำ

ยกระดับความตระหนักเกี่ยวกับศักยภาพในการทำงานและสิทธิในการถูกจ้างงานของคนพิการ

กิจกรรมสำคัญในการที่จะส่งเสริมให้คนพิการได้รับการว่าจ้างให้ทำงาน ก็คือการรณรงค์เพื่อยกระดับความตระหนักถึงศักยภาพของคนพิการ กลุ่มเป้าหมายของกิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ กลุ่มนายจ้างและองค์กรของนายจ้าง คนพิการและองค์กรเพื่อคนพิการ หน่วยงานรัฐ องค์กรภาคเอกชน คนงานและองค์กรของคนงานตลอดจนสมาชิกในครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้หากเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก

กรอบที่ 26 บาร์เบโดส

ส่งเสริมให้เกิดโอกาสในการจ้างงานด้วยการใช้นโยบาย

เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้คนพิการสามารถที่จะก้าวเข้าสู่อาชีพปกติกระแสหลัก Employers' Confederation of Barbados จึงได้ประกาศใช้นโยบายส่งเสริมการว่าจ้างคนพิการ และในช่วงที่มีการเริ่มใช้นโยบายนี้ Trevor Prescod (Trevor Prescod) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมแห่งบาร์เบโดสเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องใช้กลยุทธ์ที่ระบุในเอกสารนโยบายดังกล่าวโดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เขาเน้นย้ำว่า “ดังนั้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องมีความกระตือรือร้นมากเพียงพอที่จะทำให้การดำเนินการตามแผนงานนี้สำเร็จได้ในเวลาอันสั้น” และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้เกิดความร่วมมือดังกล่าวขึ้นคณะรัฐมนตรีจึงได้ให้การสนับสนุนในวงกว้างสำหรับโปรแกรมพัฒนาคนพิการแห่งชาติด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาสิทธิคนพิการระดับประเทศซึ่งมีภารกิจหนึ่งคือการเฝ้าสังเกตและรายงานพัฒนาการของคนพิการทั้งในแง่กฎหมายเศรษฐกิจและสังคม

เข้าใจในสภาพแวดล้อมด้านนโยบาย

ก่อนที่การรณรงค์ยกระดับความตระหนักใด ๆ จะเริ่มต้นขึ้นได้โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องทำความเข้าใจปัญหาด้านกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการว่าจ้างคนพิการ และ ข้อผูกพันของนายจ้างในบริบทของท้องถิ่นแต่ละแห่งเสียก่อน

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถช่วยให้คนพิการและองค์กรเพื่อคนพิการ เข้าใจในนโยบายการจ้างงานในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และรณรงค์เพื่อให้เกิดนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องขึ้นในกรณีที่ไม่ได้มี กำหนดไว้แต่เดิม ทั้งนี้ฝ่ายนายจ้างเองก็จำเป็นต้องเข้าใจในกรอบกฎหมายและนโยบาย เกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการด้วยเช่นกัน

พิจารณาหากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการยกระดับความตระหนัก

กลยุทธ์สำหรับการรณรงค์ยกระดับความตระหนัก ได้แก่

- รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านกฎหมายในปัจจุบันและ จัดทำข้อมูลนี้ให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย
- ทำความรู้จักกับธุรกิจซึ่งมีนโยบายในการว่าจ้างคนพิการอยู่แล้วและใช้เป็นตัวอย่าง
- ร่วมมือกับองค์กรเพื่อคนพิการและนักเคลื่อนไหวเพื่อคนพิการแล้วใช้คนพิการที่มีประวัติ การทำงานที่โดดเด่นเป็นแบบอย่างแก่คนพิการคนอื่นๆ

โน้มน้าวนายจ้าง

ประโยชน์ที่นายจ้างจะได้รับจากการจ้างคนพิการมีอะไรบ้าง

- นายจ้างที่มีลูกจ้างพิการรายงานผลเสมอว่าคนพิการสามารถทำงานได้ดีเทียบเท่าหรือดีกว่าเพื่อนร่วมงานที่เป็นคนปกติในแง่ของผลิตผล ความปลอดภัยและการเข้างาน
- ลดต้นทุนที่เกิดจากการที่คนงานออกกลางคัน เพราะคนพิการมีแนวโน้มที่จะทำงานอย่างต่อเนื่องมากกว่าคนปกติ
- คนพิการมีทักษะที่ภาคธุรกิจต้องการทั้งทักษะทางเทคนิคเกี่ยวกับงานและทักษะการแก้ปัญหาแบบถ่ายโอนไปสู่สถานการณ์อื่นๆ ซึ่งพัฒนาขึ้นจากชีวิตประจำวัน

- ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นปัจจัยที่ทวีความสำคัญมากขึ้นในการประกอบธุรกิจจำนวนมาก ผู้บริหารบริษัทต่าง ๆ รู้สึกว่าตนจะต้องให้อะไรคืนกลับแก่ชุมชนหรือลูกค้าซึ่งทำให้ตนประสบความสำเร็จได้

<p>กรอบที่ 27 สหพันธ์รัฐรัสเซีย</p> <p>การให้การสนับสนุนและการฝึกอบรม</p> <p>ASPECTUS เป็นองค์กรภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริม และสนับสนุนให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมและอาชีพในเขตเฟิร์มของประเทศรัสเซีย ASPECTUS ได้ร่วมมือกับ Handicap International และ Federal Employment Agency ของเขตเฟิร์มในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางและศูนย์ขยายงานสี่แห่งพร้อมจัดทำเว็บไซต์ขึ้นเพื่อส่งเสริมโอกาสในการจ้างงานและการฝึกอบรมแก่คนพิการโดยเฉพาะ</p>

ช่วยและสนับสนุนให้คนพิการสามารถหางานได้

การส่งต่อไปยังบริการแนะนำและสนับสนุนต่าง ๆ

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับบริการต่างๆ ที่สามารถช่วยคนพิการได้รับการว่าจ้าง บริการดังกล่าวนี้ ได้แก่ การให้บริการกระแสหลักและบริการโดยเฉพาะเพื่อฝึกอาชีพของคนพิการ การฝึกอบรม การก่อตั้งศูนย์ฟื้นฟูทางการแพทย์และทางอาชีพ บริการด้านกรงาน การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับอาชีพและบริการจัดหางาน (ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน) จากนั้นโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน ก็จะ สามารถเชื่อมโยงคนพิการที่ทำงานอยู่เข้ากับบริการเหล่านี้หรือถ้าหากไม่มีบริการลักษณะดังกล่าวอยู่ก็สามารถเริ่มจัดให้มีขึ้นได้เองเช่นกัน

สำรวจตลาดแรงงาน

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับตลาดแรงงานในท้องถิ่นจึงจะสามารถช่วยให้คนพิการหางานและได้รับการว่าจ้าง ข้อมูลบางประเภทอาจมีพร้อมแล้ว เช่น ข้อมูลจากหอการค้าในท้องถิ่นหรือจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิจ กระทรวงแรงงาน โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถระบุโอกาสในการจ้างงานได้จากการวิจัยเพื่อประเมินความจำเป็นขององค์กร และความต้องการแรงงานขององค์กร ตลอดจนปริมาณคนงานที่มีอยู่ซึ่งสามารถทำงานในตำแหน่งเหล่านั้นได้

ประเมินและสนับสนุนคนพิการให้สามารถหางานได้

ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการจัดหางานให้กับคนพิการนั้นเราต้องพิจารณา ก่อนว่าคนพิการคนนั้นต้องการทำงานในลักษณะใด ซึ่งสามารถทำได้ โดยการประเมินความสนใจ เป้าหมาย ทักษะ ความสามารถ แรง จูงใจและการสนับสนุน (เช่น ครอบครัว) การประเมิน อาจทำได้จากการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ทราบถึงประวัติการศึกษา การฝึกอบรมการทำงาน กิจกรรมประจำวัน ความใฝ่ฝัน ตลอดจนการเฝ้า สังเกตการณ์ทำกิจกรรมต่างๆ หรือการ ให้คนพิการคนนั้นลองปฏิบัติงานให้ดูก่อน

ช่วยเลือกคนให้ตรงกับงาน

ในการสนับสนุนให้คนพิการสามารถหางานได้ สิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือการเลือกคนให้ตรงกับงานโดยพิจารณาจากทักษะและความสามารถของคนพิการตลอดจนการสนับสนุนที่คนพิการต้องการเมื่ออยู่ในสถานที่ทำงาน ประกอบกับความต้องการของตัวเอง การจับคู่งานกับคนที่ปฏิบัติงานนั้นได้ควรเริ่มจากการวิเคราะห์เนื้อหาของงานที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วเพื่อให้เห็นว่าคนงานที่จะต้องว่าจ้างนั้นต้องทำอะไรบ้าง งานนั้นทำอย่างไร ที่ใด ในสภาพ หรือ เงื่อนไขใด และจำเป็นต้องใช้ทักษะและความสามารถอะไรบ้าง

ประเมินการสนับสนุนที่อาจจำเป็น

การทำความเข้าใจว่าความทุพพลภาพของบุคคล อาจส่งผลต่อเขาขณะที่อยู่ในสถานที่ทำงาน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ว่าจ้างจะต้องทราบข้อมูลเบื้องต้น ด้วย การถามคนพิการเองว่าเขามีความต้องการพิเศษอะไรบ้าง หรือ จากการสังเกตบุคคลนั้นขณะทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เมื่อได้ข้อมูลนี้แล้วก็จะทราบว่าคนพิการต้องการการสนับสนุนหรือจะต้องดัดแปลงปรับเปลี่ยนอะไรในสถานที่ทำงานบ้าง เช่น เวลาเพิ่มเติมเพื่อทำงาน ล่าม อุปกรณ์พิเศษหรือความช่วยเหลือเรื่องการเดินทาง เป็นต้น

ให้การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการหางาน

คนพิการจำนวนมากสามารถหางานให้ตนเองได้ แต่ก็ยัง มีความจำเป็นที่จะต้องจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการหางาน เช่น การอบรมวิธีการเขียนประวัติส่วนบุคคล การหางานในหนังสือพิมพ์ การหางานผ่านทางสมาชิกในครอบครัวและคนรู้จักอื่นๆ การกรอก ข้อความในใบสมัคร การพัฒนาทักษะการใช้โทรศัพท์และการเขียนจดหมาย ตลอดจนการตอบคำถามเวลาสัมภาษณ์งาน และควรมีการจัดอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการหางานของคนพิการด้วย เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์และโต๊ะ เป็นต้น

กรอบที่ 28 ราชอาณาจักรกัมพูชา
การเลือกคนให้ตรงกับตำแหน่งงาน
Business Advisory Council (BAC) ของประเทศกัมพูชาเป็นกลุ่มผู้นำทางธุรกิจที่รวมตัวกันด้วยความสมัครใจเพื่อส่งเสริมเรื่องหางานของคนพิการ กิจกรรมหนึ่งของ BAC คือการหาตำแหน่งงานที่ว่างอยู่ผ่านทางสมาชิกของสภาเองแล้วจึงเชื่อมโยงกับองค์กรภาคเอกชนระดับประเทศแห่งหนึ่งชื่อว่า National Centre for People with Disabilities เพื่อหาคนพิการซึ่งกำลังหางานอยู่และมีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดของงานนั้นๆ

สนับสนุนคนพิการให้สามารถทำงานไว้ได้

ใช้เครือข่ายการสนับสนุนที่มีอยู่แล้ว

สำหรับคนพิการบางคนแล้วครอบครัวหรือเครือข่ายทางสังคมอื่นอาจสามารถให้การช่วยเหลือและสนับสนุนในการหาและรักษาไว้ซึ่งการว่าจ้างงานได้ เพราะแม้แต่การให้กำลังใจ จากญาติสนิทและเพื่อนฝูงก็ยังถือว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง ในช่วงเวลาที่งานอาจหาได้ยาก นอกจากนี้ คนพิการยังสามารถใช้เครือข่ายของตนในการ ขอรับความช่วยเหลือต่างๆ เอง อาทิ การ ขอความอนุเคราะห์เพื่อนบ้านให้ตนเองร่วมเดินทางไปทำงานด้วย หรือการหาข้อมูลเรื่องงานผ่านทางเพื่อนฝูงและสมาชิกในครอบครัวที่ออกไปทำงานนอกบ้าน เป็นต้น

ทำให้มีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องผ่านทางการสอนงาน การเป็นที่เลี้ยงและ/หรือหุ้นส่วนทางธุรกิจ

เมื่อคนพิการได้รับการจ้างงานแล้วโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถที่จะทำให้เกิดความมั่นใจแก่คนพิการ ด้วยการ จัดคนงานที่ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจจะเป็นคนสอนงาน เจ้าหน้าที่ประจำโปรแกรม อาสาสมัครจากสหภาพหรือพี่เลี้ยงเพื่อให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องซึ่งจะช่วยคนพิการให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานที่ทำงานได้ ทั้งนี้ก็เพื่อช่วยนายจ้างและคนงานให้สามารถแก้ปัญหาบางประการที่อาจเกิดขึ้นได้ และเพื่อให้แน่ใจได้ว่าคนงานได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างดีเพียงพอในงานของตนด้วย บริการลักษณะนี้มักจัดให้มีขึ้นโดยองค์กรภาคเอกชนหรือบริการจัดหางาน หรือโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนเองก็อาจจะไปเยี่ยมพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่เป็นครั้งคราว เพื่อพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรเหล่านั้นทำงานเป็นอย่างไกรกันบ้างและต้องการความช่วยเหลือใดๆ เพิ่มเติมหรือไม่

กรอบที่ 29 สาธารณรัฐอินเดีย

สำเร็จได้ด้วยความมุ่งมั่นและการสนับสนุน

ศรีนีทำงานให้กับบริษัทไอทีขนาดใหญ่ที่สุดบริษัทหนึ่งในอินเดียชื่อ Wipro ซึ่งว่าจ้างพนักงานราว 44,000 คน ศรีนีมีภาวะสมองพิการแต่ที่ทำงานในตำแหน่งงานนี้ก็เนื่องมาจากความมุ่งมั่นของตนเองประกอบกับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง บิดามารดาตัดสินใจมาตั้งแต่เขาเป็นเด็กทารกแล้วว่า จะช่วยให้เขามีโอกาสในชีวิตมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และทั้งคู่ก็ได้ให้การเลี้ยงดูที่ดีที่สุดแก่ศรีนี ซึ่งก็ได้กลายเป็นสิ่งที่บิดามารดาเริ่มโครงการต่างๆ กับตัวเขา รวมถึงผู้อื่นที่เชื่อมั่นในตัวเขา

เมื่อศรีนีอายุได้ 12 ปี บิดา ของเขาก็ซื้อเครื่องพิมพ์ดีดให้เครื่องหนึ่ง ไม่ช้าศรีนีก็นำเครื่องพิมพ์ดีดอย่างคล่องแคล่ว และ ใช้พิมพ์ดีดเครื่องนี้ในการพิมพ์งานส่งครูที่โรงเรียนด้วย เมื่อเรียนจบแล้วเขาจึงเข้า ศึกษาต่อในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้ ระยะเวลาหกเดือนเพื่อเรียนรู้ทักษะพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ต่างๆ จากนั้นเขาจึงเริ่มทำงานเป็นอาสาสมัครที่ Spastics Society เพื่อสอนนักเรียนคนอื่นให้ใช้คอมพิวเตอร์ได้ จุดพลิกผันอันเป็นโชคดียิ่งของศรีนีเกิดขึ้นเมื่อรองประธานของ Wipro มาเยี่ยมชมสมาคมแห่งนี้ และได้เห็นศรีนีขณะที่เขากำลังปฏิบัติหน้าที่รองประธานของ Wipro จึงได้เสนองานให้เขาทำ ปัจจุบันนี้ศรีนีทำงานที่ Wipro มาเป็นเวลาเจ็ดปีแล้วในสาขาธุรการ มีหน้าที่จัดเตรียมสถานที่ประชุม บ้อนข้อมูลและทำงานอื่นๆ ในคอมพิวเตอร์ ศรีนีอาจมีปัญหารื่องการพูด แต่เขาก็ยังสามารถสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานได้อย่างดีโดยใช้ ประชณีย้อเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก

สร้างความร่วมมือและเครือข่ายในภาคการจ้างงาน

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนไม่จำเป็นต้องทำงานเพื่อช่วยคนพิการหางาน แต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะในหลายประเทศมีหน่วยงานรัฐและองค์กรเอกชนที่สามารถเข้ามาช่วยภารกิจในส่วนนี้ได้ หรือแม้แต่สมาคมวิชาชีพต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาคมนักบำบัดในด้านอาชีพก็ยังสามารถช่วยให้คนพิการหางานและรักษาไว้ซึ่งงานนั้นได้

สนับสนุนองค์กรนายจ้างให้รับคนพิการเข้าทำงาน

องค์กรนายจ้าง อาทิ หอการค้า ชมรมโรตารี ศูนย์การฝึกอบรม สมาคมศิษย์เก่าและองค์กรในลักษณะนี้สามารถให้ข้อมูลที่มีประโยชน์เกี่ยวกับความต้องการแรงงาน โอกาสในการสมัครงาน ความต้องการของตลาด ช่องว่างของการฝึกอบรมและข้อมูลการว่าจ้างอื่นๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจ้างงานคนพิการ

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถดำเนินการร่วมกับองค์กรเพื่อคนพิการในการวางแผนประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้นายจ้างทุกประเภททั้งที่เป็นองค์กรขนาดเล็ก กลางและใหญ่ให้เลิกจ้างคนพิการและอธิบายเหตุผลว่าทำไมจึงควรทำเช่นนั้นโดยใช้การโน้มน้าวตามแบบที่ได้อธิบายถึงข้างต้นและตัวอย่างจากในชุมชนของนายจ้างนั่นเอง ซึ่งสมาคมนายจ้างบางแห่งก็อาจมีแนวทางในการส่งเสริมให้นายจ้างคนพิการเข้าทำงานอยู่แต่เดิมแล้วด้วย

กรอบที่ 30 สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา
กำจัดอุปสรรคขวางกั้นการจ้างงาน
Employers' Federation of Ceylon ได้จัดตั้งเครือข่ายชื่อ Sri Lanka Employers' Network on Disability ขึ้นประกอบด้วยกลุ่มนักธุรกิจซึ่งแสวงหาแนวทางการแก้ไขอุปสรรคที่ขวางกั้นการจ้างงานคนพิการเครือข่ายนี้ร่วมมือกับ Motivation ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชนระดับนานาชาติเพื่อจัดกิจกรรมหางานให้แก่คนพิการร่วมกันหลายครั้ง Motivation จะเลือกคนพิการมาเข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการของนายจ้างและเปิดโอกาสให้คนพิการได้ใช้ทักษะในการหางานเพื่อนำเสนอตนเองภายในกิจกรรม นอกจากนี้เครือข่ายดังกล่าวยังมีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ อีกบ้างก็จัดด้วยตนเอง บ้างก็จัดร่วมกับองค์กรจากภาครัฐหรือภาคเอกชนอื่น ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับนายจ้าง กิจกรรมการฝึกอบรมและยกระดับความตระหนัก การผลิตซีดี รอมเพื่อสอนภาษามือให้กับผู้จัดการ และการกำหนดกฎข้อปฏิบัติสำหรับนายจ้างในการจ้างและนำคนพิการเข้าสู่สถานที่ทำงาน

สร้างความร่วมมือกับสหภาพการค้าและองค์กรคนงาน

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถสร้างความร่วมมือกับสหภาพการค้าและองค์กรคนงาน ได้ด้วยเช่นกัน ด้วยเป็นเพราะว่าสหภาพและองค์กรประเภทดังกล่าวมีจุดยืนเรื่องความเท่าเทียมกัน ความเป็นหนึ่งเดียวกัน และความยุติธรรมในสังคมทำให้อยู่ในฐานะที่จะช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เกิดโอกาส และการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันสำหรับลูกจ้างที่พิการ นอกจากนี้ สหภาพการค้ายังสามารถโน้มน้าวและรณรงค์เพื่อให้เกิด ความตระหนักในเรื่องของสิทธิสำหรับคนงานพิการ ช่วยให้คนพิการสามารถหางานทำได้และสนับสนุนคนพิการในการทำงานจริงเมื่อพวกเขาได้เข้าทำงานแล้ว

ส่งเสริมการว่าจ้างคนพิการในองค์กรภาคเอกชน

องค์กรต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ทำงานเกี่ยวกับความพิการ การฟื้นฟูหรือการพัฒนาอยู่แล้วจำเป็นต้องมีความกระตือรือร้นเป็นพิเศษในการว่าจ้างคนพิการหรือสมาชิกในครอบครัวของคนพิการ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนเองก็ควรเปิดการจ้างงานแรงงานคนพิการโดยเฉพาะหญิงพิการ เพื่อทำงานภาคสนามและเป็นเจ้าหน้าที่ระดับบริหารเพราะจะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กร ส่งเสริมความน่าเชื่อถือและทำให้โปรแกรมเป็นที่ยอมรับของคนพิการและครอบครัวมากยิ่งขึ้น และเพราะบุคลากรเหล่านี้มีประสบการณ์ตรงจึงเข้าใจปัญหาความพิการเป็นอย่างดี และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับกลุ่มเป้าหมายที่โปรแกรมมุ่งหวังช่วยเหลือด้วยอีกทางหนึ่ง

บริการด้านการเงิน

บทนำ

บริการด้านการเงิน ได้แก่ การออมเงิน สินเชื่อ เงิน สนับสนุนโครงการ การประกันและการโอนเงิน ไมโครเครดิต หมายถึงเงินกู้ขนาดเล็กและความต้องการด้านสินเชื่อของลูกค้าในขณะที่ไมโครไฟแนนซ์หมายถึงบริการทางด้าน การเงินที่หลากหลายยิ่งกว่านั้น อาทิ การออมเงิน การ ทำประกัน สินเชื่อบ้านและการโอนเงินสำหรับบุคคลและธุรกิจ ขนาดเล็ก สถาบันไมโครไฟแนนซ์ในท้องถิ่นสามารถให้บริการไมโครไฟแนนซ์และจัดกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ได้ อาทิ การฝึกอบรมทักษะผู้ประกอบการและทักษะชีวิต และการให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ อาทิ สุขภาพและโภชนาการ สุขอนามัย การยกระดับคุณภาพชีวิตและความสำคัญของการให้การศึกษาแก่เด็ก

ความช่วยเหลือทางการเงินอย่างไม่เป็นทางการจากภายในชุมชน เช่น จากสมาชิกในครอบครัว องค์กรทาง ศาสนา เพื่อนบ้าน เพื่อนฝูงและกลุ่มพึ่งพาตนเอง ถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของชุมชนที่ยากไร้มาโดยตลอด และ ยังคง เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการอยู่รอดของคนจำนวนมาก ผู้ให้บริการไมโครไฟแนนซ์ในแบบที่เป็นทางการมากขึ้น ได้แก่ สหกรณ์ ธนาคารหมู่บ้าน สมาคมออมทรัพย์และสินเชื่อ ผู้ปล่อยกู้แบบดั้งเดิม ธนาคารพาณิชย์และสถาบันไมโคร ไฟแนนซ์ บริการดังกล่าวยังมี ส่วนช่วยให้คนจนสามารถหลุดพ้นจากผู้ปล่อยกู้อิสระและคนรับจำนำด้วยเพราะคน เหล่านี้มักคิดอัตราดอกเบี้ยสูงและทำให้ครอบครัวต่าง ๆ ต้องตกอยู่ในภาวะที่ยากจนมากขึ้นไปอีก คนจนจำนวนมาก ไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านการเงินได้เพราะว่าไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันหรือไม่มีคนค้ำประกัน ให้ ในขณะที่คน พากิจอีกเป็นจำนวนมากก็ไม่มีแม้แต่เอกสารที่จะแสดงว่าตนอาศัยอยู่ที่ใดจึง ทำให้ไม่สามารถขอรับบริการด้านการเงิน ได้ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องอำนวยความสะดวกและเข้าช่วยเจรจา ประเด็นต่างๆ ในด้าน การเงินตามที่จำเป็น

กรอบที่ 31 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

บริการด้านการเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมสร้างรายได้

คนพิการมักประสบปัญหาในการเข้าถึงบริการด้านการเงินเพื่อนำมาสนับสนุนกิจการที่จะสร้างรายได้ เพื่อเป็นการ แก้ปัญหานี้ไปรเจคการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนในแถบชนบทของจังหวัดสุวรรณเขตของประเทศลาวจึงได้ให้การ สนับสนุนโดยจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์ของหมู่บ้านขึ้น เพื่อ เป็นทางเลือกสำหรับคนพิการให้สามารถร่วมกับผู้อื่นใน ชุมชนในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้

และที่หมู่บ้านโพธิ์ไซของเขตตำบลเสพลประเทศลาวก็มีการจัดตั้งคณะกรรมการการ กองทุนเงินประจำหมู่บ้านขึ้น ประกอบด้วยทั้งคนพิการและคนปกติ โดยมี กลุ่มเจ้าที่การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนคอยให้การฝึกอบรมด้านการ ออมเงิน การบริหารและการ จัดทำบัญชีสำหรับสมาชิกในหมู่บ้าน ทุกคนในหมู่บ้านรวมถึงคนพิการสามารถเข้าเป็น สมาชิกกองทุนนี้ได้ตั้งนั้นคนพิการจึงเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจกระแสหลักในชุมชน สมาชิกแต่ละคนต้องนำเงิน รายได้ของตนเองฝากเข้าไปในกองกลางจำนวนหนึ่งทุกเดือนเพื่อใช้เงินนี้เป็นทุนสำหรับการปล่อยกู้ ทั้งนี้คนพิการจะ ได้รับการจัดลำดับให้ได้รับเงินกู้ก่อนเพื่อให้มีเงินทุนสำหรับการ ประกอบกิจการที่สามารถสร้างรายได้

กรอบที่ 32 สาธารณรัฐอินเดีย

ร่วมกันออม

ทั่วประเทศอินเดียมีกลุ่มพึ่งพาตนเองจำนวนมากหลายพันกลุ่มซึ่งมีเงินออมรวมกันจำนวนหลายล้านรูปี ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่กลุ่มพึ่งพาตนเองจึงสามารถเข้าหารือกับธนาคารเพื่อขอเงินกู้ขนาดใหญ่โดยใช้เงินออมที่มีเพื่อเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันได้ เงินกู้ขนาดใหญ่นี้เองที่ทำให้พวกเขาสามารถจัดทำโครงการต่างๆ ที่มีขนาดใหญ่ยิ่งขึ้นและช่วยให้พวกเขาหลุดพ้นจากความยากจนได้

กลุ่มพึ่งพาตนเองของคนพิการกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยสมาชิก 12 คน (ชายเก้าคน หญิงสามคน) ในจำนวนนี้สิบคนพิการเป็นโพลิโอ หนึ่งคนมีปัญหาในการได้ยินและอีกหนึ่งคนมีปัญหาในการเรียนรู้

สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มออมเงินเป็นจำนวน 30 รูปี (0.66 ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อเดือนเพื่อให้ได้จำนวนเงินรวม 360 รูปี (8 ดอลลาร์สหรัฐ) เพื่อนำไปฝากเข้าธนาคาร สมาชิกของกลุ่มสามารถขอเงินกู้จากกลุ่มได้ และ ชำระคืนโดยคิดดอกเบี้ยเป็นรายเดือนในอัตราร้อยละ 2 (ร้อยละ 24 ต่อปี) มีระยะเวลาชำระคืนปกติภายใน 6 เดือน

ตัวอย่างของการให้เงินกู้แก่สมาชิกของกลุ่ม ได้แก่

- หญิงคนหนึ่งขอยืมเงิน 1,000 รูปี (22.2 ดอลลาร์สหรัฐ) เพื่อเป็นค่าวัสดุสำหรับผลิตรูป เธอสามารถใช้เงินที่ได้จากกองทุนของกลุ่มเพื่อเลี้ยงดูมารดาของเธอได้
- หญิงอีกคนหนึ่งขอยืมเงิน 1,000 รูปี (22.2 ดอลลาร์สหรัฐ) เพื่อเป็นค่าวัสดุเย็บปักถักร้อย เธอทำงานได้ 300 รูปี (6.6 ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อสัปดาห์และสามารถเลี้ยงดูมารดาที่มีอายุมากแล้วได้ ซึ่งทักษะการเย็บปักถักร้อยก็เป็นสิ่งที่เธอเรียนรู้จากโปรแกรมฝึกอบรมของรัฐบาลนั่นเอง
- ชายหนุ่มคนหนึ่งในกลุ่มขอยืมเงิน 500 รูปี (11 ดอลลาร์) เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ขณะนี้เขา กำลังศึกษาอยู่ในสาขาเศรษฐศาสตร์และมีความตั้งใจที่จะเป็นครูในอนาคต ชายคนนี้จะได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาลเมื่อถึงเวลาสิ้นปีแต่เขามีความจำเป็นที่จะต้องจ่ายค่าเล่าเรียนก่อนเวลานั้น และเขาจะจ่ายชำระเงินคืนให้กับกลุ่มเมื่อได้รับเงินทุนจากรัฐบาลแล้ว

ทางกลุ่มจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะคิดดอกเบี้ยสำหรับสมาชิกกลุ่มเป็นอัตราเท่าใดโดยที่ดอกเบี้ยทั้งหมดที่ได้รับจากการปล่อยเงินกู้นี้เป็นรายได้ของกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกทุกคนในกลุ่มจึงไม่เสียประโยชน์แต่อย่างใด

เป้าหมาย

คนพิการและครอบครัวสามารถเข้าถึงบริการด้านการเงินอย่างเท่าเทียมเพื่อสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจและกิจกรรมอื่นๆ และเพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนคือการพิจารณา และระบุการให้บริการด้านการเงินแก่คนพิการ อำนาจความสะดวกและส่งเสริมให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการด้านการเงินได้

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

- คนพิการสามารถเข้าถึงเงินสนับสนุนต่างๆ เงินกู้หรือความช่วยเหลือด้านการเงินอื่น ๆ ของรัฐบาลหรือสถาบันเอกชนโดยพิจารณาจากเกณฑ์ระดับความยากจน
- การเข้าถึงบริการด้านการเงินทำให้คนพิการสามารถสนองตอบต่อความต้องการของตนเองและจัดตั้งหรือพัฒนาธุรกิจขนาดเล็กซึ่งนำมาสู่รายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว
- หญิงพิการสามารถควบคุมและจัดการทรัพยากรทางการเงินของตนได้ดียิ่งขึ้น
- ผู้ให้บริการด้านการเงินปรับเปลี่ยนกฎ บริการและสภาพแวดล้อมเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าใช้บริการได้สะดวกขึ้น

มโนทัศน์หลัก

ประเภทของบริการด้านการเงิน

บริการด้านการเงินห้าประเภทหลัก ได้แก่ การออมเงิน สินเชื่อ เงินสนับสนุนโครงการการประกันและการโอนเงิน

การออมเงิน

การออมเงินเป็นนิสัยที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง การออมเงินเป็นประจำแม้เป็นเพียงจำนวนไม่มากก็สามารถทำให้คนที่พยายามอยู่รอดมีโอกาสที่จะเรียนรู้วิธีการจัดการเงินได้ เงินออมเป็นเงินทุนที่ทำให้คนรู้สึกว่าคุณค่า เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่มและมีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะเข้าถึงบริการด้านการเงินได้ คนทุกคนไม่มีใครจนเกินกว่าที่จะฝึกฝนนิสัยการออมและการที่บุคคลมีความพิการก็ไม่ควรจะเป็นสาเหตุให้ไม่ออมเงินดังนั้นคนพิการจึงไม่ควรใช้ความพิการของตนเองเป็นข้ออ้างในการไม่ออมเงิน

เงินออมสามารถใช้เพื่อการศึกษา การฝึกอบรมหรือ การเริ่มต้นธุรกิจ กิจกรรมทางธุรกิจ ที่ริเริ่มขึ้นใหม่ส่วนมากจำเป็นต้องใช้เงินออมส่วนตัว ซึ่งโดยปกติแล้วสถาบันที่ให้คุณมีส่วนมากจะไม่เอื้ออำนวย หรือการช่วยเหลือ ทั้งด้านการเงินและสิ่งของให้แก่สมาชิกใหม่ซึ่งยังไม่เคยพิสูจน์ความสามารถในการออมเงินของตนเอง

สินเชื่อ

สินเชื่อคือเงินกู้ซึ่งมักต้องชำระคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในระยะเวลาที่กำหนดการให้สินเชื่อสามารถทำได้หลายทางด้วยกัน ได้แก่ ผ่านทางกลุ่มฟังกัดตนเอง สหกรณ์สินเชื่อและเงินออม สถาบันไมโครไฟแนนซ์และธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น

เงินสนับสนุนโครงการ

เงินสนับสนุนอาจอยู่ในรูปของเงินสดหรือสิ่งของอย่างอื่น เช่น เครื่องมือและอุปกรณ์ สัตว์หรือวัสดุทางการเกษตร เป็นต้น เงินสนับสนุนมักมีแหล่งที่มาคือจากโปรแกรมหรือโครงการของรัฐบาล องค์กรภาคเอกชน มูลนิธิ สมาคมในท้องถิ่นหรือแผนกที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเป็นการเฉพาะ

การประกัน

การประกันมีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ตัวอย่างเช่นการประกันพืชผล การประกันชีวิตหรือการประกันสุขภาพผู้ให้บริการด้านการเงินบางครั้งก็มีการประกันเป็นบริการเสริมนอกเหนือจากสินเชื่อด้วยเช่นกัน เช่น บริการประกันความทุพพลภาพซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิดความยากลำบากทางการเงินขึ้นหากบุคคลที่เป็นผู้เอาประกันนั้นเกิดความพิการขึ้นมา

การโอนเงิน

การเข้าถึงบริการโอนเงินที่มีประสิทธิภาพและใช้งานง่ายเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคนที่ไม่สามารถทำงานหรือต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากผู้อื่นที่อยู่ภายนอกชุมชนของตน ในบางประเทศอาจมีระบบ การโอนเงินแบบไม่เป็นทางการซึ่งไม่ได้เชื่อมโยงกับระบบธนาคารซึ่งบริการโอนเงินอาจเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเริ่มต้นธุรกิจใหม่

ประเภทของผู้ให้บริการด้านการเงิน

ผู้ให้บริการด้านการเงินสามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ สามกลุ่มด้วยกัน คือ ผู้ให้บริการเฉพาะทาง ผู้ให้บริการแบบไม่เป็นทางการและผู้ให้บริการไม่เฉพาะทาง

ผู้ให้บริการเฉพาะทาง

องค์กรต่างประเภทกันต่างก็มีการนำเสนอบริการด้านการเงินที่ต่างกันออกไป บริษัทประกันให้บริการ ด้านการประกันภัย บริษัทโอนเงิน(อย่างเช่น Western Union) ให้บริการโอนเงิน ธนาคารพาณิชย์มักให้บริการด้านการเงินทุกประเภทในขณะที่ธนาคารไปรษณีย์มักให้บริการแต่เฉพาะบัญชีออมทรัพย์เท่านั้น สถาบันไมโครไฟแนนซ์เฉพาะทางสามารถจัดตั้งได้ในรูปองค์กรเอกชน บริษัทเงินทุนหรือแม้แต่ธนาคารซึ่งมักจะให้บริการสินเชื่อเท่านั้นแต่ ในปัจจุบันนี้ได้เริ่มให้บริการออมเงิน โอนเงินและประกันมากขึ้นแล้ว เช่นเดียวกับกับสหกรณ์ออมเงินและสินเชื่อก็สามารถให้บริการด้านการออมเงินและปล่อยสินเชื่อแก่สมาชิกด้วยเช่นกัน

ผู้ให้บริการแบบไม่เป็นทางการ

กลุ่มแบบบริหารการเงินของตนเองประเภทที่พบบ่อยที่สุดก็คือเงินกู้หมุนเวียนในลักษณะระบบแชร์ซึ่งแต่ละประเทศจะมีชื่อเรียกต่างกันไป ในระบบนี้สมาชิกในกลุ่มจะจ่ายเงินจำนวนเล็กน้อยลงในกอง กลางทุกสัปดาห์หรือทุกเดือนตามความสมัครใจ จากนั้นจึงนำเงิน กองกลางจำนวนนี้มอบให้สมาชิกคนใดคนหนึ่ง ในลักษณะเงินกู้หรือเงินสนับสนุนระบบและกลุ่มลักษณะนี้มีชื่อเรียกว่า Rotating Savings and Credit Association (ROSCA) และถือเป็นกิจกรรมแบบที่พบมากที่สุดประเภทหนึ่งของกลุ่มพึ่งพาตนเองจำนวนมาก (ดู “การประกอบกิจการของตนเอง” และองค์ประกอบ “การสร้างศักยภาพ: กลุ่มพึ่งพาตนเอง”)

แผนแบบบริการด้านการเงินข้างต้นเป็นวิธีการแบบธนาคารระดับชุมชนที่มีประสิทธิภาพซึ่งทำให้สมาชิกสามารถออมเงินได้โดยง่ายและได้รับเงินก้อนเป็นครั้งคราวเพื่อชำระค่าใช้จ่ายพิเศษที่อาจเกิดขึ้น ระบบแบบไม่เป็นทางการนี้สามารถระดมทุนและรักษาเงินออมให้อยู่ภายในชุมชน และเนื่องจากระบบแบบนี้อาศัยความไว้เนื้อเชื่อใจกันเป็นหลัก จึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในกลุ่มและ ช่วยสร้างทุนทางสังคมอีกด้วย

ผู้ให้บริการไม่เฉพาะทาง

องค์กรเอกชน องค์กรทางศาสนา องค์กรเพื่อคนพิการและหน่วยงานรัฐต่าง ๆ มักมีบริการด้านการเงินในรูปแบบของเงินสนับสนุนหรือเงินกู้เพื่อเป็นบริการเสริมจากหน้าที่งานหลักขององค์กรนั้น ๆ

จุดแข็งของผู้ให้บริการไม่เฉพาะทาง ได้แก่

- อาจมีการให้เงินกู้ควบคู่กับการให้การฝึกอบรมทักษะด้านเทคนิคและธุรกิจ แก่ผู้รับบริการ
- ผู้ให้บริการไม่เฉพาะทางอาจให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของเงินหรือสิ่งของ เช่น หลังจากสำเร็จหลักสูตรฝึกอบรมทักษะแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจได้รับชุดเครื่องมือ เช่น จักรเย็บผ้า หรืออุปกรณ์ช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น รถเข็น เป็นต้น

จุดอ่อนของผู้ให้บริการไม่เฉพาะทาง ได้แก่

- การให้บริการด้านเงินกู้อาจใช้เวลานานและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมากกว่าที่ประเมินไว้
- กระบวนการคัดกรองลูกค้าที่เป็นคนพิการอาจมีลักษณะอนุโลมมากเกินไปโดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือด้วยเหตุนี้ คนที่ได้รับเงินกู้จริงอาจไม่มีความสนใจและความสามารถเพียงพอที่จะใช้เงินกู้นั้นให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า
- อัตราดอกเบี้ยมักจะต่ำและการบังคับให้ชำระคืนเงินกู้คืนมักไม่จริงจัง
- ต้นทุนของการดำเนินแผนเงินกู้สูงมากเกินกว่าเงินทุนที่ได้รับเข้ามาโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอัตราการชำระคืนต่ำจะทำให้เงินทุนหดหายจนแผนดังกล่าวไม่สามารถดำรงอยู่ได้

กิจกรรมแนะนำ

ส่งเสริมนิสัยการออม

การออมเงินเป็นเรื่องจำเป็นในการยกระดับสภาพความเป็นอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบุคคลที่ยากจนหรือ อยู่ในภาวะด้อยโอกาส หากบุคคลใดยังไม่เคยเรียนรู้ที่จะสร้างนิสัยของการออมก็ไม่ควรจะเริ่มสร้างหนี้ การออม จะช่วยให้คนมีนิสัยในการเสียสละและละทิ้งซึ่งบางสิ่งบางอย่างเพื่อความจำเป็นในอนาคต ความรู้และนิสัยนี้เป็นรากฐานที่สำคัญของการชำระคืนเงินกู้ในอนาคต ในขณะที่เดียวกันเงินออมที่รวบรวมไว้ได้นั้นก็จะทำให้บุคคลอยู่ในฐานะที่จะเข้าถึงบริการไมโครไฟแนนซ์กระแสหลักได้ง่ายขึ้นและสามารถใช้ไมโครเครดิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

การเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์อย่างไม่เป็นทางการอย่างเช่น ROSCA สามารถทำให้บุคคลเข้าถึงบริการด้านการเงินได้ อย่างไรก็ดี ตาม การที่คนพิการจะเข้าร่วมกลุ่มลักษณะดังกล่าวได้นั้น เขาก็จำเป็น ก็จะต้องมีกำลังความสามารถเพียงพอและยินดีที่จะส่งเงินออมรายสัปดาห์หรือรายเดือนตามที่กลุ่มกำหนดเสียก่อน และตัวกลุ่มเองก็ต้องยินดีต้อนรับคนพิการเข้าเป็นสมาชิกด้วย แต่การที่จะเป็นเช่นนี้ได้ ก็นับว่าเป็นเรื่องยากเพราะกลุ่มออมเงินอย่างไม่เป็นทางการมีลักษณะไม่ต่างกับสังคมโดยทั่วไปซึ่งมักจะ กีดกันหรือมองข้ามคนพิการออกจากเข้าร่วมอยู่แล้ว ดังนั้นคนพิการบางแห่งจึงต้องจัดตั้ง ROSCA ของตนเองขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเรื่องการถูกกีดกันเช่นว่านี้

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถกระตุ้นและสอนให้คนพิการและครอบครัว สร้างนิสัยการออมได้ดังนี้

- อำนวยความสะดวกในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สำหรับคนพิการ
- ช่วยคนพิการให้สามารถเปิดบัญชีธนาคารกับสถาบัน การเงินที่น่าเชื่อถือ
- ช่วยคนพิการให้สามารถเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มพึ่งพาตนเองและกลุ่มออม ทรัพย์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันต่าง ๆ
- ทำให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถด้านการบริหารและจัดการ เงินของตนเอง

กรอบที่ 33 สาธารณรัฐอินเดีย

เปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ด้วยกลุ่มพึ่งพาตนเอง

Chetanalaya คือชื่อขององค์กรเอกชนซึ่งดำเนินงานในอยู่ในย่านสลัม ทั้งหกแห่งของกรุงเดลี ประเทศอินเดีย เป้าหมายของ Chetanalaya คือการสนับสนุนให้คนจนและคนพิการจัดตั้งกลุ่มพึ่งพาตนเองขึ้นมา เงินทุนที่เกิดจากการรวมกลุ่มของผู้ด้อยโอกาสได้สร้างความแตกต่างให้กับชีวิตของของพวกเราเป็นอย่างมาก Chetanalaya มีกลุ่มพึ่งพาตนเอง 578 กลุ่มในทั้งหกย่านและมีเงินออมรวมกันมหาศาล ในแต่ละปีเงินออมที่รวบรวมได้จากกลุ่มโดยทั่วไปจะถูกใช้เพื่อจ่ายค่าปรับปรุงบ้าน ชำระหนี้ จ่ายค่าสาธารณูปโภค ค่าเล่าเรียน ค่าเดินทาง การแต่งงาน ธุรกิจ การซ่อมยานพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล ค่างานศพ ค่ารถลาก ค่ากิจกรรมตามเทศกาล นำไปใช้เปิดร้านขายของ เปิดบัญชีธนาคาร ซื้อถังแก๊ส หนังสือเรียนและโทรทัศน์ เป็นต้น

คนพิการและมารดาของเด็กพิการในโปรแกรมนี้สามารถเข้าร่วมในกลุ่มพึ่งพาตนเองกระแสหลัก และ ไม่ต้องตั้งกลุ่มพิเศษของตนเอง โดยอัตราส่วนของสมาชิกที่เป็นคนพิการอยู่ที่ประมาณร้อยละ 6

ช่วยแก้ไขเรื่องการแยกตัวเอง

เมื่อคนพิการถูกกีดกันและถูกปฏิเสธซ้ำหลายครั้งจากกลุ่มต่างๆ ในสังคม หรือได้รับการปกป้องมากเกินไปในช่วงวัยเด็กก็ยิ่งทำให้พวกเขาขาดความภูมิใจหรือความมั่นใจในตนเองจนเป็นเหตุให้คนพิการแยกตัวเองออกจากบริการต่างๆ อย่างเช่นการใช้บริการไม่ใคร่เครดิต การแยกตัวเองอีกประเภทหนึ่ง เป็นลักษณะที่พบในคนพิการและครอบครัวบางรายที่คาดหวังว่าตนจะต้องเป็นฝ่ายรอรับสิ่งของบริจาคหรือต้องได้รับความช่วยเหลืออยู่โดยตลอด

อุปสรรคขวางกั้นอันเกิดจากการแยกตัวเองออกจากสังคม เป็นสิ่งที่จะก้าวข้ามผ่านได้ยากแต่หากไม่เร่งแก้ไขเรื่องนี้แล้วคนพิการก็ไม่อาจรับประโยชน์จากหนทางช่วยเหลืออื่นๆ ได้ การแก้ไขเรื่องการแยกตัวเองเป็นความรับผิดชอบของคนพิการและครอบครัว องค์กรเพื่อคนพิการและโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้คนพิการทำหน้าที่ของตนตรงจุดนี้ได้ด้วยการให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใส่ใจและระมัดระวัง

<p>กรอบที่ 34 สาธารณรัฐอุกันดา</p> <p>ร้านซ่อมจักรยานของโอคัค</p> <p>โอคัคเป็นโปลิโอตั้งแต่ในวัยเด็กจึงมีปัญหาเรื่องการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เขากลายเป็นคน ขาดความมั่นใจด้วย แม้เขาไม่คิดว่าตนเองจะสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้แต่เขาก็ยังได้รับการฝึกอบรมโดยโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนโปรแกรมหนึ่งจนสามารถซ่อมจักรยานเป็น โอคัคได้เรียนรู้จากช่างซ่อมจักรยานผู้มีประสบการณ์คนหนึ่งเป็นเวลาสามเดือนจากการติดต่อของโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจน ที่สุดแล้ว เขาสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นทั้งยังเก็บออมเงินสดได้เพียงพอที่จะซื้อเครื่องมือช่างพื้นฐานด้วย ทุกวันนี้โอคัคมีงานซ่อมจักรยานซึ่งลูกค้าต้องเข้าคิวอยู่โดยตลอดร้านซ่อมของโอคัคอยู่ใต้ต้นไม้เขามีลูกจ้าง 4 คน (ในจำนวนนี้เป็นคนพิการสองคน) เขามี คลังอะไหล่ที่ต้องใช้เป็นประจำของตัวเองแล้วด้วย แผนการ ต่อไปของโอคัคคือการเปิดบัญชีกับสถาบันไมโครไฟแนนซ์เพื่อที่วันหนึ่งเขาจะได้สามารถขอรับเงินกู้เพื่อสร้างร้านที่เป็นกิจลักษณะในอนาคต</p>
--

หาแบบอย่าง

คนพิการต้องการแบบอย่างเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเผชิญกับความท้าทายในการประกอบกิจการของตนเอง ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จและเป็นคนพิการ ย่อมมีอยู่ในทุกชุมชน เราสามารถนำเขาเหล่านี้ มาเข้าร่วมโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนเพื่อเป็นแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนพิการอื่น ๆ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมในวงกว้างและรวมถึงในแวดวงไมโครไฟแนนซ์โดยเฉพาะด้วย

<p>กรอบที่ 35 สาธารณรัฐประชาชนจีน</p> <p>นายหวังกับบทบาทของการเป็นแบบอย่างคนใหม่</p> <p>หวังอาศัยอยู่ในแถบภูเขาที่ห่างไกลของประเทศจีนและสูญเสียการมองเห็นหลังจากประสบอุบัติเหตุ เหตุการณ์นี้ถือเป็นเรื่องเลวร้ายมากต่อครอบครัวของเขา เนื่องจากหวังจะไม่สามารถทำงานเป็นชาวนาเพื่อหาเลี้ยง สมาชิกคนอื่น ๆ ได้อีก แต่แล้วโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนในท้องถิ่นก็ได้สอนให้เขาสามารถเดินทางไปไหนมาไหน ได้เองและใช้ชีวิตประจำวันได้โดยไม่ต้องพึ่งผู้อื่น ปัจจุบันเขาทำธุรกิจนวดโดยการจ้างหมอนวดตามอดสิบคนซึ่งทำให้เขามีรายได้เพียงพอสำหรับการเลี้ยงดูครอบครัวและส่งเสียให้ลูกสาว ฝาแฝดทั้งสองคนได้เข้าโรงเรียน นอกจากนี้ เขายังได้ฝึกสอนคนตาบอดอีก 60 คนให้สามารถทำงานนวดได้ เขาจึง ได้รับการยกย่องโดยคนพิการในย่านนั้นให้เป็นคนพิการตัวอย่าง</p>
--

ส่งเสริมการเข้าถึงบริการด้านการเงินกระแสหลัก

คนพิการควรเข้าถึงการให้บริการด้านการเงินอย่างเท่าเทียมกันกับคนปกติ ผู้ให้บริการด้านการเงินมักจะตัด หรือ ยกเว้นคนพิการจากการให้บริการเนื่องจากอุปสรรคทางด้านกายภาพหรือวัฒนธรรมหรือเนื่องจากทัศนคติที่เป็นลบของเจ้าหน้าที่ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงบริการ ด้านการเงินดังนี้

- รณรงค์เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันสำหรับคนพิการในการเข้าถึงบริการด้านการเงินกระแสหลัก
- พิจารณาหาผู้ให้บริการด้านการเงินและนำเสนอกับผู้ประกอบการว่าคนพิการก็มีศักยภาพในการเป็นลูกค้า ทางการเงินเช่นกัน
- ช่วยให้ผู้ให้บริการด้านการเงินมีความเข้าใจในเรื่องความพิการเพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถขยายฐานลูกค้าให้ครอบคลุมมาสู่กลุ่มคนพิการด้วย
- สนับสนุนให้ผู้ให้บริการด้านการเงินว่าจ้างคนพิการซึ่งมีคุณสมบัติเพียงพอ และมีความสามารถเป็นพนักงาน ขององค์กร
- สนับสนุนผู้ให้บริการด้านการเงินคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าที่เป็นคนพิการ ฝึกอบรมพนักงานให้ใส่ใจ และสัมผัสถึงความแตกต่างหลากหลายของบุคคลให้มากขึ้นและจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพราะ เป็นสิ่งที่ลูกค้าทุกกลุ่มจะเกิดความพึงพอใจร่วมกัน
- สอนคนพิการให้สามารถเข้าไปติดต่อหรือทำธุรกรรมกับผู้ให้บริการด้านการเงินได้ และสอนให้คนพิการ เข้าใจว่าบริการและข้อผูกพันต่างๆ มีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง
- ช่วยให้หญิงพิการสามารถเข้าถึงบริการด้านการเงินได้ เพราะผู้หญิงมักเป็นหัวหน้าครัวเรือนและต้อง รับผิดชอบการดูแลบุตรและบิดามารดาซึ่งอยู่ในวัยชรา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสามารถควบคุมและบริหาร การเงินของตนเองเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของครอบครัวได้อย่างดียิ่งขึ้น

กรอบที่ 36 สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเอธิโอเปีย

ช่วยให้ได้เงินกู้

หญิงพิการในประเทศเอธิโอเปียซึ่งทำธุรกิจขนาดเล็กสามารถเข้าถึง บริการทางด้านสินเชื่อได้จากสถาบันไมโคร ไฟแนนซ์กระแสหลักแห่งหนึ่งชื่อ Gasha MFI ด้วยความช่วยเหลือขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ทั้งนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้เจรจากับ Gasha ให้รับเรื่องคำร้องขอเงินกู้จากผู้ประกอบการหญิงพิการและได้ นำมาพิจารณาตามเงื่อนไขเช่นเดียวกับคนปกติ และมีการจัดตั้งกองทุนค้ำประกันสินเชื่อขึ้นเพื่อ สร้างความมั่นใจ ของสถาบันไมโครไฟแนนซ์ซึ่งมองลูกค้ากลุ่มนี้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความ“เสี่ยงสูง” โ ครงการนี้ยังมีการฝึกอบรมเพื่ อยกระดับความตระหนักเรื่องความพิการให้กับบุคลากรของสถาบันอีกด้วย ที่ผ่านมามีหญิงพิการได้รับเงินกู้จาก สถาบันไมโครไฟแนนซ์กระแสหลักแห่งนี้แล้วกว่า 150 คน

การป้องกันทางสังคม

บทนำ

มาตรการป้องกันทางสังคมมีไว้เพื่อเป็นเหมือนตาข่ายแห่งความปลอดภัยเพื่อรองรับผู้คน เพื่อให้พวกเขา พ้นจากสภาพความยากจนการสูญเสียหรือการขาดรายได้อันเนื่องมาจากความเจ็บป่วย ความทุพพลภาพหรือความชราภาพ

ในประเทศที่มีรายได้สูงต่าง ประชากร ส่วนมากได้รับการป้องกันทางสังคมในรูปแบบของสวัสดิการสังคมหรือเงินบำนาญ ไม่ว่าจะได้รับการจากรัฐหรือแผนงานของภาคเอกชนหรือจากทั้งสองทาง และคนส่วนมากยังสามารถเข้าถึงการดูแลสุขภาพซึ่งใช้เงินภาษีหรือเบี้ยประกัน ในประเทศเหล่านี้คนที่ไม่สามารถทำงานได้จะไม่ เกิดสภาพความยากจน เพราะมีสวัสดิการสำหรับผู้ว่างงาน เช่น เบี้ยเลี้ยงคนพิการและการช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ สำหรับมาตรการป้องกันทางสังคมสำหรับคนที่เกิดความพิการเนื่องจากอุบัติเหตุในที่ทำงานหรือความเจ็บป่วย ได้แก่ การให้เงินชดเชย การรักษา รายได้และค่ารักษาพยาบาล คนพิการอาจได้รับการช่วยเหลือทางการเงินในหลายรูปแบบ เช่น เบี้ยเลี้ยงสำหรับการเดินทางหรือผลประโยชน์ในกรณีที่ต้องกลายเป็นคนไร้สมรรถภาพ มาตรการป้องกันทางสังคมของประเทศเหล่านี้ ได้รับการออกแบบมาเพื่อเป็นการประกันว่าบุคคลจะสามารถเข้าถึงสิ่งของและบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีพอย่าง สมศักดิ์ศรีของตน

สำหรับสถานการณ์ในประเทศที่มีรายได้ต่ำนั้นจะมีความหลากหลายเป็นอย่างยิ่งโดยขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งของ เศรษฐกิจและทรัพยากรของภาครัฐ แต่โดยทั่วไปแล้ว มีประชากรจำนวนไม่มากนัก ที่ จะได้รับการป้องกันทางสังคม สำหรับผู้ที่ทำงานรับจ้างในเศรษฐกิจในระบบอาจจะมีเงินบำนาญและการป้องกันทางสังคมในรูปแบบอื่นๆ แต่ อีกส่วนหนึ่งก็มักจะต้องดิ้นรนเพื่อให้อยู่รอดได้ในเศรษฐกิจแบบนอกระบบซึ่งไม่มีรูปแบบการป้องกันอย่างเป็นทางการ การสูญเสียรายได้จากการชราภาพ ความเจ็บป่วยหรือความ พิการทุพพลภาพ ชำร่วยการให้บริการสาธารณสุข ก็อาจมี ไม่เพียงพอและการดูแลสุขภาพในภาคเอกชนก็อาจจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไปสำหรับคนจน คนพิการ ในประเทศเหล่านี้ จึงไม่อาจสามารถซื้อหาอุปกรณ์ช่วยเหลือขั้นพื้นฐานที่จะทำให้ตนสามารถใช้ชีวิตอย่าง สมศักดิ์ศรีมากยิ่งขึ้นได้

ดังนั้นคนส่วนมากในประเทศที่มีรายได้ต่ำไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือไม่จึง จำเป็นที่จะต้องพึ่งพาระบบการป้องกันทาง สังคมอย่างไม่เป็นทางการซึ่งมีครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน สำหรับคนพิการที่ไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากอาการ ทุพพลภาพอยู่ในระดับที่ค่อนข้างรุนแรงก็จำเป็นต้องพึ่งพาการระบบประกันสังคมซึ่งเป็นทางเลือกเพียงอย่างเดียว

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (3) กำหนดว่ารัฐจะต้องตระหนักถึงสิทธิของคนพิการที่จะต้องได้รับการป้องกัน ทางสังคม และ สามารถใช้สิทธินี้ได้โดยไม่ถูกกีดกันหรือแบ่งแยกเนื่องด้วยเหตุแห่งความพิการของตน (ข้อ 28) อนุสัญญาดังกล่าวมีการระบุชัดเจนว่าสิทธิดังกล่าวของคนพิการครอบคลุมถึงการเข้าถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม น้ำ สะอาด บริการต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้หรือความช่วยเหลือต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีอัตรา ราคาที่คนพิการ สามารถรับได้ นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึง โปรแกรมการป้องกันทางสังคมและการลดความยากจน การฝึกอบรมที่ เพียงพอ การให้คำแนะนำปรึกษาการช่วยเหลือทางการเงินและการดูแลสุขภาพชั่วคราว ที่อยู่อาศัยที่ทางการจัดให้ ตลอดจนผลประโยชน์สำหรับผู้เกษียณอายุการทำงานอีกด้วย

กรอบที่ 37 สาธารณรัฐซิมบับเว

โอพาตาดิ

โอพาเป็นหญิงชาวซิมบับเวที่ต้องใช้รถเข็น เธอ อยู่ที่เมืองบลูวาโย เธอขายผักและผลไม้ในตลาดและเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ทั้งหมดสี่กลุ่มด้วยกัน ได้แก่

- กลุ่มสำหรับสตรีที่จัดตั้งโดยองค์กรเพื่อคนพิการภาคเอกชน
- กลุ่มของโบสถ์
- กลุ่มออมทรัพย์ขนาดเล็ก
- สมาคมผู้เช่า

ในแต่ละกลุ่มโอพาก็มีเงินออมลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

- ในกลุ่มสำหรับสตรีเธอมีเงินออมในลักษณะของการทำประกันเกี่ยวกับการทำศพ โดยหากเธอเสียชีวิตลงเมื่อใด หลานสาวที่ขณะนี้ยังต้องพึ่งเธออยู่ก็สามารถใช้เงินที่ได้เพื่อเป็นค่างานศพและค่าใช้จ่ายอื่นๆ
- ในกลุ่มของโบสถ์เธอมีเงินออมเพื่อการใช้จ่ายในครัวเรือน
- ในกลุ่มที่สามซึ่งเป็น ROSCA (ดู “บริการด้านการเงิน” ประกอบด้วยกลุ่มเพื่อนห้าคน เธอใช้เงินก้อน ซึ่ง เป็นเงินส่วนกลางที่ได้มาเป็นระยะ ๆ เพื่อซื้อผลไม้จำนวนมากไปขายส่ง ซึ่งทำให้เธอมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น
- สำหรับสมาคมผู้เช่านั้นจะดูแลเรื่องค่าเช่าและค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้ อยู่ในเกณฑ์ที่ยุติธรรมและรวบรวมทรัพยากรมาใช้เพื่อการปรับปรุงอาคารที่เธอเช่าห้องพักอยู่

แม้ว่าโอพาจะมีรายได้เพียงเล็กน้อยจากการขายผักและผลไม้ก็จริงแต่เธอก็ได้แสดงให้เห็นแล้วว่ารายได้ที่ต่ำนั้น ไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เธอหรือใครต้องเป็นคนจนเสมอไป ความมั่งคั่งประกอบกับการเข้าร่วมกลุ่มออม ทรัพย์ดังกล่าว ทำให้เธอสามารถจัดการชีวิตและส่งหลานสาวเข้าเรียนในโรงเรียนได้ ในกรณีที่รัฐบาลไม่ได้มีตาข่ายรองรับอยู่เช่นนี้ กลไกการสนับสนุนของชุมชนในท้องถิ่นนี้เอง ที่สำคัญยิ่งต่อคนพิการจำนวนหลายล้านคนในประเทศที่มีรายได้ต่ำ

โอพากล่าวว่า “ฉันเป็นคนที่เกรงกลัวพระเจ้า ฉัน จะไม่ใช้เงินอย่างไม่มีเหตุผล ฉันเป็นคนตาดีและคบลูกค้าเหมือน เป็นเพื่อน ถ้าใครจะบอกว่าฉันเป็นคนที่ประสบความสำเร็จแล้วละก็ฉันเชื่อว่าจะต้องเป็นเพราะเหตุผลเหล่านี้เอง”

เป้าหมาย

คนพิการที่ตองงาน ไม่สามารถทำงาน ได้ หรือแหล่งทรัพยากรในงานที่ทำอยู่ไม่หาเลี้ยงชีพได้อย่างเพียงพอที่จะรักษาความเป็นอยู่ที่ดี พวกเขา สามารถมีคุณภาพชีวิตในระดับมาตรฐานที่ต่ำที่สุดผ่านทาง การใช้มาตรการป้องกันทางสังคม

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน

บทบาทของการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนคือการอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงผลประโยชน์ทางสังคม กระแสหลักหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งเสริมให้มีการใช้มาตรการป้องกันทางสังคมขึ้น

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

- คนพิการสามารถเข้าถึงมาตรการด้านการประกันสังคมเพื่อไม่ให้ได้รับผลกระทบจากการสูญเสียรายได้ เนื่องจากความชราภาพ ความเจ็บป่วยหรือความทุพพลภาพเช่นเดียวกันกับประชา กรกลุ่มอื่น ๆ
- คนพิการที่ไม่มีงานทำ มีรายได้ไม่พอ ต่อการมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีหรือไม่สามารถทำงานได้สามารถเข้าถึง มาตรการป้องกันทางสังคมเท่าที่มีอยู่
- ผู้ให้บริการด้านการเงินในสังคมที่มีอยู่แล้วมีความใส่ใจและตระหนักถึงความยากลำบากที่คนพิการประสบ และปรับเปลี่ยนการให้บริการของตนเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกและประโยชน์แก่คนพิการ
- ผู้ให้บริการด้านการประกันสังคมพัฒนาความร่วมมือกับคนพิการผ่านทางองค์กรผู้เป็นตัวแทนและผู้ ให้บริการเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการ

มโนทัศน์หลัก

แผนงานด้านการป้องกันทางสังคมมีเป้าหมายหลักเพื่อให้บุคคลที่อยู่ภายใต้แผนนั้นมีคุณภาพชีวิตอย่างน้อย เทียบเท่ามาตรฐานขั้นต่ำ แผนป้องกันทางสังคมสามารถแบ่งออกได้กว้าง ๆ ออก เป็นแผนป้องกันทางสังคมแบบเป็น ทางการ (รัฐบาลและองค์กรขนาดใหญ่) และแบบไม่เป็นทางการ (การจัดการภายในชุมชน)

แผนแบบเป็นทางการ

การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะมีการป้องกันทางสังคมแบบเป็นทางการสำหรับคนพิการหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจ และทรัพยากรของรัฐบาลของประเทศนั้น ๆ เป็นหลัก โปรแกรมช่วยเหลือทางสังคมแบบเป็นทางการอาจมีเป้าหมาย เพื่อคนจนและผู้ด้อยโอกาสโดยทั่วไปเป็นหลักผ่านทางแผนการบรรเทาหรือลดความยากจน หรืออาจมีเป้าหมายที่คน พิการโดยเฉพาะ

แผนการบรรเทาและลดความยากจน

ตัวอย่างของแผนการบรรเทาและลดความยากจนซึ่งมักดำเนินการโดยรัฐบาลและองค์กรขนาดใหญ่ ได้แก่ การ สนับสนุนด้านอาหาร การจัดที่อยู่อาศัยในราคาถูก แผนการโอนเงินแบบมีเงื่อนไขและโปรแกรมทำงานสาธารณะซึ่ง จะจ้างคนจนให้ทำงานเพื่อแลกกับอาหารหรือเงิน แผนต่าง ๆ เช่นนี้มีอยู่ในประเทศที่มีรายได้ต่ำซึ่งอาจจะไม่ครอบคลุม คนพิการโดยตรง

กรอบที่ 38 สาธารณรัฐอินเดีย

แผนการบรรเทาความยากจนไม่ได้เป็นการรับประกันว่าจะมีงานทำ

บทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับคนพิการของประเทศอินเดียกำหนดให้รัฐบาลแห่งรัฐแต่ละรัฐจะต้องจัดสรรที่อย่างน้อยร้อยละ 3 ให้กับคนพิการในแผนการบรรเทาความยากจนที่วางแผนไว้ อย่างไรก็ตาม จำนวนคนพิการที่เข้าสู่แผนเหล่านี้ อย่างแท้จริงอยู่ในระดับที่ต่ำมากในปี ค.ศ. 2005 อินเดียจึงได้ออกบทบัญญัติซึ่งเป็นแผนประกันการจ้างงานในชนบทแห่งชาติขึ้น (NREGS: National Rural Employment Guarantee Scheme Act) ซึ่งกำหนดว่าจะต้องจัดให้มีการประกันให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนชนบทมีงานทำเป็นเวลา 100 วัน ซึ่งเป็น อัตราเวลาการจ้างงานขั้นต่ำตามกฎหมายหรือมีเบี้ยเลี้ยงให้หากไม่สามารถจัดหางานให้ได้ภายในเวลา 15 วันหลังจากที่ลงทะเบียนแล้ว การประกันการทำงานรับจ้างภายใต้กฎหมายนี้มุ่งพิทักษ์ “สิทธิในการทำงาน” ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งก็เป็นหลักสำคัญในการทำให้เกิด “สิทธิในการได้รับอาหาร” ขึ้นจริง

อย่างไรก็ดี บทบัญญัตินี้ไม่มีการอ้างอิงถึงการกันที่ร้อยละ 3 ให้กับคนพิการดังที่ระบุในบทบัญญัติคนพิการแห่งชาติ จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติใช้ NREGS จริงนั้นประสบปัญหาการแบ่งแยกเรื่องวรรณะ เพศและความทุพพลภาพเป็นอย่างมาก (6)

แผนการช่วยเหลือทางสังคม

มาตรการช่วยเหลือทางสังคมเป็นการบรรเทาทุกข์ขั้นพื้นฐานสำหรับคนที่ไม่สามารถหาเลี้ยงชีพได้ในตลาดเปิด ได้แก่ การช่วยเหลือกรณีว่างงาน การจ่ายเงินชดเชยหรือการให้ผลประโยชน์ ตลอดจน เงินบำนาญสำหรับคนพิการ เป็นต้น เป็นต้น การช่วยเหลือทางสังคมนั้นมักปรากฏอยู่ในประเทศที่มีรายได้สูงเช่นเดียวกับมาตรการประกันสังคมต่างๆ แต่จะไม่พบในประเทศที่มีรายได้ต่ำ เช่นเดียวกับมาตรการช่วยเหลือทางสังคมในประเทศที่มีรายได้สูงก็ จำเป็นที่จะต้องครอบคลุมต้นทุนที่เพิ่มเติมขึ้นอันเนื่องมาจากความพิการ (ค่าผู้ดูแล ค่าเดินทาง ค่าตัดแปลงสถานที่พัก ฯลฯ) ซึ่งมาตรการลักษณะดังกล่าว สำหรับในประเทศที่มีรายได้ต่ำยังไม่สามารถทำได้โดยมีประสิทธิภาพนัก

ในประเทศที่ยากจนมากบางประเทศอาจไม่มีการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการโดยตรง บางประเทศอาจมีการโอนเงินให้กับคนพิการบางกลุ่ม แต่ก็ยังเป็นจำนวนไม่มากนัก ทั้งนี้เพียงเพื่อให้ได้ชื่อว่า คนพิการได้รับเงินช่วยเหลือ แต่ในประเทศที่มีเศรษฐกิจในระบบที่แข็งแกร่งกว่าและมีฐานะภาษีที่ขนาดใหญ่กว่าอาจจ่ายเงินให้กับคนพิการอย่างเพียงพอ ซึ่งส่งผลให้ครอบครัวสามารถดำรงชีพได้ สำหรับอุปสรรคในการดำเนินแผนในลักษณะดังกล่าวในประเทศที่มีรายได้ต่ำ ได้แก่

- ข้อมูลสถิติความพิการในประเทศที่มีรายได้ต่ำมักไม่สามารถเชื่อถือและนำมาใช้ได้ เพราะ รัฐบาลส่วนมากที่ให้ความช่วยเหลือกลับใช้ตัวเลขร้อยละ 1 หรือน้อยกว่าซึ่งต่ำกว่าจำนวนคนพิการที่มีอยู่จริงในประเทศนั้นมาก
- จำนวนเงินผลประโยชน์อาจน้อยกว่าต้นทุนในการการเดินทางไปรับเงินนั้น
- คนพิการที่ยากจนจำนวนมากอาศัยอยู่ในชนบทที่ห่างไกลและไม่รู้ว่ามีแผน การช่วยเหลือทางการเงินในลักษณะดังกล่าวมานี้หรือไม่สามารถเข้าถึงผลประโยชน์ที่ทางการมอบให้ได้

กรอบที่ 39 สาธารณรัฐเยเมน

กลไกการโอนเงิน

กองทุนสวัสดิการสังคมในประเทศเยเมนภายใต้การดูแลของกระทรวงกิจการสังคมและแรงงานเป็นกลไกการโอนเงินให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมซึ่งรวมถึงครอบครัวที่มีผู้หญิง คนพิการและเด็กกำพร้าเป็นผู้นำ ครอบครัว โดยทฤษฎีแล้วทุกคนที่อยู่ในข่ายนี้และลงทะเบียนขอรับเงินก็จะได้รับเงินช่วยเหลือเป็นรายเดือน แต่ ก็มีเพียงคนจำนวนหนึ่งไม่มากนักที่รู้ว่าการจ่ายเงินในลักษณะเช่นนี้ และ จำนวนเงินที่จ่ายให้กับผู้ด้อยโอกาสแต่ละรายก็มีจำกัด นอกจากนี้ จุดจ่ายเงินยังอยู่ในเมืองและหากคนรับเงินอยู่ในชนบทก็จะต้อง สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายอย่างมากเพื่อเดินทางเข้ามารับเงินนี้

แผนการชดเชยพนักงานและคนงาน

สำหรับลูกจ้างหรือแรงงานจำนวนหนึ่งที่มีงานทำในเศรษฐกิจในระบบอาจมีแผนการชดเชยสำหรับ ลูกจ้างที่เกิดความพิการเนื่องจากอุบัติเหตุในสถานที่ทำงานหรือเกิดความเจ็บป่วยอันเกี่ยวเนื่องกับงาน ซึ่งโดยมากมักอาศัยเงินทุนจากการประกันสังคมภาคบังคับ ในบางประเทศอาจมีการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมผ่านทางกองทุนเงินสำรองเลี้ยงชีพแห่งชาติซึ่งเป็นแผนการออมทรัพย์ภาคบังคับสำหรับพนักงานทุกคน แผนนี้มีวัตถุประสงค์ครอบคลุมการขอรับบริการด้านสุขภาพ หรือในกรณีที่ต้องประสบปัญหาอันเนื่องมาจากความทุพพลภาพ ความชราภาพและความเสี่ยงอื่นๆ แต่แผนเหล่านี้ก็เหมือนกับแผนประกันสังคมตรงที่บุคคลจะได้รับ ความคุ้มครองต่อเมื่อ ได้รับการว่าจ้างให้ทำงานอย่างเป็นทางการเท่านั้น

แผนแบบไม่เป็นทางการ

เนื่องจากคนพิการในประเทศที่มีรายได้น้อยต่ำที่มีงานทำอย่างเป็นทางการจะมีลักษณะมีอยู่เป็นจำนวนไม่มากนัก และ เนื่องจากแผนสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ส่วนมากก็ไม่เพียงพอ หรือถ้ามีก็เพียง จัดให้มีขึ้นพอเป็นพิธี คนพิการเหล่านี้จึงต้องพึ่งพาวิธีการที่จะขอรับความช่วยเหลือที่ไม่เป็นทางการเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ในกรณีที่ประสบปัญหาวิกฤติเรื่องการสูญเสียงาน หรือเมื่อเกิดการเจ็บป่วย ทุพพลภาพและชราภาพ วิธีการเหล่านี้ได้แก่

- การสนับสนุนโดยบุคคลหรือครอบครัว
- กลุ่มหรือสมาคมสนับสนุนในชุมชน
- กลุ่มพึ่งพาตนเอง
- แผนประกันภัยระดับฐานราก (Microinsurance)

การสนับสนุนโดยครอบครัว

สำหรับคนส่วนมากในประเทศที่มีรายได้น้อยต่ำแล้วครอบครัวยังคง มีบทบาทหลักในฐานะแหล่งที่มาของการสนับสนุนตลอดทุกช่วงของชีวิต และครอบครัวมักจะทำงานเป็นหน่วยเศรษฐกิจเดียวกันมากกว่าในประเทศที่มีรายได้สูง อย่างไรก็ตามเนื่องจากการหารายได้เป็นเรื่องสำคัญดังนั้นคนพิการอาจถูก แบ่งแยกหรือกีดกันออกโดยครอบครัวหากเขาเหล่านั้นไม่สามารถช่วยสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวได้ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนซึ่งทำงานกับครอบครัวจึงต้องช่วยทั้งตัวคนพิการเองและครอบครัวให้เข้าใจว่าการหารายได้ที่ดีที่สุดนั้นต้องทำอะไร

กลุ่มหรือสมาคมสหประชาชุมชน

กลุ่มการกุศล องค์กรทางศาสนาและองค์กรที่มีชุมชนเป็นฐานอาจช่วย คนที่ด้อยโอกาสและคนพิการเป็นครั้งคราวหรือ อย่างเป็นระบบ อาทิ การซื้อ อุปกรณ์ เช่น รถเข็นและอุปกรณ์ช่วยเหลือต่างๆ ให้แก่คนพิการ และ กลุ่มเหล่านี้ยังสามารถเป็นพันธมิตรที่ดีและเป็นทรัพยากรที่เป็นประโยชน์สำหรับโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนอีกด้วย

กลุ่มพึ่งพาตนเอง

กลุ่มพึ่งพาตนเองจัดตั้งขึ้นเพื่อออมทรัพย์และเพื่อให้การสนับสนุนในด้านการเงินแก่สมาชิกของกลุ่ม กลุ่มพึ่งพาตนเองเป็นการป้องกันทางสังคมที่มีประสิทธิภาพสำหรับคนพิการในชุมชน ที่ค่อนข้างยากจน กลุ่มพึ่งพาตนเองที่พบได้บ่อยที่สุดก็คือ ROSCA (ดู “บริการด้านการเงิน”)

กลุ่มออมทรัพย์ประเภทอื่นๆ มีเป้าหมายที่จำกัดกว่ามาก เช่น หญิงกลุ่มหนึ่งอาจรวมตัวกันออม เงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อซื้อหาของใช้ในครัวเรือน เพื่อซ่อมหลังคาบ้านหรือเพื่อเตรียมเงินสำหรับการจัดงานศพ กลุ่มเหล่านี้มักควบคุม ทรัพยากรของตนเองโดยสมบูรณ์

จุดแข็งของกลุ่มพึ่งพาตนเองก็คือเงินทั้งหมดมาจากสมาชิกเองไม่ใช่จากแหล่งทุนภายนอก กลุ่มพึ่งพาตนเองเป็น เครื่องมืออันทรงประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการยืนหยัดด้วยตนเองและ สร้างทุนทางสังคม โปรแกรม การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนในประเทศอินเดียใช้การจัดตั้งกลุ่มเช่นนี้เป็นกลยุทธ์หลักในการเข้าถึงคนพิการ และ ช่วยให้เขาเหล่านั้นหลุดพ้นจากความยากจนได้ กลุ่มพึ่งพาตนเองในประเทศอื่นๆ ยังไม่มีการพัฒนา น้อยมากเมื่อ เทียบกับอินเดีย และโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถมีบทบาทสำคัญในการช่วยจัดตั้งกลุ่มเหล่านี้ได้

แผนประกันภัยระดับฐานราก

ในกรณีที่ไม่มีแผนประกันสังคมอย่างเป็นทางการ ชุมชนจำนวนมากในประเทศที่มีรายได้ต่ำได้จัดตั้งแผนประกันภัย ใน ระดับฐานรากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการในด้านความมั่นคง และการเข้าถึงบริการทางสังคมต่างๆ และเพื่อ จัดการความเสี่ยง แผนแบบสมัครใจเช่นนี้ มักดำเนินการโดยสหภาพการค้า เทศบาล บริษัทประกันภาคเอกชน สถาบันไมโครไฟแนนซ์ผู้ให้บริการด้านสุขภาพ องค์กรภาคเอกชน องค์กรที่มีชุมชนเป็นฐานและองค์กรสาธารณสุข โดยแต่ละครัวเรือนจะต้องจ่ายเบี้ยประกันจำนวนเล็กน้อยเพื่อรับการคุ้มครองแบบจำกัดในกรณีที่เกิดการสูญเสีย ความเจ็บป่วย อุบัติเหตุและความทุพพลภาพ แผนการประกันลักษณะนี้อาจเป็นแผนรายบุคคลแต่โดยมากมักทำเป็น กลุ่มเพื่อนำความเสี่ยงของทุกคนมารวมกันแล้วสมาชิกในกลุ่มที่ตกอยู่สถานการณ์ยากลำบากก็จะได้รับการช่วยเหลือ เป็นเงินก้อนจากสมาชิกคนอื่นๆ ที่ยังไม่ต้องการในเวลานั้น สมาชิกมักมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศ ทางการดำเนินงานแผนการประกันภัยของตน แผนดังกล่าวนี้บางครั้งได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐบาลซึ่งอาจจะมี การส่งเงินสมทบเข้ากองทุน ยกเว้นให้แผนดังกล่าวไม่ต้องเสียภาษีหรือออกกฎหมาย ขึ้นมารองรับเพื่อเป็นการสร้าง ศักยภาพให้กับแผนเหล่านี้ เป็นต้น

กรอบที่ 40 สาธารณรัฐเบเนิน

สหกรณ์ไมโครไฟแนนซ์ (Microfinance cooperative) สำหรับผู้หญิง

Association d'Entraide des Femmes (ASSEF) คือสหกรณ์การเงินระดับฐานรากที่เบเนินซึ่งให้บริการแก่ผู้หญิงรายได้น้อยในเขตที่ด้อยโอกาสของเมืองหลวงและพื้นที่โดยรอบ โปรแกรมประกันภัยระดับฐานรากด้านสุขภาพของสหกรณ์แห่งนี้ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถเข้ารับการรักษากับผู้ป่วยให้บริการด้านการแพทย์ที่มีสัญญา กับสหกรณ์ และ ผู้ป่วยสามารถชำระค่าใช้จ่ายร่วมกันสำหรับทุกบริการ

ความยากลำบากของการให้การป้องกันทางสังคม

การป้องกันทางสังคมไม่ว่าในรูปแบบใดจะมีประเด็นให้เป็นที่ถกเถียงกันก็คือบุคคลที่จะได้รับการปกป้องนั้น ควรเป็นใครและจะปกป้องเขาเหล่านั้นอย่างไร ใครคือคนพิการและใครควรจะมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือทางสังคมเป็นพิเศษ สิทธิและการกุศลในบริบทดังกล่าวนี้แตกต่างกันอย่างไร และการป้องกันทางสังคมสอดคล้องกับอุดมคติเรื่องการดำรงชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นหรือไม่

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนมีความรับผิดชอบในการแก้ปัญหา และ กำหนดทิศทางร่วมกับองค์กรเพื่อคนพิการในฐานะผู้กระตุ้นผู้ให้ความรู้ ผู้รณรงค์และผู้นำ หากไม่ ปฏิบัติในลักษณะเช่นนี้คนพิการก็มีความเสี่ยงที่จะถูกทอดทิ้ง และถูกกีดกันออกไปอยู่ในส่วนที่ แผนการป้องกันทางสังคมซึ่งออกแบบมาเพื่อการกำจัดความยากจน ยังไม่ครอบคลุม

กิจกรรมแนะนำ

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนควรร่วมงานกับคนพิการและองค์กรเพื่อคนพิการในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

ทำให้บทบัญญัติที่มีอยู่แล้วครอบคลุมถึงคนพิการ

การป้องกันทางสังคมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการแก้ปัญหาเรื่องความพิการแบบบูรณาการ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องทำงานร่วมกับองค์กรเพื่อคนพิการในการทำให้มาตรการป้องกันทางสังคมที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันครอบคลุมถึงคนพิการทั้งปวงด้วย อาทิ การสร้างมาตรการการปกป้องผ่านทางระบบประกันสังคม โปรแกรมการช่วยเหลือทางสังคมหรือแผนแบบในลักษณะที่ไม่เป็นทางการต่างๆ ในการที่จะทำเช่นนี้ต้องมีประสิทธิภาพได้นั้นโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจะต้อง

- มีความเข้าใจในบทบัญญัติแห่งกฎหมายเป็นอย่างดี อาทิ สิทธิของคนงานและ สิทธิที่คนพิการสามารถที่จะเรียกร้องได้ เช่น การช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวกเรื่องการเดินทาง การศึกษาเล่าเรียน การฝึกอบรม และการให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ต่างๆ
- ช่วยให้คนพิการที่อยู่ในการดูแลของโปรแกรมได้รับทราบถึงสิทธิต่างๆ ที่ตนมีและวิธีการในการขอรับสิทธิเหล่านั้น
- ประมวลฐานข้อมูลเกี่ยวกับแผนประกันสังคม และ การช่วยเหลือทางสังคมทั้งหมดที่มีในระดับชาติและระดับท้องถิ่นแล้วช่วยให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ ฐานข้อมูลนี้ควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์การคัดเลือก วิธีการสมัครและประเภทของผลประโยชน์ที่จัดให้มีขึ้น สำหรับคนพิการ

- สนับสนุนให้องค์กรเพื่อคนพิการและองค์กรเพื่อผู้ปกครองทำความรู้จักกัน และ ร่วมมือกับผู้ให้บริการด้าน ประกันสังคมและการช่วยเหลือทางสังคมกระแสหลัก เพื่อให้ผู้ให้บริการเหล่านั้นเกิดความเข้าใจและปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติในการให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนพิการ
- ร่วมกับนักเคลื่อนไหวและนักรณรงค์สิทธิเพื่อคนพิการโน้มน้าวให้เกิดการจ่ายผลประโยชน์สำหรับความ ทุพพลภาพในกรณีที่ยังไม่ได้จัดให้มีขึ้น

อำนวยความสะดวกการเข้าถึงอาหาร น้ำและห้องน้ำสำหรับคนพิการ

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องรับรู้ว่ามีพื้นที่ที่มีโปรแกรมและบริการอื่นใดอยู่บ้างเพื่อช่วยให้ ครอบครัวได้รับอาหาร น้ำและงาน อย่างเพียงพอโดยคำนึงถึงความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทด้วย ทั้งนี้ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนสามารถทำงานร่วมกับองค์กรเพื่อคนพิการได้ โดยเฉพาะในกรณีของห้องน้ำ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ในพื้นที่กำลังพัฒนาหลายแห่งทั่วโลกเพราะชาวบ้านไม่มีห้องน้ำใช้ภายในบ้านและต้องออกไปใช้ พื้นที่ตามธรรมชาติเป็นห้องน้ำซึ่งถือเป็นเรื่องลำบากสำหรับคนพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงพิการ ดังนั้นโปรแกรม การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจึงจำเป็นต้องประสานกับหน่วยงานรัฐในท้องถิ่นให้มีการจัด สร้างห้องน้ำขึ้นพร้อมด้วย ระบบจ่ายน้ำเพื่อการใช้งานที่ถูกลงลักษณะ

ดูแลเรื่องที่พักอาศัยและการเข้าถึง

ค่าใช้จ่ายในการเช่าที่อยู่อาศัยของคนพิการอาจจะสูงกว่าผู้อื่น (เช่น เนื่องจากต้องใช้ชั้นล่างของอาคาร) ซึ่งถือเป็น ภาระต้นทุนที่เกิดขึ้นทุกวันสำหรับบุคคลที่มีรายได้น้อยแต่เดิมแล้ว และคนพิการยังมักประสบปัญหาเรื่องการถูก กีดกันเมื่อมีการจัดให้บริการที่พักรักษาตัวต่าง ๆ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องทราบถึงปัญหานี้ และทำหน้าที่เป็นผู้รณรงค์กับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คนพิการและครอบครัวได้รับโอกาสและการปฏิบัติ เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยที่เท่าเทียมกันกับผู้อื่น

ที่พักที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้เป็นอีกหนึ่งปัญหาขณะที่คนพิการเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ เพื่อรับการฝึกอบรม สมัคร งานหรือเริ่มประกอบธุรกิจเล็กๆ ในพื้นที่อื่น เพราะว่าคนพิการอาจไม่สามารถใช้ที่พักที่มีให้บริการเนื่องจากไม่ สามารถเข้าถึงได้ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับความคุ้นเคยกับความต้องการของคนพิการ และร่วมงานอย่างใกล้ชิดกับภาครัฐและหน่วยงานเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกคนพิการในชุมชนในเรื่องนี้

ดูแลให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการดูแลสุขภาพและอุปกรณ์ช่วยเหลือได้

คนพิการจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองในเรื่องการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอย่างเท่าเทียม เช่นคนปกติ คนพิการบางคนต้องการการดูแลสุขภาพที่ตรงตามอาการ/ความทุกข์ทรมานของตนเอง (เช่น ยาแก้โรคลมชัก) และคนพิการยังอาจต้องการอุปกรณ์ช่วยเหลือต่างๆ อีกด้วย (ดูองค์ประกอบ “สุขภาพ”)

โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจำเป็นต้องเรียนรู้ว่าบริการด้านสุขภาพและอุปกรณ์ช่วยเหลือต่างๆ จัดขึ้นให้มี ฌ ที่ใดในชุมชน แล้ว แจงให้กับคนพิการและครอบครัวทราบ ในบางกรณีโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจะต้องมีหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ และให้การ ดูแลที่เหมาะสมเหล่านั้นเสียเอง แต่หากอุปกรณ์ดังกล่าวมีแจกจ่ายโดยรัฐบาลหรือองค์กรภาคเอกชนอยู่แล้วก็ต้องนำข้อมูลนี้ไปแจ้งให้คนพิการในชุมชนได้รับทราบโดยทั่วกัน

กรอบที่ 41 สาธารณรัฐเปรู
ช่วยมารดานำบุตรเข้าโปรแกรมสุขภาพ
โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนโปรแกรมหนึ่งในชนบทของเปรูพบว่า มารดาของเด็กพิการส่วนมากไม่ได้พาบุตรพิการของตนไปศูนย์สุขภาพเพื่อตรวจสุขภาพหรือรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย โปรแกรมดังกล่าวจึงได้ช่วยให้บรรดามารดานำบุตรของตนเองไปเข้าร่วมโปรแกรมสุขภาพเด็กระดับชาติซึ่งรักษาฟรีได้ กรณีเช่นนี้ โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจึงเป็นเหมือนสะพานเชื่อมต่อระหว่างผู้ให้บริการด้านสุขภาพและครอบครัวของเด็กพิการนั่นเอง

จัดให้มีการช่วยเหลือในระดับบุคคลในกรณีที่เป็น

คนพิการบางคนอาจต้องการการช่วยเหลือในระดับบุคคลในชีวิตประจำวัน การช่วยเหลือในระดับบุคคลอาจจัดให้มีขึ้นภายในชุมชนได้โดยอาสาสมัครซึ่งมักจะเป็นสมาชิกในครอบครัวที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว เพื่อให้สามารถทำหน้าที่นี้ได้ หากองค์กรเพื่อคนพิการและองค์กรภาคเอกชนต่างๆ ไม่ได้มีการจัดการฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือในระดับบุคคล บุคลากรการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนก็จะมีบทบาทหลักในการจัดการฝึกอบรมดังกล่าว ให้ ประเด็นสำคัญของการให้การช่วยเหลือในระดับบุคคลก็คือว่าคนพิการควรมีสิทธิที่จะเลือกผู้ช่วยของตนเอง (ดูองค์ประกอบ “สังคม: การช่วยเหลือในระดับบุคคล”)

รับภาระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความพิการในกรณีที่สมารถทำได้

รัฐบาลของบางประเทศจัดให้มีเบี้ยเลี้ยงเพื่อให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความพิการของคนพิการ นอกเหนือจากค่าครองชีพประจำวัน ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นมานี้ ได้แก่ ค่าเดินทาง ค่าที่อยู่อาศัยที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ ค่าอุปกรณ์ช่วยเหลือหรือค่าดัดแปลงสิ่งของและอุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันตลอดจน กรณีการสูญเสียรายได้ของผู้ดูแลที่เป็นอาสาสมัครซึ่งส่วนมากเป็นผู้หญิง ค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นเรื่องจำเป็นหาก จะสนับสนุนให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตครอบครัวและชุมชนได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ ก็เป็นสิ่งที่จ่ายได้ยากหากคนพิการและครอบครัวมีชีวิตอยู่อย่างยากแค้นมาก่อนแล้ว

หากมีการจัดระบบเช่นนี้อยู่แล้วโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนจะต้องทำ ให้ความสนใจเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับข้อมูลและรายละเอียดที่จำเป็นต่างๆ จากนั้นจึง นำข้อมูลส่งต่อให้คนพิการและสนับสนุนให้คนพิการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้ ซึ่งการเข้าถึงการสนับสนุนในลักษณะนี้อาจเป็น สิ่งที่กำหนดด้วยว่าคนพิการจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคมที่ตนอาศัยอยู่อย่างเต็มที่ได้น้อยเพียงใดด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. *Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958* (No. 111). Geneva, International Labour Organization, 1958 (www.ilo.org/ilolex/english/convdisp1.htm, accessed 15 May 2010).
2. *Vocational Rehabilitation and Employment (Disabled Persons) Convention, 1983* (No. 159). Geneva, International Labour Organization, 1983 (www.ilo.org/ilolex/english/convdisp1.htm, accessed 15 May 2010).
3. *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. New York, United Nations, 2006 (www.un.org/disabilities/, accessed 30 March 2010).
4. *CBR: A strategy for rehabilitation, equalization of opportunities, poverty reduction and social inclusion of people with disabilities* (ILO, UNESCO, WHO Joint Position Papers). ILO/UNESCO/WHO, 1994–2004 (2004 paper available at: www.who.int/disabilities/publications/cbr/en/index.html, accessed 30 March 2010).
5. *Decent work*. Geneva, International Labour Organization (undated) (www.ilo.org/global/Themes/Decentwork/lang-en/index.htm, accessed 15 May 2010).
6. *India's rural job scheme plagued by discrimination*. One World South Asia, 2006 (<http://southasia.oneworld.net/>, accessed 15 May 2010).

เอกสารแนะนำให้อ่านเพิ่มเติม

- Achieving equal employment opportunities for people with disabilities through legislation. Guidelines*. Geneva, International Labour Organization, 2007.
- Albu M. *Economic empowerment of disabled people: lessons from northern Uganda about developing the market for enterprise-based skills development services*. Moreton-in-Marsh, APT Enterprise Development, 2005.
- Assisting people with disabilities in finding employment: a resource book for trainers of employment service personnel*. Geneva, International Labour Organization, 2004.
- Carney D. *Sustainable livelihoods approaches: Progress and possibilities for change*. London, Department for International Development, 2002 (www.eldis.org/vfile/upload/1/document/0812/SLA_Progress.pdf, accessed 22 May 2010).
- CGAP Microfinance Gateway: (www.microfinancegateway.org, accessed 22 May 2010).
- Churchill C, Frankiewicz C. *Making microfinance work: managing for improved performance*. Geneva, International Labour Organization, 2006.
- Decent work and poverty reduction strategies (PRS): A reference manual for ILO staff and constituents*. Geneva, International Labour Organization, 2005 (www.ilo.org/dyn/infoecon/docs/627/F286029509/DecentWork-PRSstext.pdf, accessed 22 May 2010).
- Doing business in Addis Ababa: case studies of women entrepreneurs with disabilities in Ethiopia*. Geneva, International Labour Organization, 2003 (www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_106562.pdf, accessed 22 May 2010).
- Doing business in Tigray: case studies of women entrepreneurs with disabilities in Ethiopia*. Geneva, International Labour Organization, 2003 (www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_106563.pdf, accessed 22 May 2010).
- Dudzik P, McLeod D. *Including the most vulnerable: social funds and people with disabilities* (Social Protection Discussion Paper No. 0023). Washington, DC, World Bank, 2000

(<http://siteresources.worldbank.org/SOCIALPROTECTION/Resources/SP-Discussion-papers/Disability-DP/0023.pdf>, accessed 22 May 2010).

Good practices for the economic inclusion of people with disabilities in developing countries: funding mechanisms for self-employment. London, Handicap International, 2006 (www.handicap-international.org/uploads/media/goodpractices-GB-2coul.PDF, accessed 22 May 2010).

Guarantee funds for small enterprises: a manual for guarantee fund managers. Geneva, International Labour Organization, 2004 (www.ilo.org/public/libdoc/ilo/2004/104B09_435_engl.pdf, accessed 22 May 2010).

Harris C. Self-employment of disabled people in developing countries. *Disability World*, 2003, 21:Nov–Dec (www.disabilityworld.org/11-12_03/employment/selfemployment.shtml, accessed 22 May 2010).

Heron R. *Job and work analysis: guidelines on identifying jobs for persons with disabilities.* Geneva, International Labour Organization, 2005 (www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_111484.pdf, accessed 22 May 2010).

Heron R, Murray B. *Assisting disabled persons in finding employment: a practical guide – Asian and Pacific edition*, 2nd ed. Bangkok, International Labour Office, 2003 (www.ilo.org/skills/what/pubs/lang-en/docName-WCMS_106577/index.htm, accessed 22 May 2010).

Human Resources Development Recommendation, 2004 (No. 195). Geneva, International Labour Organization, 2005 (www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?R195, accessed 22 May 2010).

Hussein K. *Livelihoods approaches compared: A multi-agency review of current practice.* London, Department for International Development, 2002 (www.eldis.org/vfile/upload/1/document/0812/LAC.pdf, accessed 22 May 2010).

Johanson R, Adams A. *Skills development in sub-Saharan Africa.* Washington, DC, World Bank, 2004 (<http://info.worldbank.org/etools/docs/library/235731/Skills%20Development%20in%20Sub%20Saharan%20Africa.pdf>, accessed 22 May 2010).

Karlsson L. *How to start a small business: a manual for community workers assisting persons with disabilities.*

Geneva, International Labour Office, 1992 (available to purchase at

[www.ilo.org/global/What_we_do/Publications/ILOBookstore/Orderonline/Books/lang-en/docName-](http://www.ilo.org/global/What_we_do/Publications/ILOBookstore/Orderonline/Books/lang-en/docName-WCMS_PUBL_9221096092_EN/index.htm)

[WCMS_PUBL_9221096092_EN/index.htm](http://www.ilo.org/global/What_we_do/Publications/ILOBookstore/Orderonline/Books/lang-en/docName-WCMS_PUBL_9221096092_EN/index.htm), accessed 22 May 2010. Photocopy available from Skills and Employability Department, ILO, Geneva).

Mersland R. *Microcredit for self-employed disabled persons in developing countries.* Social Science Research Network (SSRN), 2005 (<http://ssrn.com/abstract=970519>, accessed 22 May 2010).

MicroInsurance Centre: (www.microinsurancecentre.org, accessed 22 May 2010).

Mitra S. *Disability and social safety nets in developing countries* (Social Protection Discussion Paper No.0509). Washington, DC, World Bank, 2005 (<http://siteresources.worldbank.org/SOCIALPROTECTION/Resources/0509.pdf>, accessed 22 May 2010).

Moving forward: toward decent work for people with disabilities. Examples of good practices in vocational training and employment from Asia and the Pacific. Geneva, International Labour Organization, 2003 (www.ilo.org/public/libdoc/ilo/2003/103B09_417_engl.pdf, accessed 22 May 2010).

Murray B, Heron R. *Assisting disabled persons in finding employment: a practical guide – Caribbean edition*, 2nd ed. Port of Spain, International Labour Office, 2003 (www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_113832.pdf, accessed 22 May 2010).

Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. New York, United Nations, 2006(www.un.org/disabilities/convention/optprotocol.shtml, accessed 22 May 2010).

O'Reilly A. *The right to decent work of persons with disabilities*. Geneva, International Labour Office, 2007(www.ilo.org/public/english/region/ampro/cinterfor/news/rightto.pdf, accessed 22 May 2010).

People with disabilities. Pathways to decent work. Report of a Tripartite Workshop, Malawi, Lilongwe, 16–17 May 2006. Geneva, International Labour Office, 2007 (www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_107785.pdf, accessed 22 May 2010).

Perry DA. *EmployAbility: a resource guide on disability for employers in Asia and the Pacific*. Bangkok, International Labour Office, 2007 (http://bravo.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_bk_pb_98_en.pdf, accessed 22 May 2010).

Resolution and conclusions concerning decent work and the informal economy (document ILC90-PR25–292-En.Doc). Geneva, International Labour Organization, 2002 (www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_gb_298_esp_4_en.pdf, accessed 22 May 2010).

Roth J, McCord M, Liber D. *The landscape of microinsurance in the world's 100 poorest countries*. Appleton, WI, Microinsurance Centre, 2007 (www.microinsurancecentre.org/UploadDocuments/Landscape%20study%20paper.pdf, accessed 22 May 2010).

Skills development through community based rehabilitation (CBR). A good practice guide. Geneva, International Labour Organization, 2008 (www.ilo.org/skills/what/pubs/lang-en/nextRow-41/index.htm, accessed 22 May 2010).

Strategies for skills acquisition and work for persons with disabilities in Southern Africa. Synthesis report – Malawi, South Africa, Zambia. Geneva, International Labour Organization, 2007 (www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_107784.pdf, accessed 22 May 2010).

Technical and vocational education and training for the twenty-first century: UNESCO and ILO Recommendations. Paris, UNESCO/ILO, 2002 (<http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001260/126050e.pdf>, accessed 22 May 2010).

Training and skills acquisition in the informal sector: A literature review (InFocus Programme on Skills, Knowledge and Employability Working Paper No. 9). Geneva, International Labour Organization, 2002(www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_104010.pdf, accessed 22 May 2010).

Training for work in the informal sector: new evidence from Kenya, Tanzania and Uganda (InFocus Programme on Skills, Knowledge and Employability Working Paper No. 11). Geneva, International Labour Organization, 2002 (www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_103995.pdf, accessed 22 May 2010).

Van Adams A, Middleton J, Ziderman A. *Skills for productivity: vocational education and training in developing countries*. New York, Oxford University Press/World Bank, 1993 (www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2000/07/19/000009265_3970128105228/Rendered/PDF/multi_page.pdf, accessed 22 May 2010).

Vargas Zumiga F. *Key competencies and lifelong learning: three perspectives on these subjects in Latin America and the Caribbean*. Montevideo, International Labour Office/CINTERFOR, 2005 (www.ilo.org/public/english/region/ampro/cinterfor/publ/vargas/index.htm, accessed 22 May 2010).

กำหนดการ
“การแนะนำ CBR Guidelines ขององค์การอนามัยโลก”
ฉบับภาษาไทย
ในวันจันทร์ ที่ 3 มิถุนายน 2556
ณ ห้องกมลทิพย์ 1 โรงแรมเดอะสุโกศล ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพฯ

*****

เวลา 08.00 – 09.00 น.	◆ ลงทะเบียนรับเอกสาร
เวลา 09.00 – 09.30 น.	◆ พิธีเปิด โดย ผู้แทนองค์การอนามัยโลก
เวลา 09.30 – 10.00 น.	◆ ความเป็นมาและการผลักดันแนวทาง CBR Guidelines ของประเทศที่ประสบความสำเร็จ โดย • Ms.Karen Heinicke – Motsch : ผู้อำนวยการองค์การ CBM ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
เวลา 10.00 – 10.15 น.	◆ พักรับประทานอาหารว่าง
เวลา 10.15 – 10.35 น.	◆ การบรรยาย “ประสบการณ์การดำเนินงานตามแนวทาง CBR Guidelines ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” โดย • นางมยุรี ผิวสุวรรณ ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประธานเครือข่ายคณะทำงาน CBR ประเทศไทย
เวลา 10.35 – 10.50 น.	◆ การบรรยาย “ประสบการณ์การดำเนินงานตามแนวทาง CBR Guidelines ของกระทรวงสาธารณสุข” โดย • แพทย์หญิงดารณี สุวพันธ์ ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ
เวลา 10.50 – 11.10 น.	◆ การบรรยาย “แนวทาง CBR กับความเชื่อมโยง UNCRPD ในมุมมองของคนพิการ” โดย • นายมนต์เชียร บุญตัน สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการของสหประชาชาติ
เวลา 11.10 – 11.30 น.	◆ การบรรยาย “บทบาทและหน้าที่ในภารกิจงานด้านคนพิการ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น” โดย • นายราม จินตมาศ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการมีส่วนร่วม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เวลา 11.30 – 12.00 น.	◆ มุมมองการบูรณาการ CBR Guidelines ในพื้นที่ยากลำบาก โดย • นางสาวศุภีรา ชนเห็นชอบ นักวิจัยสถานการณ์ทุพพลภาพในประเทศไทย
เวลา 12.00 - 12.30 น.	◆ ข้อเสนอแนะ / แลกเปลี่ยน

*****

เมตริกซ์การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน

องค์การอนามัยโลก

World Health Organization

Avenue Appia 20

1211 Geneva 27

Switzerland

โทรศัพท์: + 41 22 791 21 11

โทรสาร: + 41 22 791 31 11